

Phantazy

Hendrik Conscience

bron

Hendrik Conscience, *Phantazy*. L.J. de Cort, Antwerpen 1837

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/cons001phan01_01/colofon.php

© 2015 dbnl

Voorwoord.

SEDERT de Romeinsche overwinnaer, die de eerste als een roofgier, zyne klauwen in den bodem onzes schoonen Vaderlands sloeg, hebben meer andere uitlandsche meesters den staf met hoogmoed over ons gezwaid. De Belgen hebben nochtans dit vreemde juk nooit met lydzaamheid gedragen. Nimmer kon de uitheemsche beheerscher, zyn vaendel onwrikbaer in onzen grond planten: nimmer kon hy den Belgen hunnen naem en hun kenmerk ontrooven.

Dit ware echter gemaklyk te doen geweest; ja dit waer reeds gedaen, en het woord BELG zou zich niet meer op den lyst der volken bevinden; - indien onze Vaderen niet geweten hadden, dat de landtael, het Palladium en het beschermend Heiligendom der nationaliteit was.

II

Wat poogingen, wat arglist, wat verdrukking de uitlander gebruikte, om ons eene vreemde tael op te dringen, blykt in onze geschiedenis.

Maer dan, wanneer een dwingeland dit heilig erfdeel raekte, - dan ging een schreeuw van wraek uit het Belgenland op - en de uitheemschen verdwenen geslacht of verjaegd. Ook is er op den bodem onzes lands, geen plekje, waer op het bloed onzer Vaderen niet voor tael en vryheid gestroomd hebbe: geen plekje dat niet met het bloed van den uitlander is besmet geworden. Van Cesars tyden af, tot op het einde der achtiende eeuw, heeft het zwaerd der Belgen geene scheede gevonden om te rusten.

Hoe ver zyn toch de meeste Belgen van hunne Vaderen nu verbasterd! - Door lage baetzucht gedreven, en om de uitheemsche meesters te vleien, verzaken zy hunne moedertael; kruipen vóór den vreemdeling met gebukten hoofde; - en achten zich genoeg om hunne verloochening beloond, wanneer de Franschman zich geweerdt, deze slaven een gering ambt toe te werpen. Zy loopen met vernedering aen den leiband der volkbedervers, en dienen als voetknechten, degenen die het Vaderland met vreemde voeten vertreden en besmetten.

Hebben deze bastaerden, ó Hemel! geene ziel meer om te voelen, dat de voet van den uitlander hun den nek drukt? - Geen hart meer dat jaegt! - Geen stroomend bloed - dat zy het erfdeel hunner vaderen, den uitlander voor geld en gunst verkoopen.....! O Parias! Gevloekte vaders! Gy bederft uwe eigene zonen en brengt slaven voort. - Gevloekte moeders! de verbastering zit in uwe borsten, en de zuigeling die gy kweekt, haelt het vreemde bloed uit uwe aderen.

Neen, aterlingen, uwe lafhartige poogingen gelukken doch niet! - Want God, die ieder volk met zyne hand teekende, de Heer zegent geene slaven die vóór de vreemde Goden kruipen. Knaegt vry met uwe giftige tanden aen den wortel onzes stambooms! Vecht vry, als huersoldaten van den vreemden, tegen Vaderland en volkseer! - Nooit zal de zegenprael uwe zyn.

Want er zyn nog genoeg aderen, waer in het noorderbloed zuiver en kokend rond vliet: nog Belgen, die hunne Vaderen gelyken:

III

nog heldhafte mannen, wien het hart by een vlaemsch woord feller mag kloppen - en die nooit hunne moedige hoofden vóór den Franschman gebukt hebben.

Dezen zyn alléén de Belgen. Gy niet; gylieden hebt geen' naem, geen kenmerk en geene waerde. - Verachting geeft u de Franschman, mispryzen geeft hy u; want dit groote volk, dat zoo nationael is, gebruikt wel lafhartigen en slaven - maer acht ze niet.

Wy Teutonen - wy kinderen van het noorden, wy hebben den steen van het graf onzer Ouders opgetild: het gewyde gebeente, de heilige naem en krachtige tael er uitgehaeld; en als een' standaert boven de volken opgesteken. Duizenden onzer broederen hebben dit zegeryke teeken erkend en met liefde ontvangen. - Nu ryst onze oude roem nogmaels uit de vergetelheid op: nu krygen wy de ontstolene bladen onzer geschiedenis terug; en de uitheemsche zal de daden onzer Vaderen niet meer ten lof der zynen doen gelden; - want nu zyn er Belgen die by het Heiligdom waken en den naem der helden bewaren en verkondigen.

Onze Grootmoedige VORST, wien het noorderbloed ook door 't harte gaet, heeft ons zyne machtige aenmoediging niet geweigerd. De ondersteuning zyner Koninglyke Majesteit, heeft jonge vlaemsche schryveren in de baen voortgeholpen en de ziel groot gemaakt. Wy hebben Hem voor deze hooge gunst, met erkentenis te danken; want dit is een blykbaer teeken, dat Hy het welzyn onzes vlaemschen Vaderlands hoogst ter harte neemt.

By den algemeenen roep om nationaliteit, die in de harten der Belgen een' galm vond, hebben machtige mannen de vreemde banden van zich gesmeten en schamen zich nu niet meer, de tael hunner Vaderen te spreken. Menigen ontzien geene moeite, geene opofferingen tot het volbrengen der edele taek. Onder dezen is GUSTAF WAPPERS, niet alleenlyk de grootste kunstenaar onzes lands, maer ook de vurigste taelminnaer. Aen hem alleen en aen zyne hulp, is het Wonderjaer zyne geboorte schuldig. Hy alleen heeft den jongen schryver in mismoed en onmacht gesteund en getroost. Hoe zeer de opvolger van RUBENS zich hier door veredelt, gevoelt myn dankbaer hart ten hoogste; en dit zullen echte taelvrienden met my gevoelen. Want WAPPERS is een Vlaming, die zyne tael kent en

spreekt, - en de franschgezinden hebben zulk een kunstenaar niet onder hunne verbasterde scharen.

Dank zy het huisgezin der WAPPERSEN! Dank zy hun voor hunne edelmoedige poogingen tot het voortzetten der landtael!

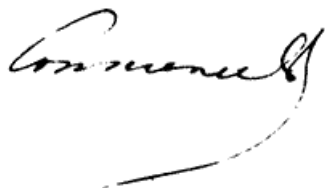
De Phantazy is zamengesteld van stukken, die ik terwyl men het Wonderjaar drukte, gemaakt heb. Om van dit werk zoo veel mogelijk te verschillen, heb ik het in den luimigen of Phantastischen trant gehouden. Men spreke niet van de onmogelykheid der aengehaelde gebeurtenissen; die zyn ook juist zoo niet geschied. Echter zal het voor een kenner zichtbaar zyn, dat ik niet zonder doel gewerkt heb; want daer het bygeloof der menschen, in die tyden, zulke geschiedenissen voor waerachtig deed doorgaen, heb ik ze ook als waerachtig beschreven. Het ware onmogelyk geweest, dit vak der zeden, anders trouwlyk af te schetsen.

De spelling die ik gebruikt heb is die, welke door de meeste geleerden in onze tael gebruikt wordt. Nochtans ben ik er dikwyls afgeweken, wanneer de zachtheid of harmony zulks vereischte. Om deze rede schryf ik: peerd of paerd, grouwel, gruwel, dier duer, enz. Deze verwisseling verandert de beteekenis der woorden niet, en heeft de gunstigste uitwerking op de klankmaet.

Ik heb ook geene zwaarigheid gemaakt in het gebruiken van verouderde woorden, die my dienstig mochten zyn tot het afschildren myner tooneelen; of in het gebruiken van woorden die ons land alleen eigen, en den Hollanderen onbekend zyn.

Ik hoop met vertrouwen, dat de gunst myner landgenoten, my om myne poogingen zal beloonen

De Schryver,

De Godswraek.

Godswraek.**(1467.)****Aen Frans Melzer kunstschilder.****I.**

‘Deh mira (egli cantò) spuntar la rosa
 ‘Dal verde, suo modesta e virginella,
 ‘Che mezzo aperta ancora, e mezzo ascosa,
 ‘Quanto si nostra men tantò e piu bella,
 TORQUATO TASSO.

HET was in den jare 1467 dat Philips de goede, Hertog van Bourgonje, te Brugge in den Heer overleed. Zyn eenige zoon Karel, bygenaemd de stoute, kreeg door dit afsterven het bewind over zyns vaders goederen. - Nederland was daervan een fraei deel.

Om als onderdanen hunne liefde tot den Hertog te

toonen, vierden de inwooners der stad Antwerpen zyne inhuldung met vele vreugde-teekenen. Dit geschiedde op Heilige Drievuldigheidsdag van het volgende jaer.

Alle straten waren met groene boompjes beplant en met duizendkleurige lakens behangen: De gevels der huizen met mosch zoo liefelyk bekleed, en met zulke balsemgeurige bloemkransen versierd, dat men binnen de stad de zuivere veldlucht inademde. Latynsche jaerschriften en nederduitsche verzen, hingen in menigte boven de deuren en ontelleyke vogelkooien stonden versierd op de vensterdorpels. Het was een geschal, een gejuich, oh! zoo aengenaem, dat het der aenhoorders harten van vreugde feller deed kloppen. Daer by het glinsteren der fluweelen, en met goud gestikte stoffen, waer mede de maegdenbeelden der kruisstraten behangen waren; en de vanen die met edele gesteenten bezaeid, als een deel des sterrenwelfsels voorkwamen. Ho! prachtig en luisterryk was het!

De byzondersten en zeldzaamsten der stadsversierselen, waren de zinnebeelden, die men op de openbare plaetsen had opgericht.

Op de Eiermarkt stond een stalleken in strooi kunstig bewerkt. Eene deszelfs zyden was open. Daer in zag men eene vrouw, volgens de joodsche wyze rykelyk met roode zyde gekleed. Op haren schoot hiel zy het kindeken Jesu en toonde het met hoogmoed aan de engelen, die hetzelfde kwamen aanbidden. Drie jongelingen met den herderstaf in de hand, zaten daer by geknield neder. - Dit verbeeldde de geboorte des Zaligmakers.

Op den Oever, in een huisje van dezelfde gedaente; zat weder zulk eene vrouw met een kind op haren moe-

derlyken schoot. Drie gekroonde mannen, waer onder een mooriaen, buigden zich voor het kind ten gronde, en brandden in kostelyke vaten den wierook en myrrhe Jesu ten offer. Een vierde man hield zich bezig met planken tot kleine stukjes te zagen. Deze was de H. Jozef en de anderen de drie Koningen.

In alle byzondere straten was iets diergelyks te zien. Vóór het stadhuis stond de Heilige Drievuldigheid: in de Wolstraet de vlucht naer Egypten: in het Kipdorp Moeder Anna met hare uitgelezene dochter; - en meer anderen. Nochtans bleven weinige menschen voorde reedsgenoemde zinnebeelden staen, meest allen liepen zy naer de Veemarkt. Daer stond eigentlyk het schoonste sieraed der stad.

Op eenen verhevenen vloer, als een altaer toegericht en tegen den gevel van een huis geplaetst, zat de jonge maegd Maria, in hare bidkamer aen God te denken. Een Engel met lange vleugelen daelde by poozen uit het bovenstaende venster, knielde voor de maegd, sprak: 'Weest gegroet Maria, vol van gratie, de Heer is met U.' - En ging dan weder als een ware geest in de hoogte. Dit verwekte zekerlyk de blydschap der gemeente, want nooit in hun leven hadden zy zulks gezien. Zy klaptten de handen met dollen vreugde te zamen, en juichten hevig by iedermael dat de Engel zich in het venster vertoonde. Menige jongelingen hadden de werking van dit zeldzaam zinnebeeld, reeds twintig mael gezien, en echter bleven zy nog altyd even nieuwsgierig staen. Op den Engel gaven zy weinig acht; het meisje alleen, had hen door hare schoonheid den lust tot wandelen benomen.

aant.

Het was een zedig maegdeken van zeventien jaren. Hare lange vormen hingen zoo achteloos en zoo aengenaem op den kostelyken zetel, dat zy als de herschenschim eens griekschen schilders voorkwam. Een hoofdband van geslagen goud blonk op haer marmeren voorhoofd uit en de blonde haren hingen haer by lokken als zyden draedjes op de schouders neder. Op hare kniën, by den zilveren arming, rustten vyf lange fyne vingeren, die als uit een' zuiveren agaetsteen gesneden waren. De sandaelbandjes draeiden zoo liefelyk om haer engelenvoetje: de wyde vouwen der zyde lieten zulk een volmaekt lichaem bedenken - dat velen der aenschouwers bereid waren, om van de verwondering tot de aenbidding over te gaen.

Om elf uren in den morgen, kwamen twee venetiaensche jonkers uit de Zwartzusterstraet. Zy naderden de maegd, bezagen elkander en riepen met verwondering:

‘Hoe schoon! oh hoe schoon!’

‘By God! Roberto,’ ging Giovanni voort, ‘dit is de schoonste Madona der wereld. Waerachtig ik geloof niet, dat de Lagoenen onzer vaderstad ooit zulk een meisje gedragen hebben. - Indien onze kunstenaars zulke vrouwenbeelden maken konden, zou ik licht een gezworene sanctenknager worden. - En gy Roberto, gy zyt ook een liefhebber van levende tafereelen. - Spreek dan! - Waerom ziet gy zoo styf op dien gevleugelden jongen? - Dit is den engel Gabriël!’

Roberto was dusdanig ingenomen, en door 's maegdens bevalligheden bekoord; dat hy op zyne rede niet

luisterde. Hy verstond echter de laetste woorden zyns vriends - en antwoordde met nadenken:

‘Een engel! ho ja..... het is een engel!’..... En zonder meer te spreken staerde hy weder met begeerige blikken op het zinnebeeld.

Giovanni borst in zulken ratelenden lach uit dat hy de oogen der omstaenders op zich trok; doch nu daelde de engel juist ten venster uit en deed de scharen weder met nieuwsgierigheid op een dringen. Roberto bleef steeds hardnekkig en styf op dezelfde plaets staen. Iedermael dat het meisje hoofd of hand bewoog, weêrhield hy zynen adem, om het gekrysch van haren zyden kleede niet te missen - want dáér in was ook een betooverend geluid voor den verrukten jonker. Giovanni lachte spottend.

‘Roberto!’ riep hy met luiderstemme ‘zyt gy in een' zoutsteen veranderd? - Hoort gy niet? - Wat duivel! wat ziet gy dan?’

Roberto sprak niet. Hy bracht zyne hand vooruit en wees met den vinger op de maegd. - ‘Dáér is de engel!’ was zyn zucht.

Giovanni plaetste lachend zyne zware handen op Roberto's schouders en schudde hem geweldig.

‘Neen droomer!’ riep hy ‘dáér - dáér is de engel!’ en hy wees op het venster. ‘Roberto,’ ging hy voort ‘wat hebt gy? - Zyt gy zot! - of wilt gy ook het zinnebeeld spelen? - Waerachtig ik versta u niet. Waerom ziet gy my nu zoo styf in de oogen? By Sancta Catharina's Martelrad! Roberto, - zoo gy niet spreekt ga ik loopen, want gy hebt twee oogappelen die flikkeren ho!..... Wordt gy razend!

By deze laetste uitroeping veranderde Roberto's wezenstrekken van uitdrukking. Hy bezag zynen vriend met dwalende blikken en een doffe zucht bracht 'oh Giovanni!' op zyne lippen - en hy ontwaekte uit zynen zeldzamen droom.

Giovanni lachte zynen vriend dapper uit. Deze begon op eens ook hartelyk met zich zelve te spotten.

'Wel, wel!' riep hy 'hoe kan ik zoo dom zyn! raed eens waer ik geweest ben Giovanni?'

'In het voorgeborcht der hel, met den duivel die u hale!' antwoordde zyn vriend met eene geveinsde spytigheid.

'Neen' hernam Roberto 'verder! - Ik was in den hemel met myne wereldsche liefde vóór de voeten der moeder Gods gekniel. - De Zaligmaker vergeve my deze zonde.'

Hy bracht nog eens de oogen op het meisje. 'Kom, kom,' riep hy 'ik heb nu lang genoeg gedroomd.'

Zy traden de korte Beenhouwerstraet in en spraken langs den weg nog van het betooverende maegdenbeeld. Roberto kon hetzelfde niet uit zyn hoofd stellen. Hy lachte wel met zynen drift doch er blaekte eene vurige begeerte in zyn hart.

'Ja' sprak hy binnensmonds 'ik zal ze wel krygen.'

'Ik beklaeg het maegdeken' viel Giovanni mistroostig in 'want als gy op eene vrouwe verliefd, zyt gy net als een duivel, die op eene zondige ziel loert. Gy zult zoo lang vroeten, tot dat gy ze zult gegrepen hebben. - Ik zou het niet doen, Roberto! - Het waer zonde dit beeldje te krenken.'

'Zoo, zoo Giovanni! Wal spreekt gy van krenken?'

- Wy hebben ze immers nog niet. Nu speelt gy den vos die de passie preekt. - Gy walgt ook niet van zulk wildbraed.'

'Op myn woord Roberto, ik spreek met ernst. Verleid ze toch niet, dit zou eene afgryzelyke zonde meer, op onze groote rekening zyn! - Ter goeder ure vraeg ik het u, wanneer gaen wy een weinig op deze rekening korten?'

'Ta, Ta! gy zyt waerachtig een eeuwige zager; - wy hebben immers tyds genoeg? of beter gevonden, wy zullen eenen pelgrim met onze zonden naer Roomen sturen.'

Nu zwegen zy eenige oogenblikken en draeiden links om naer de Oudeborze.

'Wat gy van dit meisje zegt of niet' hernam Roberto, 'moet gy my helpen, Giovanni wy hebben elkander de broederhulp toegezworen.

'Ja' antwoordde zyn vriend 'wy behooren elkander van lyve, van halze en van have.

Nu waren zy in het Wisselstraetje. Zy stieten de deur eener kroeg open en traden binnen.

II.

Pascitamore avidos inhians in te, des, visus
TITUS LUCRETIUS.

DE zon stond nog boven de kimme. Hare roode stralen vielen in gloeiend purper op de glinsterende vensterglaesjes der huizen. By het avondlicht waren eenige gevels zwart en duister geworden, anderen waren helder en prachtig met blinkend vuer besproeid. Betooverend en zeldzaam waren de kleuren der stad op dit oogenblik. Duizende menschen van alle natien, stroomden by hoopen door de straten. Spaenjaerden en Portugiezen, met wyde mantels voor de borst en wapperende pluimen op het hoofd: Fransoyzen met

^{aant}naeuwe rokjes, en hozen door ontallyke lintjes versierd: - Hoogduitschen met korte wambuizen en witte broeken. Italianen met bruine wangen en blikkerende oogen - en het hoofd met hooge en breede hoeden beschaduwde. Alle andere volken der wereld kon men by afwisseling tusschen de inwooners zien voorbygaen. Aerdig was het vloten der ontelbare hoofden: - zwarte huiken, roode mantels, blinkende harnassen, schuimende paerden - zwaerlyvige ruiters met speeren. - Dit alles liep dusdanig verward door een dat het een levend tapyt scheen, waer op goud en zilver met duizendkleurige zyde gemengd was. - Vreugde kreten klommen in krachtige galmen, tusschen het bruischen der menigte ten hemel op.

Reeds was de zon voor den stedewoener onzichtbaer. De daken alleen ontvingen nog de schuinsche avondstralen, terwyl de meeste gevels, zich in zwart vloers op de straet afteekenden. Daer het nu vry duister werd, namen de zinnebeelden ook een einde. Het timmerwerk werd ontdaen en de strooiehuisjes afgebroken.

Toen men op de Veemarkt daer mede bezig was, stonden eenige gewapende mannen in het voorportael der kerk van het predikheeren klooster. Men kon in de donkerheid aen den vorm hunner kleeding wel zien, dat zy geene Antwerpenaren waren. Hunne hoeden waren al te hoog, en hunne kleine schoudermantels al te kostelyk. De stalen borstplaet blikkerde by het eenig lichtje dat aen den ingang des kerkhofs brandde: lange rapieren schoven kryschend over den arduinen vloer: rondellen van kunstige vormen stieten onder hen, kryschend tegen elkander.

‘Wel Petro’ vroeg een van hen, aen den genen die by den ingang stond, ‘ziet gy ze nog niet afkomen?’

‘Neen heer Roberto’ was het antwoord ‘zy zit nog altyd even roerloos’

‘Giovanni’ sprak Roberto tot zyn makker ‘het dunkt my dat gy niet veel smaek in myn voornemen vindt. - Gy zwygt als of gy mistroostig waert!’

‘Dit ben ik, Roberto, wy zyn niet te Venetiën. Ik geloof dat deze zaak niet ten onzen voordeele zal aflopen; want hier in Antwerpen, wordt ook den armen borger recht gedaen.’

‘Gy waert altyd de eerste om eene gevaerlyke zaak ten einde te leiden. - En nu vrees gy Giovanni!’

‘Ik vrees niets. - Dit weet gy Roberto, maer ik heb medelyden met het arme meisje. Waerom moet de schoonheid welke zy van God ten geschenke kreeg, haer ten verderf strekken?’

‘Dit medelyden zal wel vergaen. - Ik ken u Giovanni, - gy zult welhaest myn medevryer zyn.’

De persoon die by de kerkpoort stond, draeide zich haestig om:

‘Gaeuw! gaeuw!’ riep hy met doffe stemme ‘zy komt af!....’

Op deze waarschouwing verlieten zy allen het portael. Vier mannen met eene draegkoets kwamen by hen. Zy gingen zachtjes en met listigheid tot by de plaets waer het zinnebeeld gestaen had. Het meisje kwam juist den trap af. Zy was nog in de kleeding waer mede zy de maegd Maria verbeeld had. Op den

^{aant}oogenblik dat zy baren kleinen voet op de straet dacht te plaetsen, ontving Roberto haer in zyne armen, lichtte ze zonder moeite van den grond en smeed haer in de draegkoets.

Het meisje huilde om hulp, doch hare gillen smolten weg tusschen de kreten: hoera! hoera! welke de Venelianen met inzicht over de markt stuerden. Zy liepen door de Peterselie-straet en draeiden linksom op den boord der Borchtgracht. Menige menschen bleveu op dit zeldzaam gevaerte staen zien; doch de geveinsde feestgalmen der venetianen, beletten hen het misbaer der geschaekte maegd te hooren.

De schippers en bootsheden stroomden nu by den avond, met brandende pektouwen door de stad. De kinderen dansten in kringen rondom de glinsterende vreugdevuren. Menig vergetene volkslied kwam een blyde mond uit..... En het ongelukkig meisje, dreef wanhopig tusschen dit algemeen gejuich, door de Krabbestraet, tot onder de Steenbrug by de Vischmarkt.

Hier ging een klein rond poortje op den roep: hoera! - open. In een oogenblik werd de maegd met geweld uit de draegkoets gelicht en in het huis getrokken. Zy zuchte nog één mael en zonk machteloos ten gronde. Roberto en Giovanni gingen alleen binnen; de overige mannen liepen schreeuwend over de vischmarkt. De deur werd toegegendeld en het meisje in eene diepgelegene kamer gedragen.

Dáér zette Roberto haer zachtjens in eenen leunstoel en plaetste de lamp vóór haer op de tafel. Hy bezag haer met gulzige begeerlykheid.

‘Wel Giovanni’ sprak hy ‘hier hebben wy den

schat. Hoe schoon is zy, zoo slapende! - Ik kan my moeielyk bedwingen.'

'Roberto! Roberto!' zuchtte Giovanni - 'bezieet ze wel - zoo zuiver! - zoo schoon en zoo heerlyk! - Kunt gy met inzicht dit heilig beeldje schenden en breken? - Op myne ziel Roberto gy besmet u met eene zonde die by God om wraek zal roepen.'

'Gy lacht, Giovanni! gy gekk, dit is uwe gewoonlyke tael niet. - Ik zal haer geen kwaed doen. - Ik wil my alleenlyk doen beminnen - en wat geeft dit? zy is immers de eerste niet. Ga heen Giovanni, ik zal u roepen zoo ik uwe hulp noodig denk.'

'God ziet ons, Roberto! - Vaerwel!'

Hy vertrok op dit woord in eene andere kamer. Mistroostig was hy, want deze daed kon hy met geen goed oog aenschouwen. Hy plaetste zich met het hoofd op eene tafel, en viel door mymerend nadenken in slaep.

Roberto had zich by de machteloze Clara nedergezet. Hy hield hare koude handen in de zynen en liet menigmael zyne gloeiende lippen er over ryzen. Met vreugde zag hy, dat de borst van het meisje nu wederom begon te heigen. In afwachting dat zy mocht ontwaken, speelde hy driftig met hare blonde lokken; en deed zoo veel dat zy eindelyk met eenen nieuwen schreeuw hare blaauwe oogappelen zien liet.

Vervaerd en huilend vluchtte zy tot in eenen hoek der kamer: zy knielde neder, vouwde de handen te zamen en smeekte weenend:

'By de liefde Gods, heer jonker! Ik bid u - doet my geen kwaed - ô Hemel! raek my niet - ik bid u?'

Roberto naderde haer minzaam lachende en antwoordde:

‘Lief meisje! sta op - ik bemin u te zeer om u te hinderen. Gy zyt de godinne myner ziele, en ik uwe gehoorzame slave. - Gebied myne engelin - en ik zal u terstond voldoen.’

‘O heer!’ sprak zy ‘indien ik genade voor u gevonden heb, laet my dan vertrekken. Ik zal voor u bidden - want myne arme en oude moeder wacht my.....’

‘Vertrekken jonkvrouw? vertrekken! neen, nog, niet - straks. Weet meisje, dat de schichten uwer oogen my in het hart gegaen zyn. - Wilt gy my met wedermin beantwoorden, - dan maek ik u eene ryke vrouwe. Sta op dan, myne lieve!’ - Hy vatte haer onder de armen en deed ze recht staen.

Zy stiet zyne handen met schrik van zich en week achteruit. ‘Heer jonker’ weende zy met bittere tranen ‘wat wilt gy met my toch doen? - Zoo gy my nog raekt - oh! dan sterf ik - eene doodelyke koude ryst over my - ongelukkig - rampzalig is myn lot!’ - En zy leunde wanhopig tegen den wand.

Roberto staerde op haer met dolle blikken. Ziende dat hy niets door streelende woorden winnen kon, nam hy haer nydig by den arm en bracht haer met geweld op den zetel. Clara huilde pynlyk onder de hand welke Roberto haer op den mond geplaetst had. Zy vocht als uytzinnig tegen den sterken arm hares vyands en ontvluchtte hem nogmaels. Door 's meisjes tegenstreving, bitsig in zyn voornemen wordende, vervolgde Roberto het afgematte meisje door de kamer.

By het heen en weêr loopen vloog de tafel met de lamp om. De olie versmoorde het lichtje - en de kamer werd duister.

Nu hoorde men niets meer dan pynelyke kreten: ‘Moeder! - ô moeder!’ riep het arme meisje. - En van tyd tot tyd ging ‘God! - God! - hulp!’ met eenen hartbrekenden galm door de kamer.

Een kwartier uers was nu verkopen, en het vertrek was zoo stil, als of niemand daer in ware geweest. Eindelyk kwam Roberto de duistere kamer uit.

‘Giovanni! Giovanni!’ riep hy met eene vervaerlyke uitdrukking.

Zynen vriend werd wakker en kwam met zyne lamp tot hem. Zoodra de bleeke stralen des lichts op Roberto vielen, trilde Giovanni van schrik.

‘Hemel!’ riep hy, ‘gy zyt met bloed bespat! by God, wat is dit? - Spreek! - Gy zyt zoo bleek. - uw hair staet recht - Roberto! Roberto!’

Roberto sprak niet, hy kon niet. Na de lamp gevat te hebben bracht hy zynen vriend in de kamer.

‘Dáér!’ zuchtte hy. ‘Dáér!’ - en hy wees op een lyk.

‘Oh wee!’ antwoordde Giovanni met eene traen ‘Wat is dit voor een afgryzelyk schouwspel!’

Roberto liet het hoofd, als iemand die zich zelve schuldig kent, voor over hellen.

‘Mea culpa!’ morde hy.

Clara lag op den rug uitgestrekt: den dolk van Roberto had zy nog in de hand; bloed was met groote vlekken op hare verscheurde kleederen gestold, blaauw was haren mond en blaauw hare wangen.

Een schreeuw van verbaesdheid en schrik ontvloog Giovanni, zoodra hy het bloed bemerkte. Hy sloeg zich de handen met erbarmen op de borst, en staerde stil - zwygend op het doode lichaem. Roberto weende van wanhoop met droeve snikken.

‘Giovanni’ zuchtte hy ‘vergeef my deze misdaed - O! vergeef my vriend? - en staet my by want ik ben radeloos en droef.’

‘Roberto’ antwoordde Giovanni ‘ik zal u helpen. - Ik zien dat gy zelve dit bloed niet vergoten hebt. Ween niet - een man mag niet weenen. Verberg het berouw in uw hart! - God zal het dáérin ook vinden.’

‘Wat gaen wy nu doen Giovanni? - Ik schrik van dit lyk. Sluit hare oogen, bid ik u, - want zy beziet my!’

‘Roberto laet gy den moed zinken? - Gy hebt eene euveldaed begaen - wees dan ook manhaftig genoeg om de gevolgen er van te dragen. Beef niet voor de menschen. God alleen is de rechter der verborgene zonden. - Ontneem haer uwen dolk Roberto?’

‘Oh neen! - neen, laet haer dien behouden. Zou ik het vergoten bloed over my dragen? - neen och neen!’

‘Laet my begaen’ sprak Giovanni na eenig bedenken. ‘Ik ga uit om te zien of niemand op de straet is. Blyf gy hier.’

‘Ik, hier, by dit lyk bly ven, Giovanni! nog liever wil ik my laten hangen. - Neen!’

‘Wel gaet gy dan zelf uit’

‘Waer heen?’

‘Tot aen de Schelde. Niet over de vischmarkt - door de Zakstrate nevens de Borchtkerk’

Roberto verliet het huis en kwam na eenige oogenblikken weder.

‘Alles rust’ zuchtte hy, ‘ik heb geene levende ziele gehoord - de lucht is zwart - de honden blaffen by eene doode stilte!’

Nu lichtte Giovanni het lyk van den vloer, en plaetste het zich op de schouder. ‘Volg my Roberto’ sprak hy. Zy gingen onder het poortje door, en stapten met stille treden in de diepe Krabbestraet.

Het doode lichaem hing hellend over Giovannis rug. Bloed lekte nog uit de wonde op zyn aengezicht. Roberto volgde met bange vervaerdheid. Iedermael dat de wind, tegen de houten gevels der huizen fluitte, beefde hy en bleef staen. Zy kwamen gelukkig en zonder verstoornis tot aen de Borchtkerk. Hier hoorden zy van verre de stappen des wakers. Met haest verborgen zy zich bevend achter eenen hoek des kerkmuers. De waker ging voorby.

‘Twee uren slaet de klok!’ galmde tegen het oude gebouw. Roberto vatte zynen vriend angstig in de armen.

‘Oh Giovanni!’ suisde hy met eene vervaerlyke stem.

‘Wat ziet gy?’ vroeg deze zachtjes.

‘Dáér!!.....’

De hond des wakers kwam op hen aen - naderde hen stoutelyk - snuffelde aen hunne beenen - rook aen het lyk, doch baste niet.

aant.

‘Eh spits! - spits!’ riep de nachtwaker - en de hond verdween.

Zoodra zy van des wakers verwydering verzekerd waren, slopen zy langs de muren der Borchtkerk tot op den oever der Schelde.

‘Neem den dolk, Roberto, en werp hem in het water.’ - dit deed Roberto.

Giovanni liet het doode lichaem van de schouder op zyne armen ryzen, en smeed het met forsche kracht in den vloed.

Het water bruiste met helder geraes, en opende zyne golven om het lyk te ontvangen. De maen rees achter eene wolk uit - en Clara dreef zichtbaer, als een scheepje, door de kabbelende baren.

III.

Hoe vreeslyk ploft Gods toorn op 't hoofd deo wetverkrachters!

BILDERDYK.

ACHT dagen waren er verlopen sedert dien voorval. Roberto had zyne gruwelyke zonde reeds vergeten, en vermaekte zich zonder nadenken met zyne vriend Giovanni. Geene uer lieten zy zonder vreugde voorby gaen. Dan was het de jacht, dan eene dansparty, dan het houden van, vrolyke vriendenmalen.

Dien dag gingen zy des morgens op den oever der Schelde De wind was redelyk styf, ende golven waren vermakelyk om zien, zoo regelmatig rolden zy in krullen de eene achter de andere.

aant.

‘Het is fraei weder Giovanni. Dat wy een speelreisje deden?’

‘Dit waer goed Roberto.’

‘Wel nu kom dan! ginds aen den bakenstoren.’

Zy kwamen weldra met den meester van het bootje overeen - en na dat zy zich van drank en eetwaren voorzien hadden, werd het tuigje los gemaekt.

‘Waer heen, heeren?’ vroeg de schipper.

‘Zeil beneden de riviere’ antwoordde Roberto ‘breng ons zoo ver gy kunt.’

Het bootje dreef triumphantelyk, met zyne zwaeiende vlagjes nevens de stad, en verdween achter den vlaemschen dyk.

Sedert eenige dagen, hadden de bootslien van hunne schepen bemerkd, dat alle nachten een lichtje zich in het riet vertoonde. Dit geschiedde omtrent de stinkhuizen, by den boord der Schelde. In het eerst riepen zy gezamentlyk: Dáér een stallicht! - nochtans maekten anderen de opmerking, dat een stallicht met den wind heen vlot en dwaelt; daer integendeel het vlammetje, dat zy in het riet zagen, alleenlyk van middernacht tot één uer wapperend danste, en niet van plaets veranderde. Vier der stoutsten namen dan onder hen het voornemen, in den nacht met een' boot, naer het flikkerend lichtje te varen, en deszelfs oorzaak op te zoeken.....

De twee venetiaensche jonkers waren ver beneden

de rivier gezeild, en vermaekten zich in alle de dorpen welke zy by den oever der Schelde vonden. Door het gedurig drinken had de schipper zyne waekzaamheid verloren. Hy bemerkte wel, dat de wind onstuimig zuid-zuid-oost begon te blazen, doch door drank roekeloos geworden, verzuimde hy deze waerschouwing. Het was negen uren des avonds, eer hy by de jonkers aenhield om stedewaerts te zeilen. Zy stapten dan in het tuigje, haelden de zeilen aen het mastje, en verlieten den oever.

Het bootje vloog als een gevlerkte schicht, nydig tegen de baren op, en klotste, met zynen ronden steven, het krullend water tot stofregen.

‘Hoe schoon varen wy nu - eh Giovanni! my dunkt dat het zeemans leven heel vermakelyk is. - Luister! Hoe de wimpels als zweepen kletsen. - Zie hoe liefelyk ons bootje over zyde helt!’

De schipper weerde zich dapper tegen den wind - en stuerde zyn bootje met veel kundigheid. Het zweet liep hem by de koude over het aengezicht.

‘De wind is kwaed’ zuchtte hy binnensmonds ‘moeielyk zullen wy voorby de zandplaet geraten.’

‘Giovanni! riep Roberto als opgetogen - “hebt gy ooit, iets lieffelykers gezien, dan deze duizend schuimende punten der golven? - Zie hoe zy allen als zilver by het nachtlucht blinken - waerom spreekt gy niet? - Gy zyt toch niet bang!’

‘Oh, neen! Roberto - ik vrees niet, maer ik weet hoe groot gevaer wy nu loopen - en ik bereken hetzelfde met kouden bloede.’

Eene rollende baer rees langs de zyde van het

scheepje; zy smeed haer krullend hoofd boven deszelfs boord en bedekte Roberto met water.

‘Vergaen wy, schipper!’ riep hy met eene geveinsde rustigheid - ‘wat duivel is dit?’

‘Dit is niets, Jonker’ antwoordde de schipper ‘ginds is het gevaer!-’ en hy wendde zyn scheepje in eene vlucht om. ‘wy zullen haest dáér zyn.’ Sprak hy op eenen droeven toon.

Daer zy altyd heen en weer zeilen moesten, wonnen zy weinig op den afstand. Het was by middernacht eer zy de zandplaet genaekten.

‘Jonkers!’ riep de schipper ‘begeeft u een weinig - maekt dat gy altyd in den wind zit, en het zeil tegenwicht biedt - de dood loert op ons!.....’

Boven de plaet hieven de golven zich verwoed in de hoogte, en klotsten met dof gekrysch tegen elkander. Het scheepje kwam als verloren, zich ten doel hunner razerny vertoonen. Zy droegen het als eene veder op hunne hoofden, schokten het met woede - dan kwam eene andere baer schuimend aengerold; en het scheepje stortte tusschen beide golven, krakend neder. Zoute regen stuifde op de bange reizigers, - en de wind raesde hen doof en dol.

Zoo zweefden zy langen tyd door de duisternis zonder veel te voorderen. Aeklig was hunne toestand, - Want het bootje danste boven de golven - gelyk eene meeuw die met hare witte vlerken het water toetst - dan ryst - dan daelt - en zwaeit - en zinkt, - en dryft.....

Op eens kwam een razende wind, loeiend over de Schelde ryzen. De mast brak en viel met het zeil in

den vloed. Het water stond tot aen der reizigers knieën - de boot ging zinken.

De zeeman hief de armen ten Hemel, - boog zich weenend in het ruim, - en bad voor het kroost dat van het zweet zyns aenschyns leven moest.

‘Oh Giovanni!’ huilde Roberto ‘nu sterven wy, - zonder biecht! - Afgryzelyk is ons lot - de helle met hare gloeiende vlammen, brandt voor ons onder de baren.’

‘Roberto,’ antwoordde Giovanni, ‘een man kan sterven. - de dood mag my, met hare nydige blikken niet doen beven.’

Nu bleef het mastloos scheepje steeds omtrent dezelve plaets staen plotsen. De wentelende golven kwamen de eene na de andere, tegen hetzelfde hunne hoofden breken, en lieten elk hun aendeel waters in het ruim. Menige klacht kwam uit den mond des schippers. Roberto zweeg; - hartknagend berouw deed hem aen de wrake gods denken.

Eindelyk zonk het scheepje, en bleef tusschen de baren dryven. De drie reizigers hielden zich aen hetzelfde nydig vast: onverstaenbare klachten en doodskreten, mengden zich met het geruisch der triumpherende golven, welke steeds over de drenkelingen rolden; zout water liep hen by iedere ademhaling in den mond, hunne lichamen versteven, al ander gevoelen dan dat van eigenbehoudenis was in hen vergaen.

Eene groote sloep kwam van de zyde der stinkhuizen op hunne doodskreten toegevaren. De bootslien lieten by de nadering het zeil vallen, en vischten de

zieltogende venetianen met den schipper uit het water. Zy traden met dankbare blydschap in het vaertuig. Roberto omhelsde zynen vriend met drift.

‘Wat zyn wy gelukkig!’ riep hy ‘God heeft ons verlost!’

‘Mynheeren!’ riep de stuerman ‘gelieft vóór, aen den steven te gaen. - Verschrikt niet van dit flinkerend lichtje! - Het is niets.’

Giovanni ging met zynen vriend vooruit. Wat schrik en wat vervaerdheid Roberto dáér beving is niet uittedrukken. Hy viel met eenen luiden kreet in Giovanni's armen, en spooog, door deze aendoening, al het gedronkene water uit.

Dáér lag het lyk van Clara, met hare gescheurde maegdenkleederen; - en den dolk van Roberto in de hand. Het vlammetje dat haer steeds boven het hoofd danste, verlichtte hare blaeuwe lippen en beslykte wangen. Zoodra Roberto het doode lichaem genaderd had, begon het bloed op nieuw uit de wonde over de natte kleederen te vloeien. Giovanni sprak niet. - Hy ondersteunde zynen machtellozen vriend en liet eene traen van medelyden over hem leken. Hy rukte den dolk uit de hand van het lyk, en liet hem in de golven nedergaen.

De wind was intusschen veel in kracht verminderd. De sloep zeer sterk en groot zynde, mocht men aen geen gevaer meer denken. Een der bootslien kwam met eene flesch koornbrandewyn by de jonkers.

‘Heeren’ sprak hy ‘hier hebt gy een slokje om u te verwarmen.’

Giovanni neep zynen vriend zoodanig in den arm, dat hy tot zich zelve kwam.

‘Zit neêr! - en spreek niet. - Op uwe ziel zwyg.’ Hy vatte het bekertje uit des schippers hand en bracht het Roberto over. Deze zette zich op de bank neder.

‘Wat gaet gy met dit dood lichaem doen?’ vroeg Giovanni, - ‘myn vriend heeft zich zoodanig daer van verschrikt dat hy om de dood te halen is, - gy had ons wel mogen waerschouwen.’

‘Ja maer, jonkheer, daer toe hadden wy geen tyd. Gylieden waert bykans dood. Ik dacht niet dat het een lyk van het ander schrikte. - Maer luister, ik zal u dit geval in drie woorden uitleggen.’ Hy leunde tegen den mast, bracht het linker been over het rechter en sprak: ‘Dáér hebben wy dit lyk uit het riet opgevischt. Wat dit ook bedieden mag, weten wy zoo min als gylieden. - Alleenlyk is het zichtbaer genoeg, dat de hand Gods over dit dood lichaem hangt. De dolk die zy in de hand heeft..... Ziet, waer is hy nu! hebt gylieden hem niet genomen?’

‘Ho neen’ antwoordde Giovanni ‘voor geen geld raekte ik dit lyk.’

‘Wel dit is onverstaenbaer! - ik zweer u heeren, dat zy daer zoo even nog eenen dolk, met gulde gevest en kostelyke gesteenten versierd, in de hand had. Ziet nu bloedt zy! wat is dit!’ Hy maekte stilzwygend het teeken des kruis. ‘Blyde zyn wy, dit heilig lichaem gevischt te hebben. Daermede zullen wy vele onzer zwaerste zonden betalen.’

Roberto hiel zich steeds als of hy machteloos ware geweest. Denkelyk is het wat er in zyn hart omging.

Bange zuchten ontvlogen hem in de duisternis. Zyne tanden kletterden van koude en angst.

Nu waren zy tot vóór de stad gekomen. Eenmael bromde de klok der Borchtkerk, - en het vlammetje zonk in de zwarte kolken des nachts weg.

Het scheepje met schaker, moordenaer en slagoffer beladen, landde eindelyk by de Werfpoort aen.

Haestig trok Giovanni zyne borze uit zyn wambuis, betaelde mildelyk de schippers, trok zynen droeven vriend voort, en verdween onder de Werfpoort.

IV.

Waer vlieden wy? wat rasery
koomt uyt den afgrond klimmen!

J. VAN VONDEL

HET was morgen. De zon blaekte reeds op de tichelen der daken, wanneer Roberto nevens zynen vriend ontwaekte. Bleek was hy uitermaten; zyne oogen en wangen, waren door wroeging en angst diepgezonken. Naeuwlyks kon hy met Giovanni's hulp van de bedstede ryzen.

‘Roberto, myn ongelukkige broeder, wat hebt gy? myn waerde vriend, myn landgenoot - heeft de dood u geraekt?’

‘Neen Giovanni’ zuchtte Roberto ‘sterven zal

ik heden niet. Myn hart klopt nog sterk tegen uwe borst, - ik ben zoo droef, myn vriend, - zoo bang in de ziel!’

‘Ongelukkige Roberto, stel dit ongeval uit uw hoofd dit vergroot de zonde noch de straffe.’

‘Onze schipbreuk waer niets Giovanni. Andere folteringen heeft myne ziel onderstaen. - Een yslyke droom heeft my boven het hoofd gehangen!’

‘Dit zyn herschenschimmen, Roberto. Op een mannenhart mogen dezelve geene werking hebben. Dáér drink eenen beker wyns - dit zal u versterken. Gy zyt zeer zwak. Zeker hebt gy van ons ongeluk in de duisternis gedroomd?’

‘Neen dit niet. Luister! en heb medelyden met den broeder uwes harten.

Ik sliep. Op eens kwam een wangedrocht, zoo vervaerlyk als ooit mensch peinzen kon, op myne borst zitten; met zyne beide ellebogen, drukte het myn hart te pletten; zyne oogen gloeiden als brandende kolen, en blikten styf op my, - die zweette, en in myne ziel huilde. Grimmend knarste het monster met de tanden en neep my, met zyne ruige klauwen dusdanig, dat mynen adem my voor de keel bleef. - Ik stikte. - Met geweld wilde ik dit spook van my jagen; doch ik kon my niet roeren. Myne armen lagen styf nevens myne zyde. Dan had ik pyn Giovanni. - Dan dacht ik te sterven. - In myne wanhopige poogingen, om u voor de laetste mael vaerwel te zeggen, liet het spook my los. - Verkwikking gevoelde ik, - beweging liep my als een balsem over de lidmaten, en ik wendde my tot u om. - Ik dacht u, myn vriend, te omhelsen - hemel!..... Nevens my lag het doode lichaem, - het

grouwzaam lyk der maegd, levend en dreigend, met hare blaauwe lippen en beslykte wangen. Zy omhelsde my, met nydige drift, hare armen zengden my als een gloeiende halsband..... Na my eenigen tyd op de allervervaerlykste wyze gepynigd te hebben lachte zy gelyk de dooden lachen, en gaf my weder aen het monster over. Dit onbarmhartig spook, trok my den mond met geweld open, en bracht zynen klaeuw in de wonde van het lyk. Stukken zwart gestold bloed douwde het my met boosaerdigheid in de keel; en ik, - ik slokte dezelve met mynen adem in! - Giovanni, op dit oogenblik, had ik mynen toestand, tegen de slechtste plaets der helle verwisseld. - Had gy my kunnen helpen vriend! Ik bezag u om u te roepen..... Oh! gy waert leelyker nog dan het wangedrocht! de witte dood met haer ratelend gebeente, had uwe plaets vervangen. Zy stiet my met hare beenige hand op de borst, - en de koude des graves rees my door de aderen. Nu was ik zonder hoop. - Myne oogen verdwaelden tusschen alle de spooksels, welke te gelyk, fluitend en huilend, in de bedstede kwamen. De gouden eekelen der gordynen waren zoo vele vledermuizen geworden, - kryschende uilen hadden zich aen den troon gehecht, - apen - duivels - heksen - een kahos van wangedrochten, met bloedige oogen, liepen my stampend over het lichaam. Stallichten dansten triumphantelyk tusschen deze verwarring. Myn deksel was een baerkleed, - doodshoofden en beenderen rolden krakend over het bed..... Ik bezweek onder alle deze grouwzame gezichten, - en ontwaekte zwak en bleek onder uwe vriendenstem, - Giovanni.....!'

Roberto viel by dit verhael, mistroostig met het hoofd op de tafel. Zyn geweten knaegde, en riep met luider stemme om boete en verzoening. Giovanni deelde sterk in zyns vrienden druk. Hy vertroostte hem met al wat hy in dit oogenblik, minzame woorden vinden kon. Roberto luisterde weinig naer zyne reden. De nare droom lag hem als een zware steen op het hart. Giovanni dwong hem de herberge te verlaten, en bracht hem tegen dank in huizen waer hy dacht vermaek te vinden.....

Het was elf ure des avonds, eer zy in hunne wooning terug kwamen. Zy zetten zich dan aen het avondmael neder en dronken braef. Giovanni schonk met inzicht den wyn by herhaelde teugen in Roberto's beker. Na dat zy nu eenigen tyd gesproken hadden, ging Roberto met mistrouwen naer de bedstede. Zoodra hy de gordyn had weggetrokken, week hy achter uit; en liet zich verschrikt op den zetel nedergaen.

‘Giovanni! riep hy ga en zie. - Dáér is het weder!’

Toornig liep Giovanni naer het ledikant. - Hy verbleekte en bleef plots staen.

‘Wat duivel!’ riep hy ‘wie speelt hier met myn vriendens leven?’ - en hy nam het doods hoofd dat op het bed lag in de hand.

‘Roberto’ ging hy voort ‘gy verschrikt u, van een nietig gebeente. Wat kwaed kan ons dit doen? - Wees manlyk, myn vriend, - gy zult uw eigenzelven moorden!’

By deze woorden opende hy het venster, en wierp den schedel met kracht tegen den overstaenden muer.

De stukken vielen in de duisternis, kletterend op de straet neder.

‘Roberto, vriend, “hernam hy” laet ons slapen gaen?’

‘Och neen! Giovanni - ik durf het niet. Bevreesd ben ik, - en bang. Dit ledikant is myne pynbank - ik durf myne zwakke lidmaten, op hetzelfde niet meer uitstrekken. Laet ons hier wakend de zon wachten, - dan zullen wy rusten. Ik bid u Giovanni, beschuldig my niet van lafhartigheid!’ - eene droeve traen kwam in zyne oogen.

‘Ik beklaeg u, myn lieve Roberto! - ween niet, myn vriend. Ik zal moed genoeg voor ons beide hebben - ik zweer u Roberto, dat ik u tot in de helle, volgen en verdedigen zou. Dit zweer ik u by God.’

‘De helle zegt gy Giovanni? - zwyg van de helle - die brand - dáér!’ En hy bracht de hand op zyn voorhoofd.’

Lang nog vertroostte Giovanni zynen mismoedigen vriend - tot dat middernacht voorby was. Zy dronken veel. Reeds stonden eenige ledige flesschen op de tafel.

Roberto hoorde iets ruisschen, en draeide het hoofd naer het diep der kamer. - Huilend vluchtte hy achter het ledikant.

‘Giovanni! Giovanni!’ riep hy - ‘help! help! - bevryd my van hare handen!’

Giovanni zag het spook in het midden der kamer staen: - Het lyk van het geschaekte meisje, met hare blaeuwe lippen en natte kleederen. Water lekte rookend op den grond, en zengde den eikenvloer. Den moordadigen dolk, wendde zy dreigend naer de plaets waer

Roberto zich had versteken, Eene dikke wolk, als mist dampig en rood verlicht, omringde haer.

In het eerst onstelde zich Giovanni; doch daer hy nooit vrees gekend had, begon hy op eens verwoed tegen het spooksel te razen.

‘Wacht!’ riep hy, ‘zoo gy waerlyk een geest zyt, zal ik u wel in den afgrond terug zenden!.....

Terwyl hy deze woorden sprak, vatte hy eeneu zwaren kruisboog van den wand, spande de stalen veer, bracht de snaer vooruit, - en plaetste de yzeren schicht in de leibaen. ‘Gy zult voelen’ sprak hy met bitsige drift ‘of ik een ervaren schutter ben of niet!’ Hy mikte op het lyk en liet de snaer afgaen. - De schicht had geen' tyd om te fluiten, zoo dicht was het doel. De jonkheer verbaesde grootelyks, want het lyk viel niet, - gelyk hy gedacht had. Integendeel verschrikte hy nog meer, en niet zonder rede, wanneer het grimmend spook, de schicht in de hand ontvangen hebbende hem dezelve met zulke kracht toewierp, dat zy nevens zyne zyde in den wand steken bleef. Onderwyl lag Roberto half dood achter het ledikant, - koud zweet brak hem op alle de deelen zyns lichaems uit. Giovanni door den drank vervoerd, en uit zynen aerd onversaegd zynde, kon zich van toorn en spyt niet wederhouden. Hy wilde nu voor de eerste mael zyns levens, niet wyken. In zyn verbolgenheid nam hy een slagzwaard, wrong het gevest met nydigheid in zyne twee sterke vuisten en liep razend op het spooksel aen. Op het oogenblik dat hy het reuzenzwaard boven zyn hoofd hief sloeg de klok - één uer. Hy liet het stael met bitsige kracht op het spooksel nedervallen, door den slag

helde zyn lichaem dusdanig voor over, dat hy plat op zyn aenzicht ter aerde stortte. - En het spook was weg. Hy had zich sterk bezeerd, want bloed liep hem van de wangen. Met moeite stond hy van den grond op, naderde zynen vriend en vond hem, zonder spraek of gevoelen, achter de bedkoets liggen.

De zon zond hare morgen stralen, reeds in de kamer, wanneer Roberto in de armen van Giovanni tot het leven kwam.

V.

Infernal world! and thou profoundest hell!

Receive thy new possessor!

MILTON.

DES anderen daegs veranderden de jonkheeren van wooning. Giovanni folterde zich het hart om zyns vrienden druk te verminderen. Voor groot geld kocht hy eenen zwaren slaepdrank, en dwong Roberto alle avonden, een deel er van te nemen. Hier door sliep deze zoo vast, dat ziel en lichaem tegelyk in hem rustten.

Giovanni wist wel, dat het wraekeischend spook, des nachts altyd in de kamer kwam, doch hy bekommerde zich om dit verschynsel niet meer. Nimmer sprak hy van hetzelfde aen Roberto, integendeel deed

hy alles wat hy maer kon, om hem dit te doen vergeten. In den eersten won hy weinig op zyns vrienden gemoed. Deze werd van dag tot dag bleeker, en scheen met haestige stappen ten grave te gaen. Eindelyk, na verloop van eenige maenden, kreeg hy door vergetelheid hoop en rust terug. Hy liet zich voorstaen dat de wrake Gods van hem gewend was, en Giovanni bevestigde dit gedacht door zyne troostende woorden.

Zoo leefden zy tot het einde der maend meert, van het jaer 1469. Giovanni bediende zich van de gelegenheid der vastenavondsdagen, om zynen vriend tot vreugde en vrolykheid te dwingen. Roberto was moedig geworden, eene lichte roozenkleur bracht leven en vuer op zyne wangen, - en zyn hart klopte weder zoo hevig en fel, als het weleer te Venetien onder de zuiderzonne deed.

Het was Wittendonderdag. De straten werden, zonder ophouden door wandelende menschen betreden. Jonge maegdekens, mannen, vrouwen, kinderen; - het was al te been. Een blyde dag was het voor de gemeente want de geestelyken hadden hunne kerken kunstiglyk met heilige graven versierd, - en dit vermaekte de oogen der godsdienstige aenschouwers.

De twee Venetianen namen de kerkbezoeking waer, om met wellustige blikken, op menig onnoozel meisje te staren. Alle tempels doorkruisten zy, en boden het wy water, met heuschheid aen de inkomende jonkvrouwen. In het gaen en komen, dronken zy zoo menigen beker wyn met hunne vrienden, dat zy des avonds al vry licht in het hoofd waren. Dan werd Roberto weder roekeloos en vergat alle de waerschouwingen, die hem

^{aant} door eene hoogere hand waren toegezonden. Hy was zoo lustig, zoo vrolyk, dat Giovanni zich er over verwonderde. Onder het drinken spraken zy van liefde, van meisjes, en hitsten elkander, door ontuchtige woorden tot onkuische lusten op.

‘Kom Giovanni!’ sprak Roberto, ‘wy gaen op fortuin uit: - tien uren is het nog maer, en de kerken blyven open tot middernacht.’

‘Dit scheelt my niet Roberto - kom aen dan! misschien zullen wy eene oude kennisse vinden.’

Nog vele menschen waren er op de straten. - Huiken, zwarter nog dan de duisternis, dreven als schimmen langs de muren.

‘Goed teeken! Giovanni’ riep Roberto ‘de lieve kinderen zyn nog niet slapen - ik heb grooten lust om die huik eens aen te spreken Ha! zy gaet in het Predikheeren klooster.’

‘Wel! zoo wy ze volgden?’

Haestig traden de jonkheeren de kerk in; doch het meisje dat zy vervolgden, was hunne spottende liefde door snelheid ontgaen.

Wonderbaer was het gezicht des tempels. Weinige lampen brandden er voor de beelden. Mits het licht de diepe hoeken, noch het verhevene welfsel bereiken kon, waren deszelfs stralen door uitbreiding bleek geworden. Op de hooge muren der beuken, smeten de reuzenpilaren hunne schaduw, in lange zwarte vagen. Integendeel viel een gloed van rood en glinsterend vuer, op de guide arke des kooraltaers, en verhief door zyne heerlyke plechtigheid, de harten tot Gods aendenken. Eenige stralen drongen door deze vereeniging van

gloed, tot in de duistere hoeken der zybeuk. Dáér verlichtten zy het wit marmere beeld met twyfelachtigen glans; en het werd een nachtspook dat by de graven woont gelyk. Het suizen der gebeden en het kryschen der schuivende stoelen, stoorde de stilte des tempels niet.

‘Kom!’ sprak Roberto tot zynen vriend ‘laet ons de kerke rond gaen. Wy mogen onzen tyd met mymeren niet verslyten. Ik zie gindsch zoo een hoopje meisjes zitten; het spyt my dat hunne aenzichten in het duister zyn.’

‘Ik ga by het heilig graf wat bidden, Roberto. Wy hebben heden meer kwaed dan goed gedaen - en God mocht zich wel eens op ons, om onze vergetelheid vergrammen.’

‘Wel gaet gy Giovanni, - ik kom straks by u - wacht my.’

Giovanni verliet zynen vriend, ging onder eene poort door, en bevond zich weldra in de plaets waer de geloovigen voor des zaligmakers graf geknield zaten - en bad.

Roberto, zonder op de heiligheid van Godes wooning te letten, wandelde met begeerige blikken door de kerk; en bleef vóór elke vrouw met listige aendacht staen. Allen sloegen de oogen ter aerde by zyne nadering. Hy vond zich daer door, in zyne hoop bedrogen, doch gaf den moed niet op. Juist als hy zynen loop bykans voleind had bemerkte hy, dat eene jonkvrouw in zwarten kleede, hem met den vinger wenkte. De duisterheid der plaetse liet hem niet toe hare wezenstrekken te onderscheiden. Niettegenslaende verblydde hy zich innerlyk, by het

^{aant}zien harer deftige houding en kostelyken zyden kleede. Op den oogenblik dat zy den jonker had geroepen, verliet zy hare plaets; en wandelde met onvatbare schreden, naer den ingang der kerk. Wat Roberto ook haestig heen trad, kon hy ze niet inhalen - zy scheen over den vloer te ryzen. De jonker bemerkte dit niet. Hy zag dat zy in het voorportael, de deur welke op het kerkhof uit kwam, opende. Met bangheid naekte hy deze zoo schrikverwekkende plaets - en bedacht zich of hy de vrouwe zou gevolgd hebben of niet. Eindelyk beriep hy al zynen moed, stiet de deur open - en stapte met den linker voet op eenen grafzerk.

Vervaerlyk is het rustperk der dooden. Hier zyn alle menschengedachten bitter en koud - en het hart klopt met moeite, by de wanhopige stilte der graven. Hier drukt de voet der levenden, de borst eens afgestorven vaders, en het nietig gebeente eens broeders. Onder deze koude aerde, rusten de lokken der minnares - en de roosverwige wang die wy aenbaden, wordt door ongediert gezoend en gekrenkt: afgryzen vervuld de ziel by het vertreden der kruiden, welke met 's menschen leven gevoed zyn en op de schedels der lyken hunne wortelen hebben. En de gryze kerkuil met zyne glinsterende oogen, zit wakend op de toppen der steene kruissen, - en kryscht blazend, als een nachtduivel.

Roberto gevoelde ook deze aendoeningen. Het dacht hem, dat geesten met lange baerkleeden, by de grafnaelden stonden en waekten. Hy ging echter voort, want in het verschiet zag hy het meisje. Met zamengevoegde handen, zat zy geknield op de bank van liet

beenderhuisje. Een eenig lichtje brandde twyfelachtig boven de honderd doodshoofden welke dreigend daer geschikt waren. De tyd had eenigen derzelven, met groen mosch bekleed, anderen waren door den regen tot witten kalk gewasschen. Allen hadden zy holle oogen, gapende monden, en blinkende tanden.

Roberto bezag deze schrikverwekkende bekkeneelen maer éénmael, en durf nimmer weder zyn oog er op sturen.

Wie kan toch de koude en afgryzelyke blikken eens doodshoofds zonder angst verdragen.....?

De jonker plaetste zich op het ander einde der bank en sprak tot het biddend meisje:

‘Edele jonkvrouwe. - Ik dank God dat uwe slave, genade vóór uwe goedjonstige oogen verkregen heeft; - verrukt ben ik, dat gy my met eenen minnelyken wenk begunstigd hebt.’

Eenige oogenblikken wachtte hy op 's meisjes antwoord. Eene zachte stem, maer vervaerlyk en vreemd van toon, ging op uit hare borst en sprak:

‘Bid voor de ziele der genen, die zonder biecht overleden zyn!’

Roberto ontstelde zich op deze woorden. Bleek werd hy en hy beefde dat de knielbank onder hem trilde. Deze stem, scheen hem de stem van het geschaekte meisje, dat onder zyne zoenen was gestorven. Dit was echter onmogelyk, zoo dacht hy, en hy hernam weldra zyne stoutheid. Hy suisde eenige oogenblikken, als of hy waerlyk bad, en sprak weder:

‘Zeker is het jonkvrouw, dat het gebed van zoo

een liefelyk meisje als gy zyt, Gode behagen moet. - Uwe zoete lippen hebben menige ziel uit het vagevuer, en menigen minnaer uit het lyden verlost!’

Zy antwoordde:

‘De graven der dooden herhalen geene liefdes-woorden, jonkheer! - Gebed en berouw alleen stygt van hier, tot by den God die ons ziet en hoort!’

De jonker naderde dichter by de maegd.

‘Jonkvrouw’ vroeg hy ‘moeten wy dan ons jong leven, in zwart nadenken doorbrengen? - zullen wy om ons te vermaken, wachten tot dat de dood ons omarmt; en wy op deze plaets onder eenen kouden steen begraven liggen?’

En zy:

‘Gelukkig degene, dien onder dezen steen het vuer der helle niet brandt, om grove en wraekroepende zonden! - Roberto.....!’

Op deze woorden werd Roberto ongeduldig en boos. ‘Ha, zy kent my!’ dacht hy in zichzelf, ‘zeker is dit een meisje myner kennis. - Zy vermaekt zich, met my zoo wat te prêken.’

‘Jonkvrouw!’ viel hy uit met luider stemme ‘Gy hebt my uit de kerke geroepen - Het verwondert my grootelyks, dat gy my niets meer dan deze koude en treurige spreuken, te zeggen hebt.’

‘Liefde zendt my tot u - goedheid - en barmhartigheid van God tot een’ zondaer - zoo liefde my niet verzelde, zou ik hier niet langer blyven mogen.’

‘Ha! ha!’ dacht Roberto ‘zoo gaet het wat beter.’

Het meisje hernam.

‘Gy hebt eene afgryzelyke zonde gepleegd Roberto. De goddelyke genade wacht lang om straffen. - Bid en smeekt - het plechtig oogenblik is dáér.....!’

‘Ik bidden jonkvrouw? nu gy my zulke minnelyke woorden van liefde en genade hebt toegestuurd? - bidden? - nu? - neen bidden zal ik niet - eer zou ik u myne engelinne uit dankbaerheid, met myne beide armen omhelzen - Wilt gy?’

‘By de bittere passie ons Heeren Jesu! - Ik bezweer u jonkheer dat gy bidde en weene - want het vuer brandt onder uwe voeten!’

‘Ho myne lieve! - laet my dan toch eerst uwe roozenwangen, met myne bevende lippen raken en zoenen, ho ja! - want het vuer dat my brandt is het vuer der min - ho, toch zoo gloeiend als het vuer der helle.’

‘Bidden of my omhelzen - kiezen moogt gy - bedenk u wel - voor de laetste mael wilt gy met berouw in uwe zondige ziel God om verzoening smeeken? - Wilt gy bidden?’

‘Neen!’

‘Wel omhels my dan!’

De roekeloze jonker bracht zyne twee armen als een sirkel om hare lenden en drukte het meisje met kracht tegen zyne borst.

Ho God! hoe verschrikkelyk was hem dit oogenblik! een yslyke schreeuw bonste tegen de muren der kerk - de uilen jouwden bly, en de wind zuchtte pynlyk op de grafnaelden - Want Roberto voelde een krakend geraemte onder zyne armen ratelen - en het

aenzicht zyner minnares, was een vervaerlyk doodshoofd - en hy had de koude wang van den witten schedel gezoend! - ho!

Zy lachte grimmend op hem en hy herkende het lyk der verkrachte maegd! - Roerloos viel hy voor de bank neder - de klok deed de graven twaelfmael onder hare zware slagen dreunen.

Giovanni, die zynen vriend lang gezocht had, kwam toen juist op het kerkhof. Hy zag het spook, Roberto van den grond heffen, en met hem vluchtend heen gaen. Verwoed liep hy op den geest aen, en vatte hem met nydigheid om den middel.

‘Roberto! riep hy - vriend! ik volg u tot in de helle.....!’

De grond barstte met dof geluid open; roode vlam, graeuwe smook en stinkende zwavelgeur kwamen te gelyk uit den afgrond op - de aerde sloot hare kaken - en de helle huilde, met triumpherende galmen, op Roberto's komst.

Het stoomtuig.

aant. Satans wagen of Het stoomtuig.

Phantastisch dichtstuk.

Aen den heer Leys schilder.

The fiery chaos opens wide his mouth
To receive their fall!

MILTON.

JA 'k wil 't wagen.
Fluks myn' wagen
En myn' draek!
Ras gy geesten.
Helsche beesten,
Aen uw' taek!

Dat Astaroth, den zoon der helle
In zwaer' onbreekbre ketens knelle!

Ik word door lust tot nieuws vervoerd,
 En wil, door 't wangedrocht gevoerd,
 Het aerdryk gaen bezoeken.
 Zoo God myn' reis met afgunst ziet;
 Kan hy my, waer de zwavel ziet,
 Nog eenmael meer vervloeken.

Wat blyft gy nu staen?
 Myn' wil zy gedaen!
 Vlucht heen om myn' toorn te myden
 Brengt ras tot hier
 Het yslyk dier,
 Hoe woedend - hoe fel het mag stryden!

Zoo sprak der duivlen prins en heer.
 Zyn stem weêrgalmde heen en weêr,
 Door 's afgronds duistre kolken:
 De spooken vlogen door de lucht,
 Voor Satans gramschap zeer beducht,
 Als gryze nevelwolken.

Daer brengen zy, in band en keten vastgedrukt,
 Het schrikbaer monsterdier;
 Dat razend zwaeit en loeit, en huilt, en springt en bukt,
 En braekt het solfervier.
 Het byt van woede in kei, in keten en in banden
 Met donderend gedruis;
 En kraekt een' marmren zuil, tusschen zyn' stalen tanden,
 Tot stuivend zand en gruis.

Het vouwt zyn' langen staert, in wentelende krullen,
 Op duivel en op spook,
 Die door den slag gewond, gaen huilen en gaen brullen,
 In 's afgronds vlam en rook.

Het zwicht
 En licht
 Voor Satan neêr.
 Het blaest
 EN raest
 Van pyn en zeer;

En laet zich slaen met gloênde zweepen.
 En drukken in verstaelde reepen.

Het vaen!
 Wy gaen.
 Span aen!
 Der duivlen reuzenwagen.
 Nu rook,
 En smook
 En pook
 Uit d'afgrond mêgedragen!

Dat d'aerd
 Vervaerd
 Op onze vaert,
 Hare eeuwge spil ontwelle!
 Dat kracht
 En macht,
 Met ons geslacht,
 Onz' wagen steeds verzelle!

~~aant~~-Hou staen!
 Sataen
 Komt aen
 Met Geh'nas hovelingen.
 Sa plaets!
 Myn' maets,
 Sa plaets
 Voor 's meesters lievelingen!

Gy slangen, sprak de heer met drift,
 Loopt gaeuw op 't aerdryk aen,
 En teekent ons den weg en baen
 Met slymig kwyl en gift.

Zy slopen over stroom en veld,
 Zoo ras als 't bliksemvuer,
 Dat Godes toornig hand ontsnelt
 In 't aklig onweêrs uer,

Zy spogen giftig schuim op d'aerd,
 En zengden bosch en hei;
 En lieten 't spoor na hunne vaert
 Op bergen dal en wei.

Het vaen!
 Wy gaen.
 Zet aen,
 Der duivlen reuzen wagen!
 Nu rook
 En smook
 En spook
 Uit d'afgrond mêgedragen.

Het monster stampet,
 En vecht, en kampt
 Met prikkels en met haken.
 Het heigt de wolken in zyn' long;
 Eu spouwt ze weder op de tong,
 Met opgespalkte kaken.

Hoef....! Hoef....! Hoef....!

Triumph!..... het gaet
 In rechten draed
 Op 'slangen's schuimend spoor.
 Het ryst voor uit
 Met helsch geluid,
 En boort den Chaôs door.

Hoef!... Hoef!... Hoef!

Daer! - het snelt
 Met geweld
 Door het veld
 Van eeuwge duisternis.
 Donder kraekt,
 Bliksem blaekt
 't Monster braekt
 Vuer en verderfenis.

Satan zit als heer voor af
 Op 's monsters harden nek;
 En klieft de lucht met yz'ren staf
 Op 's monsters harden bek.

^{aant}Dáér zit de witte dood met hare vale vlerken,
 Die 's nachts in baerkleed staet op graven en op zerken.
 Dáér zit dit wangedrocht, dat 's maegdens bloed afzuigt,
 En dáér de nyd, die steeds op 's menschen onheil juicht.
 Hier hebt gy 't nare spook met zyne looden handen,
 Dat 's nachts op 's meisjes borst komt knarsen met zyn' tanden.
 En op der vaders hart, het bloed der zonen sprengt,
 En aen een' dwingeland de straf der hebzucht brengt.
 Dáér zit de ruige geest, die Faust de ziel ontrukte,
 En dáer het grouwzaam spook dat Wagner's hart indrukte.

Hou aen!
 Wy gaen
 Met sneller vaert.
 Hoera! Hoera!
 Nu zien wy de aerd'.
 Steek op
 Den top
 Het wappend vlag;
 'T word dag.
 De graeuwe nevelpluim
 Mag waeien,
 En zwaeien,
 En draeien,
 Op 'slangen's kokend schuim.

Hoef...! Hoef...! Hoef...!

Het schrikbaer monsterdier houdt af
^{aant}By d'oude reuzenstad.
 De menschen loopen op een draf
 En volgen 't zelfde pad.

O God! - wat 's dat?

Zy schrikken,
En blikken
Met snikken
Op 't zeldzaem tuig.
Zy vluchten,
En zuchten
En duchten
Die duivlen zoo ruig.

Grypt plaets! zoo roept de slimste geest,
Met zoete stem.
De menschen komen om het meest
By hem.

Ik ga mede
Met de slede
Zoo snel en zoo vlug;
Meisjes teder!
Zet u neder
Op 's monsters rug.

En gy vadren
Wilt ons nadren!
Oh! gy vreest
Voor uw' kindren? -
Neen wy hindren
Mensch noch beest.

Hoef..! Hoef...! Hoef...!

~~aant~~ Zet aen!....
 Het vaen!
 Wy gaen
 Gelaên
 Op 's duivels reuzenwagen.
 Hoe wel,
 Hoe fel,
 Hoe snel,
 Dit tuig ons ook moog dragen.

Den dood omvat een' Meid met koude en krakend' armen,
 Zy voelt dat haer het hart niet kloppen kan noch warmen,
 Zy lacht het spooksel toe, dat nydig op de maegd,
 De kleuren van haer' wangen vaegt.

De duivels zitten dáér by zinnelooze menschen.
 Zy lachen. - Dit voldoet hun' hatelyke wenschen.
 Het spooksel wordt verliefd op 't meisje dat hem streelt;
 Terwyl zy in zyn doemnis deelt.

De bloedgeest heeft om zich de moeders en de kindren:
 Zy voelen niet dat hen de levenskrachten mindren:
 Zy zakken bleek en geel op 's monsters kouden schoot,
 En snakken driemaal en zyn dood.

De vader geeft zyn' zoon aen Satans helsche geesten:
 De vrouwe zit verdwaelt tusschen wanschapen' beesten:
 Zy zoent het ruige dier dat haer zyn' kaken biedt
 En grimmend op haer ziet.

Hoera!
 Hoera!
 Wat varen wy!
 Zoo fel,
 Zoo bly,
 Zoo snel,
 Zoo vry,
 Met spook,
 En rook,
 En graeuwe smook,
 Op Satans neveltroon.
 Hoe schoon!.....

Viva!
 Hoera!
 Boomen draeien,
 Torens zwaaien
 Op den grond.
 Stroomen zuchten,
 Bergen vluchten
 Om ons rond.

Ras! - het voedsel
 Voor 't gebroedsel
 By geraept;
 Want die kreten
 Zyn om eten.
 Gaeuw het gaept!

't Spoor dat blaekt,
 Want het braekt
 Vuer dat kraekt

Op onz' vaert.
 Solfergloed,
 Kwyl en bloed,
 Met onz' stoet,
 Zengen d'aerd.

Hou aen!
 Wy gaen
 Gelaên
 Op Satans reusenwagen.
 Met rook,
 En spook,
 En smook,
 Door lucht en wind gedragen.
 Hoef!..... Hoef!..... Hoef!.....

Slaet op,
 Zyn kop!
 Nu houdt het stil
 Tegen myn' wil.

Spook en geest!
 Zyt niet bevreest.
 Slaet om het meest
 Op het beest;
 Want het houdt stil
 Tegen onz' wil.
 Wy moeten voort
 Zoo het behoort.

Het brult,
 En krult
 Zyn staert en nek:

Het loeit;
 En sproeit
 Het gloënde pek:
 Het springt,
 En vringt,
 En schreeuwt,
 En fluit:
 Het vouwt,
 En spouwt
 De wolken uit.

Spook en geest
 Zyt niet bevrees!
 Slaet op het beest.
 Wy willen voort
 Zoo het behoort
 Slaet op
 Slaet op
 Zyn' harden kop!

Hoef!..... Hoef!..... Hoef!....

't Monster byt,
 In den stryd,
 Al wat om hem zweeft,
 En het stapt,
 En het trapt
 D'aerde dat ze beeft.

Satan breekt in woede los;
 Hy vloekt en raest zich moê,
 En foltert duivel spook en ros

Die vluchten voor zyn' roê
Hy slaet het veld met forsche kracht
En wenscht zich in den nacht,
Van vane duisterkolken woon;
Hy zweert by God met helschen toon
En doemt zyn ryk en macht.

'T monster knarst,
D' aerde barst
En opend 's afgronds mond:
Solfer stinkt
Satan zinkt
Huilend door den grond.

Hou aen!
Wy gaen
Gelaên
Op satans reuzen-wagen,
Met rook
En smook
En spook
Naer d'helle mègedragen.....!

aant. **Aen vrouw Wappers**

Moeder van 's konings schilder.

Kom feestbazuin van 't hemelsch heir
En roep dien morgen uit!

BILDERDYK.

RUBENS was lang in Godes woon,
Den dood ten prooi gerezen.
Van Dyck kreeg ook de gloriekroon,
En zocht zyn' meester by den troon
Van 't eeuwig Opperwezen.

En d'harde steen ontfing hun' naem,
Waer menig een voor knielde;
Doch nooit kwam nog een, zoo bekwaem
Als Rubens, lieveling der faem,
Dien kunst zoo zeer bezielde.

Vernuft en geest verbleekte en zonk
Op Scheldes ryke wallen.
Soms kwam er één die tydig blonk;
Maer wat zyn naem ook hevig klonk,
De kunste bleef steeds vallen.

Dan sloeg Rubens zyn oog ter neêr
En zag zyn' school verbleeken.
Hy knielde zuchtend voor den Heer,
En bad en weende: - ho zoo zeer!
En God hoorde zyn smeeken.

Rys op myn zoon! sprak Hy met kracht,
Gy Englen bidt en luistert!
Ik weet wat gy van my verwacht.
Ja, 'k scheur om u den donkren nacht,
Die schilderkunst verduistert.

Den adem die myn geest ontwykt,
Is Godlyk als myn wezen:
Een' ziel, die uwe ziel gelykt,
Met vuer en scheppingskracht verrykt,
Uit Godes woord gerezen.

Nu droogde Rubens zyne traen,
Die pynlyk had geblonken.
Nu was zyn' laetsten wensch voldaan;
Een schildergeest was God ontgaen
En reeds ter aerd gezonken.

*

De geest die Godes hand ontviel,
Was vurig vlamvend rood.
En gy Vrouw - gy ontfingt die ziel
In uwen moederschoot.

**Een meisje in 1570.
Ballade.**

Aen Karel Wappers.

Ghy weet ô mynen God waerchtig!
Dat ick ontvloten ben met sinnen voordchtig;
Maer my te beschermen ben ick niet machtig.

HELENA DE VERDULDIGE.

EEN meisje stond op Schelde's strand,
In bittere smart verzonken.
Twee tranen lekten op haer hand,
En rolden neder in het zand -
En blonken.

Zy boog zich dan wanhopig neêr,
 Met d'oogen op de baren;
 Zy reikte d'armen tot den Heer
 En schreide: 'wil my voor dit zeer
 Bewaren.

'Ik heb een Spaenjaerds oog behaegd;
 Die min is my een lyden.
 Verhoor een meisje dat u klaegt! -
 En geef my krachten om als maegd
 Te stryden.

'Hy biedt my tempels, fraei gebouwd
 En praelkleedy met hoopen.
 Nog liever sterf ik ongetrouwd.
 Neen 'k wil myn' bloem, voor eer noch goud
 Verkoopen!
 'Een Belg alléén, met Belgen aerd,
 Kon my door min bekoren;
 Maer nu licht hy verbleekt in d'aerd!
 - En voor my, zyner liefde waerd,
 Verloren.

'Een Spaenjaerd heeft hem neêrgeveld,
 Door minnenyd ontsteken;
 Niet op het eerlyk wapenveld,
 Maer heeft hem 't hart, met valsch geweld,
 Doorsteken.

O God! - gy die myn' rouw verstaet!
‘Ik bid u wil my hooren,
‘Want zoo gy m'in dees uer verlaet -
‘Zal ik my, zoo de kracht m'ontgaet,
‘Versmooren!’

Het kille zand ontving de meid.
Zy viel zoo machtloos neder!
Dáér lag zy, tot den dood bereid
Zieltogend, bleek en onbeschreid
En teder.

Z'ontwaakte met een nare klacht
In Spaenjaerds bloedige armen -
En hy - hy had ze reeds verkracht.
Eer haer een nieuwe levens macht
Kon warmen.

Zy trok het scherpgewette stael
Uit Spaenjaerds gulde scheede -
En 't bloed ontvlood hem als een' strael
Wacht! riep zy, - eer den dood u hael
‘K ga mede!
Zy sprong met rookend bloed bespat
In Schelde's blaauwe golven.
Het water werd van weemoed glad. -
Zy bleef voor eeuwig onder 't nat
Bedolven.

De lange nagel.

De lange nagel.
(1571)

Aen Eugenius de Block kunstschilder.

I.

Amour sacré de la patrie
Rends nous l'audace et la fierté!
A mon pays je dois la vie;
Il me devra sa liberté.
SCRIBE, LA MUETTE.

Niemand is het onbewust wat wreedheden de Hertog van Alva, gedurende de al te lange jaren zyner regering, aen de Belgen gepleegd heeft. Geene enkele stad, waer het roode schavot niet opgericht werd geene waer de galgenboom niet met lyken pronkte, of waer het stapelvuer het gebeente der ongelukkigen niet tot kalk

had gebrand. Het beulenzwaerd en de moordbyl, werden steeds op den nek der slagoffers bot gemaekt en versleten. Vangen, spannen, hangen, branden, onthoofden, waren zegt Guiccardinus, de dagelyksche bezigheden van Alva de beul. Belgenbloed stroomde steeds over den vaderlandschen bodem. Edel en manhaftig bloed! - dat als het zaed eener jongere vryheid eens moest rypen - en ons van de banden, die keizer Karel onzen vaders oplegde, moest los maken. En terwyl het levenszap der ware vaderlanders, met het slyk der straten door de goten heen liep, lekten tranen van rouw en wanhoop in de machteloze huisgezinnen. De heugenis des dwingelands, zy den Belgen in eeuwigen vloek; want by den naem van het uitlandsch wangedrocht, staen de woorden bloed en moord, op de bladen der onpartydige kronyken.....!

In het jaer 1571, by het naderen van dezen schriklyken geessel, verlieten duizende Belgen hun land en gingen als verdwaelde wandelaren op vreemden bodem dolen. Zoo lang het weinige dat zy met zich genomen hadden duerde, was hunne toestand niet onverdragelyk; maer na eenigen tyd kwam de armoede hen van alles ontblooten. Het medelyden dat zy by den vreemdeling gevonden hadden, verging, en de noodige onderstand werd hun geweigerd. Zy, in groot getal zynde, kwamen onder den naem van Geuzen by een, begaven zich onder het bevel des Prinsen van Oranje en besloten door dapperheid en moed, met den degen in de vuist, weder eene plaets by het graf hunner vaders te winnen; - eene plaets, waer zy ook, nevens deze duerbare dooden, mochten sterven en

slapen..... Dit gelukte hun echter niet. Alva een listig en kundig krygsoverste zynde, wist zoo wel alle hunne aanslagen te beletten of te verydelen dat zy met verlies van veel volk weinig voordeden.

Hunne krygsmacht bestond uit woud of landgeuzen, die zich in de bosschen ophielden, en uit zee of water-geuzen, die met eenige vlugge schepen, de wyde zee doorploegden en de spaensche vaertuigen roofden. Deze laetsten stonden onder het gebied van graef Van der Marcke, heer van Lumey, bygenaemd de Lange nagel; - omdat hy gezworen had, de nagelen zyner handen niet te korten, vooraleer de dood der graven Van Egmont en Horn ten volle mocht gewroken zyn.

In den jare 1571 lagen op den oever der Schelde, by de plaets waer de sterkte St. Lawreys staet, eenige puinhoopen van afgebrande huizen. Te midden verheften zich nog uit dezelve eenige rechtstaende muren. Dezen vormden door hunne vereeniging menige puntige hoeken, en vertoonden de zeldzaamste en wonderbaarste beeldingen. Evenwel waren alle deze overblyvende gedeelten dusdanig gescheurd en van ouderdom vervallen, dat het oog door derzelver spleten, als door zoo veel stormgaten zien kon. Zwartgebrande balken en zware stukken van omgestorte muren met karreel en steengruis belemmerden den toegang, - en schenen te zamen als eenige wanstaltige en nog onvolmaekte scheppingen over den grond te kruipen.

Het was in de maend october van het zelfde jaer.

Reeds lang hadden de poorters van Antwerpen hunne vrees en weemoed tegen schriklyke en nare droomen verwisseld want het was elf uren in den nacht. - Zwarte en zware wolken, door een styve wind gejaegd, dreven onstuimig door de lucht en vormden voor het maenlicht dat hen soms doorboorde, allerlei tooverachtige schepselen: - reuzenstaltige wangedrochten wentelden steeds voor den zilveren lichtkrans die de reizende nachtgodin om zich getogen had. Niettemin, wanneer een wolk gebergte met zyne bruine kleuren deze spelende gedaenten voor zich heen dreef, werd de nacht duister, en ondoordringbaer donker bedekte de stad en de puinhoopen. - En zoo was het eene gedurige afwisseling van klaerheid en duisternis.

By dit ongestadig maenlicht kon men duidelyk twee zwarte schaduwen tusschen de puinhoopen zien wandelen. Zy zwegen stil en luisterden. Met gretige nieuwsgierigheid kwamen deze menschenschimmen van tyd tot tyd met het hoofd over den bouwvalligen muer hellen, smeten met haestigheid eenen angstigen blik over de ruischende golven der Schelde en verdwenen dan weder in het hol dat hen voor schuilplaets diende. Moeilyk ware het geweest deze persoonen te herkennen en derzelver inzicht te bedenken. - Hierom willen wy onzen lezeren het weinige dat wy hier omtrent weten, mede deelen.

De oudste dezer twee nachtwandelaers was Albrecht van Schoonhoven, een edelman der treffelykste stammen der stad: de andere was zyn zoon Alfried. Beiden hadden zy het lichaem met eenen langen en zwaren mantel omwonden: een breede hoed bedekte hun het

hoofd en aengezicht. Wanneer eene strael der maen hen soms verraste, blonk het gevest hunner dolken en het blikkend stael hunner pistolen hevig op hunne kleederen uit

Reeds lang waren zy dáér: reeds lang hadden zy met vossenschreden, van de puinhoopen tot de Schelde en van de Schelde tot de puinhoopen gewandeld; - en niets had hun gehoor geraekt, dan het rollen der baren en het aenhoudend gefluit des noordenwinds. Eindelyk leunde de vader met zynen elleboog op den arduinen dorpel van eenen muer, en sprak tot zynen zoon met verdoofde stem:

‘Alfried, myn zoon, denkt gy dat u de moed niet ontzinke, by het zien zyner lyfwachten?’

‘Neen,’ antwoordde de jongeling met eenen zucht ‘te midden zyner spaensche lyftrawanten, zal myn dolk hem 't harte booren - zoo God my geleidt’

‘Hebt gy wel overwogen, Alfried, dat men zyn leven aen dit spel waegt: en dat nooit een Belg de handen Alva's ontsnapt is? - Bedenk dit alles wel; want zoo gy wankelt is het nutteloos iets te ondernemen.’

Heer, vader!’ viel de jonker in ‘zoekt gy my in myn voornemen te verzwakken? Zou het bloed myns broeders Norbert, dat nog tusschen de steenen der markt te Brussel kleeft, reeds vergeten zyn! - hoort gy de stem myns broeders niet meer, die uit het koude graf en by God zyn' moorder doemt? - dáér sist my nog zyn roep om wraek in het oor; - dáér, in de duisternis; vliedt zyne schim my dreigend voorby, - omdat zyn beul nog leeft..... Wraek en nyd prangt my den boezem: het aendenken der folteringen myner

landgenoten knarst my de tanden te zamen, en myne hand zoekt onwillig het moordstael. - Spreek my niet meer van gevaer - ik bid u ô myn vader!..... Dat ik met de onthalsde edelen, onze vrienden, by God moge wonnen of de banden des vaderlands, met de hatelyke ziele van Alva ter helle moge zenden.....!’

‘Zachtjes myn zoon! hoe vervoert u de drift? - uwe stem galmt tegen gindschen muer, - maer luister! - Hoort gy niets?’

Zy wendden zich met haest tot de Schelde en bleven eenige oogenblikken op het water zien.

‘De Lange nagel komt niet’ hernam de vader ‘nochtans is de ure reeds verlopen. Gy Alfried met uwe jonge oogen, kunt nog ver zien - ziet gy ginds niets komen?’

‘Neen niets, myn vader.’

‘Geen het minste zeiltje?’

‘Neen, het kabbelende water heft zyne baren wit en schynend in de hoogte - geen eenig punt lost zich op hunne eentoonige kleur uit.’

Zy luisterde op nieuw en zagen nogmaels over den stroom.

‘Wacht! riep de jonker ik zie iets. Dáér, - ginds, komt het! - eene galei geloof ik - ja. Doemnis zy over hen, het zyn spaenjaerds!.....’

En seffens vertrokken zy zich weder binnenwaerts, en zetten zich op eenen hoop steenen neder. Na Albrecht van Schoonhoven de zware vouwen van zynen mantel, dichters had toegesloten, wendde hy zich met zachter stemme tot zynen zoon en sprak:

‘Alfried! het geen ik u daereven zegde, was niet om

u den moed te benemen. Zoo gy wankelen dorst, en te laf waert om uw leven voor het vaderland te wagen, zoudt gy geen echte Belg meer zyn. - Ik zou u vloeken en verloochenen. Integendeel, zoo gy in uw voornemen gelukt en den bloedhond slachten moogt, zal ik de ure uwer geboorte zegenen, en God danken die zulk een' held uit myn bloed gevormd heeft, - Ga voort, myn zoon dat God u versterke! - laet u het hart van manhaftigheid groot worden, en dat Maria Van der Marcke u eene belooning zy! -'

De jongeling werd in de duisternis rood, en bloosde van liefde en blyde heugenis. Lang had hy met den Langen nagel, als watergeus de zee bevaren, en ten loon zyner dapperheid de wedermin van Maria Van der Marcke verkregen. Met zyne liefdesdroomen gansch vervuld, antwoordde by niet op zyns vaders woorden. Het hart klopte hem zoo hevig onder zyn wambuis, dat het hem onmogelyk was een woord te spreken. Nog eenige oogenblikken bleef hy stilzwygend en in zware gepeinzen op zynen kouden zetel zitten. - Eensklaps sprong hy op, om over de Schelde te zien.

Terwyl Alfried met oogen, die gewoon waren de diepe en wyde kimme der zee te pylen, angstig zeewaerts zag, zat de vader met de hand voorde oogen. - Eene traen van liefde en bange vrees lekte tusschen zyne vingers; want hy had begrepen dat hy welhaest geen zoon meer hebben zou. De dood zag hy in de duisternis zyn edel kind wenken en drygen.

'Vader!' riep Alfried met doffe stemme 'leve de geuzen! - een zeil! gindsch by de zandplaet.'

'Een zeil!' sprak de vader, terwyl hy zich

oprechtte. - En wanneer hy by den muer, over denwelken zyn zoon, hem den langgewachten vlieboot aenduidde, genaderd was, hernam hy:

‘Een zeil? - waer?’ - want hy zag niets in de duisternis.

Eene nydige wolk had de maen en de Schelde met donker floers bedekt, en het zeil was in de zwarte schaduwen des nachts weg gezonken.

‘Hebt gy wel gezien?’ vroeg van Schoonhoven ‘heeft Maria's naem, uwen droom niet in een zeilend sloopje veranderd? - want op myne ziel ik zie niets!’

Nu rees eene strael der maen als een bliksem over de golven.

‘Dáér! ziet gy nu vader? - gindsch!’

‘Ja, gewis, het is de Lange nagel.’

Weldra drong eene sloep door de baren, en kwam van het grootere vaertuig aen wal. Tien mannen en een vrouwpersoon stapten tusschen de puinhoopen, tot by de twee reedsgekende geuzen. Een dezer vreemdelingen scheen heer en meester over hen te zyn. Niet om zyne hooge gestalte, niet om zynen rykdom, maer alleen door de onbegrypelyke macht, die de klank zynner stem, de wenk zyns vingers, en de blik zynner oog op hen had. Geen zynner makkers kon begrypen door welke middelen hy hen zoo dwingend beheerschte. Zy volgden hem blindelings zonder zich te bekommeren waer heen hy hen geleidde - en wanneer hy met den punt van zyn rapier op den oever wyzende uitriep:

Vooruit.....!

Was er geen enkele die niet voortgedreven werd door dit yzeren woord.

Zoodra deze zeldzame beheerscher, de twee zwarte mantels erkend en eenige stille woorden met hen geesproken had, wendde hy zich met drift tot zyne makkers en sprak:

‘Mannen, houdt oog in 't zeil en luistert wel! - dat de punten uwer dolken en de lonten uwer roeren, zoo wel als uwe oogen en uwe ooren waken; - opdat niets zich roere zonder dat gy het hoore, en dat niets zich bewege zonder dat gy het ziet!’

De matroozen begaven zich by dit bevel, op den boord der Schelde, in de dieping van eenen ingevallen muur, en luisterden naeuwkeuriglyk het minste gerucht na. Beweging was er niet in hen: alleenlyk, wanneer de noorderwind op hunne lonten heviger blies, gloeiden zy in de duisternis, als de oogen van een kat of van een wouduil. De Lange nagel bevindende, dat de wind hen belette te spreken, vroeg aen van Schoonhoven of hy geene veiligere plaets kende. Dezen deed hen de vochtige trappen eens vervallen kelders afgaen, en bracht hen in eene duistere en onderaardsche plaetse.

‘Wat duivel!’ riep de Lange nagel ‘wat moordkuil is dit? - Het is hier nog zwarter dan in de kerkers - ja, dan in de ziele zelf des bloedhonds Alva!’

‘Een weinig geduld’ antwoordde van Schoonhoven, die eenen steen uit zynen gordel haelde, ‘ik heb in alles voorzien.’

Terwyl hy dit zegde, sprongen de vuerglinsteren van het stael tusschen zyne vingers: - de lont brandde.

‘Dáér!’ riep hy ‘zegt nu nog dat de Spaenjaerden,

alleen toledaensche dolken hebben! - De myne dient my ook ten vuerstael'

Eene toorts verlichtte weldra de geheime diepte des kelders, en smeed hare tooverachtige stralen op de vier persoonen die zich er in bevonden.

De graef Van der Marcke, heer van Lumey, was een zwaerlyvig man, met bruingebrande wangen en groote glinsterende oogen. Zware roode knevels, krulden zich over zynen mond, en een puntige baerd bedekte zyne kin. Welgewapend was hy, en eene stalen borstplaet blikkerde tusschen de opening van zyn wambuis. In dit alles verschilde hy weinig van andere menschen: het geen hem van allen deed onderscheiden, waren de nagelen zyner vingeren, die ongemeen lang en omgebogen waren. Zyne inborst was boos en onverbiddelyk. Hy deed den Katholyken later zoo veel kwaed, dat zy op hem dit welverdiende grafschrift maekten:

HIER LIGT GRAVE VAN DER MARCKE HY LEEFDE ALS EEN HOND EN STIERF
ALS EEN VARCKE.

Zyne dochter Maria was een fraei jong meisje, met de luiksche tint op de wangen, schitterende vochtige oogappelen, het hair zwarter nog dan de nek eener meerl, een welgeteekende wenkbraeuwen zoo als men ze op het voorhoofd der meeste waelinnen bewondert. Haer kleedsel kwam weinig met de tederheid harer kunne overeen, want in stede van zyde en fluweel; droeg zy zwaer wollenlaken; en haren keurs en samarie, waren zonder vleugels of linten, effen op haer fyn lichaem gemaekt. Een kleine vilten hoed, kroonde hare opgetoomde hairen. In dit gewaed geleek zy eer

eenen hupschen jonker, die zich ter jacht begeeft, dan een meisje. Zichtbaer was het aen hare vrye blikken, dat zy overlang het rustig vrouwenleven voor het woelig leven der mannen had verlaten.

Niet zoodra, had zy het licht der toorts ontvangen, of zy sprak lachende tot haren minnaer:

‘Alfried, myn vriend, is het dan zoo ver met ons gekomen, dat een rattenkuil, het verblyf uwer bruid geworden is? - reik my toch een zetel!’

‘Het is ons een zegen des hemels’ antwoordde de jonker met bitteren nadruk ‘een zegen, dat wy op de puinhoopen onzer steden een oogenblik rusten mogen’ en by wees haer een’ margelsteen die haer ten zetel bereid was.

‘Hola jonker!’ riep de Lange nagel ‘zoo haestig niet! laet de woorden bruid en bruidegom, zoo vry niet uit uwen mond vallen. Gy hebt immers de zeevorstin der watergeuzen niet verdiend?’

‘Vader’ lachte het meisje hem minnelyk toe, terwyl zy op den ouden van Schoonhoven wees ‘gaet gy beiden in uwe onderhandeling voort: - dat ik mynen Alfried, moed en kracht byzette om my te verdienen. Want geen ander is ooit myn overste.’

‘Luister!’ viel de Lange nagel in ‘luister hoe myne dochter zich groot acht. Braef Maria! braef! - zoo bemin ik u. Gy bewaerheidt het spreekwoord, dat goed bloed niet liegen kan. Morgen, geef ik u het bevel over den vlieboot Egmont.’

Iets zeldzaems ging er op dit oogenblik over des meisjes wezenstrekken. Hare uitdrukking werd streng en styf, en hare wenkbraeuwen kwamen door diep

gepeins byeen: zy stond op en sprak met krachtige stem:

‘Heer vader, denkt gy dat ik ook geen zeil besturen zou? dat het bloed der spaenjaerden my zou verschrikken? - neen. Gy weet het, vyandyke kogels vloten ook voorby myne wangen, en konden doch de kleur er niet op doen verbleeken. Er hoeft geene mannen kracht om de borst eens vyands te vinden - en wie het vaderland waerlyk lief heeft, ook eene vrouw, vindt altyd moeds genoeg om het te verdedigen!’

Zy toog by deze woorden eenen glinsterenden dolk uit haren boezem en riep:

‘Dit, zy het moordstael voor den bloedhond Alva!’

De Lange nagel drukte zyn kind met wellust tegen de borst. Een gelukzalig genoeg kwam de wezens-trekken van den rouwen zeeman verlevendigen: eene kille traen stond in zyn gloeiend oog:

‘Myn kind!’ riep hy - ‘myn edel kind!’ meer kon hy niet spreken.....

Graef Van der Marcke was met den ouden Schoonhoven in eenen hoek vertrokken. Maria had zich op den steen nevens Alfried nedergezet. Deze bezag zyne minnares met eene diepe droefheid, eene bleeke kleur hing op zyn aenzicht, en zuchten gingen smartlyk op uit zyne borst.

‘Wat hebt gy, myn Alfried,’ vroeg Maria zachtjes ‘wat hebt gy dat gy zoo droef en zoo bleek zyt?’

‘Myne lieve, myne dierbare verloofde, ik ga myn leven tegen het geluk van u te bezitten verspelen; zoo

ik dan mislukte en sterven moest - dan zag ik u nooit weder!' en tranen rolden op zyn mannen aenzicht.

'Alfried, myn minnaer, myn broeder,' zuchtte het meisje 'sterven zult gy niet. Waerom vervult gy myne ziel met afgryzen en bange vervaerdheid? Ik ben zoo blyde dat ik u wederzie. Zwyg toch van dit, - scheur den doek niet van myne oogen. Dáér! - nu ween ik reeds met bittere tranen. - Ongelukkige Alfried.....!'

De jonker zweeg eenige oogenblikken, en scheen kracht en moed uit zyne nadenking te putten. Hy hief het hoofd op, plaetste zynen arm om de lenden van Maria, en vroeg met doffe stem:

'Zult gy God voor my bidden Maria?'

'Ja, ja,' antwoordde de weenende minnares 'alle de dagen uws afwezens, zal ik, eer de zon boven de wyde zee brandt, myne tranen voor den Heer uitstorten; op dat hy u en het vaderland gunstig zy.'

'Maer denkt gy niet Maria, dat het eene misdaed is, eenen mensch, wie het ook zy, weerloos te moorden?'

'Alfried! Alfried!' riep het meisje, 'heeft de stem des vaderlands geen' galm meer in uw hart? Aerzelt gy de dood onzer broederen te wreken? Mag ik dit denken? - spreek!'

'Bedaer, en luister myne lieve! niets wederhoudt my: noch de vreeze des doods, noch de straffe. Sterven is niets voor wie alléén op aerd is. Maer wanneer onze ziele, in eene andere ziele leeft, dan is sterven, tweemaal sterven. Dit aendenken prangt my het hart - gy ook Maria kunt als eene vertredene bloem met my vergaen.'

Het jonge meisje beefde op deze woorden; zy vatte

de hand hares minnaers en bracht ze aen hare wang, op dat hy de bittere tranen op hare wimpers mochte voelen. Zy zuchtte:

‘Om Gods wille, spreek zóó niet ô myn Alfried! uwe woorden vallen my zoo pynlyk en zoo bitter op het hart.’

De jonker ging niet tegenstaende voort:

‘Maer, zoo het waer was - zoo een kerker my van u moest scheiden - indien de moordbyl des beuls, tusschen ons beiden nederviel! - Wat zou ik dan om myne pooging hebben.....?’

Maria werd bleek. Zy antwoordde niet op dit oogenblik. Na eenig diep aendenken liep er eene roode kleur over hare wangen: hare oogen blikkerden met een onverstaenbaer vuer; en hare stem kreeg eene ongemeene kracht. Op de droeve vraeg hares minnaers antwoordde zy met plechtigen toon:

‘Wat gy hebben zoudt Alfried? - Den hemel en de zaligheid by God! Dan zal uw graf my een huwlyksbed zyn. Fier van Alfried, nog na het leven te behooren zal ik als de verloofde eens dooden op aerde wonen - en uwe schimme zal zich in myne tranen verblyden!’

‘Engel! gy overtreft my in grootheid. Ja, zoo zy het. - Geef my het stael, dat zoo lang en zoo dikwyls de jagingen uwer borst gevoeld heeft. - Dat ik het werktuig van 's landsverlossing uit uwe handen ontvange!’

Hy knielde in verrukking voor haer neder. Zy weenende trok den dolk uit haer keurslyf, gaf hem den jonker over, en sprak binnensmonds:

‘Dat hy het werktuig uwer dood niet zy!’

Terwyl zy deze woorden zuchtte, rolden twee ronde tranen uit hare oogen, en vielen glinsterend op het blikkerend stael des dolks. Alfried wrong, door innige drift vervoerd, het wapen tusschen zyne handen, bracht het aen zynen mond; en dronk in opgetogenheid de twee warme tranen er af. Dit waren tranen van geloof en min: - Heilige drank die hem heldenmoed en liefde tot het vaderland inboezemde!

De Lange nagel en Schoonhoven staerden stilzwygend op dit tooneel, en bewonderden de liefde hunner kinderen, die vergeten hadden dat zy niet alleen waren. De twee vaders drukten elkander de hand met het diepste zielsgenoegen.

‘By het topzeil myns vlieboots!’ riep de Lange nagel uit. ‘Gaet gy ter kruisvaert, heer ridder? - of gaet gy de eer uwer Dame in het strydperk verdedigen?’

‘Nee vader,’ antwoordde Maria ‘hy gaet de banden des vaderlands, - en uwe nagelen korten.’

‘Diensvolgens reist gy morgen naer Brussel; niet waer myn zoon? Zóó is het onder ons besloten.’

‘Morgen?’ vroeg Alfried met een zichtbaer kommer. ‘Reeds morgen?’

‘Morgen reeds?’ zuchtte het bange meisje, als of een galm, in haer hart, de woorden hares minnaers herhaelde.

‘Ja morgen!’ was het onverbiddelyk woord des vaders.

Nu kon Alfried zich van droefheid niet inhouden; hy smeed een' pynlyke en smeekende blik op zyne minnares - en deze verstond dit bitter afscheid. Tranen

borsten overvloedig uit hare oogen en zy bedekte haer aengezicht met de handen.

‘Ja, ja, Alfried morgen! - morgen!’ snikte zy.

De Lange nagel die zyne dochter sedert langen tyd niet meer had zien weenen, drukte haer met medelyden tegen zyne borst.

‘Myn kind’ sprak hy ‘ween toch niet! denk hoe heerlyk uwe Alfried u zal toeschynen - hoe bly gy hem zult ontvangen, als het bloeds des wangedrochts door hem zal vergoten zyn!’

Het meisje viel haren vader om den hals:

‘Vergeef my myne tranen;’ riep zy, ik bemin U, ô myn vader, ik bemin ook myn land - maer Alfried bemin ik boven alles. - Myn hart wordt zwak, en myn leven begeeft my by dit droef afscheid. Voel Alfried! voel hoe myne hand verstyft - myne borst zwilt op! - Wee my!’

Zy viel in de armen hares vaders en weende steeds in hare machteloosheid.

‘Jonker!’ riep de Lange nagel met nydige gramschap ‘dit is uwe schuld! gy hebt door uwe laffe tranen het hart myner dochter met weemoed opgevuld. - Gy weent? - Een man, een Belg, een watergeus weenen! - Ween van razerny, als Alva op de rollende hoofden onzer broederen lacht; - ween dan, dat u de tanden in den mond breken.....’

‘Vergiffenis over ons!’ smeekte de jonker ‘vergifffenis graef Van der Marck! Tranen van lafheid zyn er in my niet - gy weet het. Tranen van liefde - ja.’

Terwyl de vader, met eenen doek, zyns dochters

aenzicht afdroogde, ontwaakte zy zachtjes en staerde met een' zeldzamen grimlach op haren minnaer.

‘Ha! gy zyt nog daer!’ zuchtte zy.

‘Luister jonker,’ hernam de Lange nagel ‘dit heeft nu lang genoeg geduerd. Hier hebt gy eenen brief met den geuzenzegel gesloten, welke gy, by uwe aenkomst te Brussel, den heer Schriek zult overhandigen. Deze zal u in alles, wat de gangen des bloedhonds aengaet onderrichten. - Heer Schoonhoven wy vertrekken. - Maria, een kort afscheid van uwen minnaer. - Haestig.....!’

De twee gelieven sloegen elkander de armen om den hals, en morden nog eenige klachten tusschen den langen zoen, welken zy zoo dikwyls op hunne wangen verwisselden.

Wie kan zeggen wat doffe smart, en wat pynlyk hartzeer hen knaegde, - dat zy noch tranen noch zuchten meer vinden konden?

Hunne handen, die zich misschien niet meer raken moesten, beefden nog éénmael stuiptrekkend in elkander, en zy scheidde.

Haestig trad Maria in de sloep; en wanneer zy de riemen in den vloed hoorde plotsen, riep zy nog:

‘Alfried, myn minnaer, tot een beter morgen!’

‘Ja,’ antwoordde de jonker met bittere scherts ‘ja, luister hoe de nachtuil kryscht!’

II.

‘Noch nie war mir so bange - Ach mir
ahndet et was schreckliches; nie pochte
mein hera so ángstlich!’

RUNBERG'S SOPHIA,

ALFRIED begaf zich des anderen daegs op weg naer Brussel. Diepe kommernis was op zyne bleeke wezenstrekken uitgedrukt, en zyn hoofd hing zwaermoedig vooruit over den zadel zyns dravers. Van tyd tot tyd wrong hy den toom, nydig en met eene stuiptrekkende beweging in zyne vuist.

Wat mocht het toch zyn, dat hem in dusdanigen zielenstryd verzonken hield? Was het misschien de vreeze der dood? - Neen; der dood mocht hem niet verschrikt hebben, zoo het verlies van Maria in het

zelfde woord niet ware begrepen geweest. Nare en verschriklyke droomen vloten afwisselend voorby het hoofd zyns paerds: beulen met zwaerden, bloed en afgehakte hoofden - en eene huilende menigte volks, waren zoo vele schimmen die hem met hardnekkigheid bybleven en bedroefden.

Deze vluchtende tooneelen waren zonder twyfel eene vrucht zyner inbeelding, waer uit de heugenis deze tafereelen levendig ophaelde. Want in den jare 1568, had de jonker de onthalsing der heeren van Batenburgh en zestien andere edelen, te Brussel, bygewoond; - en edel bloed van het schavot op de straet zien spatten. Licht is het te begrypen, dat zyne droomen hem zoo ver brachten, dat hy ook het koude zwaerd eens beuls in zynen nek voelde zinken. Eene doode siddering liep over zyn lichaem en eene droeve traen kwam onder zyn ooglid; niet om de dood die hy moest onderstaen, maer om het verlies zyner minnares voor dewelke hy zich ten slagoffer leverde, zonder hoop op belooning.

Evenwel, na hem zyne ziel lang gefolterd had, werd zyn hoofd duizelig en hol. De droeve schimmen vergingen in eene verwarring. Eene inwendige razerny op het lot, klemde het hart van den ongelukkigen, en nydige bitsigheid vervulde zynen boezem. - Hy dreef de sporen diep in de zyde des paerds, dat bloed er uitlekte. Het dier, door deze pyniging getroffen, hief de voorste voeten briesschend in de hoogte, en sprong nydig vooruit in de baen. De jonge ruiter vlood snel als de bliksem, en de voeten des paerds drukten zich met forsche kracht in de aerde. Schuim en stof bedekte

de kruiden; - en de bladen der boomen, zuchtten pynlyk, door de vluchtende wind geraekt.....

By dit snel gevaerte, liep de jonker voorby de abdy van Contich, over de smalle brug der Neeth, voorby Mechelen, nevens het sterke slot Vilvorde, - en kwam eindelyk te Brussel.

Twee brandende wolken gingen op uit de long zyns paerds, en kwamen blazend door deszelfs neusgaten: schuimend zweet stond blinkend op de huid van het vermoeide dier: het witte stof der velden bedekte Alfried van het hoofd tot de voeten.

Het volk bleef met nieuwsgierigheid in de straten staen, om den jongen ruiter te zien voorby rennen. Zoodra hy dit bemerkte en den gretigen blik dezer nieuwsgierige oogen, in de zynen had ontvangen, kwam hy tot zichzelf en ontwaekte uit zyne geestdrift. Welhaest bracht de vertraegde gang zyns paerds hem op het zand, en voor de wooning van den heer Schrieck.

De hospes ontving Alfried zeer minnelyk en bracht hem met veel hoofsche woorden in eene zael, waer een talryk gezelschap vereenigd was.

‘Heeren’ riep Schrieck ‘ik heb de eer UE. den jonkheer Alfried Van Schoonhoven aen te bieden. Gy zult het hem niet ten kwade houden, dat hy geleersd en gespoord voor UE. verschynt.’

Diepe buigingen en gewoone spreuken van beleefdheid, verwelkomden den jonker. Niettegenstaende deze eerbewyzing, voelde hy zich ten hoogste gehoond door de gebaren dergenen die de zael vervulden. Mispryzen mengde zich in hunne hoogmoedige blikken, - en op hunne wezenstrekken kon men deze vraeg lezen:

Van waer komt die geus?

Alfried bemerkte dit wel, doch daer zyne zending hem gansch aen andere overwegingen onttrok, vergenoegde hy zich met zyne oogen er van te wenden De hatelyke spaensche tael en kleeding die hy daer zag en hoorde, gaf hem eenen walg van dit gezelschap. Hy stond na eenige oogenblikken recht en verzocht den heer Schrieck in het geheim te spreken. - Zy weken hier op in eene zykamer, en plaetsten zich nevens elkander op kostelyke zetels.

‘Heer Schrieck’ begon Alfried ‘ik ben hier gestuerd door persoonen die u onder hunne vrienden rekenen. Zy hebben zich gewis over uwe gevoelens misgrepen, mits Spaenjaerden en vyanden uw huis vervullen. Gelief my te zeggen dat myne gissing ongegrond is; want indien zy het niet ware, zou myne zending by u ten einde zyn.’

Schrieck ontstelde zich geen weinig op des jongelings stoute vraeg; hy antwoordde met een blykbaer spyt:

‘Jonkheer! uwe woorden belgen my grootelyks. Denkt gy dat ik myn vaderland niet zoo zeer als gy zelve bemin? - En durft gy my van trouwloosheid beschuldigen? Voorwaer dit is eene roekelooze daed!’

‘Eene roekelooze daed!’ hernam Alfried. ‘Betaemt het een’ waren Belg de gunstelingen des bloedhonds te onthalen? - En vreest gy niet, dat meinedigheid en bloeddorst, met hunnen adem, u in het hart zinke? - gy streelt den tyger; pas op, hy byt zyne vrienden ook!’

‘Dit zyn wel de woorden van vurige jongelingen, die kwaed en goed door hunne luimige inbeelding ver-

grooten. Een staetkundige moet ook degenen streelen, die tanden hebben om te byten.
- Ik weet niet wat gy in het hoofd hebt jonker - gy ziet my aen voor een verrader.
Vreest gy niet dat ik dezen hoon wreke! Dit is zeer stout voor een jongeling.'

Alfried verslapte in zyn vermoeden, want Schrieck had by dit gesprek zulke ernstige uitdrukking dat de jonker een geuzenhart in hem dacht bemerkt te hebben. Hy gaf zich evenwel nog niet over en sprak:

'Ontschuldig my heer Schrieck. Het weinig ervaren dat ik van 's werelds zaken heb, kon my doen dwalen. De zaak van de welke ik met u te handelen heb, is echter van zulk een gewicht, dat ik dezelve mag noch kan openbaren, dan na gy my van uwe gevoelens jegens Alva zult hebben overtuigd.'

Zoodra Alfried van eene geheime zaak en van Alva gesproken had, veranderde Schrieck van aanzicht en van toon. Hy nam de geveinsde minlykheid eens bedriegers aen, naderde den jongeling en sprak met suisende stem:

'Gy hebt gelyk jonker. Ik bewonder uwe voorzichtigheid. De hertog is een dwingeland, een bloeddorstig en verachtelyk man, die het land onzer vaderen zoekt te verdelgen en uitteputten, door moorden, pynigen, en het eischen van den X.^{en} penning. Dit zyn myne gevoelens wegens Alva; wat aengaet de Spaenjaerden die gy in myne wooning ziet. - dit zyn degenen door dewelke ik de geheimen des bloedhonds weet, om de geuzen onze vrienden er van te verwittigen.'

Terwyl hy deze woorden, met eene gemaekte vurig-

heid, den jonker toestuerde, trok deze den brief van den Langen nagel uit zyn wambuis, gaf hem Schrieck over en antwoordde:

‘Ik zie, heer Schrieck, dat gy een warme Belg zyt. Dit schrift des heeren Van der Marcke, zal u het voorwerp myner zending bekend maken.’

Schrieck las den brief zeer haestig; hy verstond uit deszelfs inhoud, dat Alfried gekomen was om Alva te moorden, en dat men hem belastte den jongeling hulp en bystand in dit werk te geven. Eene innige blydschap vervulde het hart des verraders; want Schrieck was een verrader. Hy zag in deze omstandigheid een' middel om zich by den Hertog aenzienlyker te maken. Derhalve besloot hy hem hetzelfde te ontdekken, en den jongen moedigen Belg aen zyne eerzucht op te offeren.

‘Jonkheer’ sprak hy ‘gy zult buiten twyfel in myne wooning vernachten? Dit zal my eene groote eere zyn. Laet my begaen: - ontdek aen niemand het geen gy in uw hart hebt, want looze vossen zyn er om en by u. Ik zal maken dat men u een gesprek met den hertog verleene en dan.....’

De overige woorden suisde hy in des jongelings oor. Deze scheen ten uiterste over zyne rede voldaan, en liet zich op de aenrading van Schrieck, door eene dienstbode in zyne kamer brengen.

Des anderendaegs in den vroegen morgen, stond er een man voor het bed van den jongen Antwerpenaer.

‘Jonker’ sprak hy met zachte stem ‘ten tien uren

zal ik u by den Hertog leiden. Bereidt u met ernst om den geessel des vaderlands te moorden.'

Hier mede liet hy den jongeling te bedde, en vertrok onder schyn van voorzichtigheid.

Terwyl Alfried zich haestig kleepte kwamen duizenderlei droeve gedachten hem aenvallen. Maria en de dood zweefden hem steeds voor de oogen. Om deze bittere verschynsels zoo veel mogelyk te verdryven, bezag hy menigmael den dolk die hem zyne minnares geschonken had: hy bezag ook zyn pistool. Na hy hetzelfde in goeden staet bevonden had, liet hy eene dubbele lading buskruid in den loop ryzen, en daer op eenen yzeren kogel voor den Spaenjaerd.

Wanneer zyn pistool nu geheel gereed en geladen was, plaetste hy het op de palm van zyne rechter hand en wikte het met eene zeldzame uitdrukking.

'Dit is de vryheid myns vaderlands!' zuchtte hy.

Hy wikte het nogmaels en sprak met diep nadenken:

'Dit is de vrouw die ik aenbid!'

En waerlyk zyn geluk, zyne liefde, en de vryheid zyns vaderlands zaten in den loop van zyn wapen. De naem van Maria ging, voor de twintigste mael over zyne lippen, wanneer de deur op nieuw werd geopend.

'Jonker zyt gy veerdig?' vroeg Schrieck.

'Ik ben veerdig!' antwoordde de jonge geus, terwyl hy het pistool heimlyk in zyn wambuis verborg.'

'Wel dan, laet ons gaen.'

Weldra kwamen zy by de prachtige wooning des Hertogs; en gingen met eene geheime spreuk, door al de lyfwachten heen, tot in eene kleinezael waer in zware leunstoelen stonden.

‘Alfried’ sprak Schrieck met gedoofde stemme ‘met een zal de Hertog u bier komen vinden. Ik heb hem doen gelooven dat gy hem een belangryk geheim moet ontdekken. Nieuwsgierig als hy is, zal hy niet lang beiden. Ziet dat gy hem niet mist, want dan is alles verloren: hy is schriklyk in zyne woede.’

‘Heeft hy steeds zyn harnas?’ vroeg Alfried.

‘Zeker’ antwoordde Schrieck ‘hy verlaet hetzelve nooit; - evenwel kunt gy hem lichtelyk treffen, en dit op deze wyze: wanneer hy om de mededeeling uws geheims zal vragen, nader hem dan allengskens meer en meer, en duwt hem het stael onder de kin. Dan zal de kraeg van zyn yzeren wambuis u niet beletten. Nu Alfried goeden moed - laet u het hart niet klein worden!’

‘Wees daer over gerust’ zuchtte de jongeling ‘de zielenstryd is over.....’

‘Zet u wat neder’ hernam Schrieck uitgaende, ‘misschien moet gy nog eenigen tyd wachten. Spreek ook niet meer, want hier hebben de wanden ooren en monden - ooren om te luisteren en monden om te verraden.’

Alfried was nu alleen in de kamer. Hy wandelde gedurig op en neêr door het vertrek, in zyn hoofd overleggende wat hy den Hertog zeggen zou, om hem geen vermoeden van zyn voornemen te geven. Hy wist niet, de verrade jongeling, dat een bloedig oog hem uit eene zykamer bespiedde. Hy voelde dit onverbiddelyk en listvol oog van Alva niet op hem gestuerd!

Eindelyk werd hy ongeduldig en liet zich in eenen zetel nedergaen. Maer, niet zoodra zat hy in den

zwaren leunstoel, of een schreeuw van verbaesdheid ontvloog hem.

Een gerucht, een vreemd gekraek deed zich hooren, en kryschende springveeren kwamen hem den middel met eenen yzeren gordel omvatten, en klemden hem vast tegen den rug van den stoel; een onverwinbaer geweld drukte hem de borst te pletten.

Het is te denken hoe de jonker verbleekte, wanneer hy zich dus gevangen zag. Hy vrong zyne spieren sterk te zamen en vocht met nydige kracht tegen zyne banden. Dit was echter te vergeefs: de stoel beweegde zich niet meer dan of hy op den vloer ware genageld geweest. Niettegenstaende de hardere nyping der veeren, worstelde Alfried nog gedurig tegen deze onverwinbare kracht. Zoo was hy schoon om zien, de ongelukkige jongeling: met gloeiende oogen, met rechtstaende hairen, en met blaeuwe en opgezwollen aders op het voorhoofd - ja zoo was hy afgryzelyk schoon: met vlamme blikken, met kokend schuim op zyne lippen en met schriklyke razerny in het hart.

De deur ging open en een man van hooge gestalte kwam met hoogmoedigen tred in de kamer. Dit was Alva! - Alva de geessel, die in zyn hart het verderf der Belgen gezworen had: Alva die onze vryheid met smaed onder zyne voeten vertrapte.

Zyn aengezicht was bruin en buitenmate langvormig. Zyne gryze oogen en roode baerd gaven aen zyn wezen eene hatelyke uitdrukking; een stalen harnas en stalen scheen en bilplaten, beschermden zyn lichaem tegen een vyandlyk wapen: op het hoofd droeg hy een zwart fluweelen mutsje, waer van eene bloedroode veder liefelyk daelde. By zyn inkomen sloeg hy de

^{aant.}armen kruisgewys op de borst, en lachte spottend op den wanhopigen jongeling.

‘Geus’ sprak hy op eenen helschen toon ‘gy komt om Alva te moorden! Dit is een edelmoedig werk - waerlyk! Denkt gy, kind, als gy zyt, dat de reus zich door een dwarg vangen laet? - Verachting en medelyden zou uwe belooning zyn, zoo men zich niet voor dwazen moest behoeden. - Kom, steek my nu het stael onder de kin! - gy muitmaker en moorder dat gy zyt!’

Alfried schuimde van spyt en woede; de dolk die hy in de hand had werd warm van de vringing zyner vuist.

‘Gy dwingeland!’ riep hy ‘verachting verdient gy zelf. Wat lyden, wat bittere foltering hebt gy de Belgen niet aengedaen! gy bloedhond - gy schakhall! en denkt gy dat God my niet beloonen, en u niet straffen zal, gy laffe Spaenjaerd? Rekening zult gy geven van het bloed van Egmont en Horn - en myn broeder Norbert, dien gy gemoord hebt, zal by God myne wraek eischen!’

Een verraderlyke grimlach was des Hertogs antwoord Hy nam eene roede die aen den muer hing, gaf den jongeling eenen nydigen slag in het aengezicht, en sprak: ‘Zie bedelaer! zoo handelt men in Spaenjen de landloopers en slechte lieden.’

De jonge geus ontstak, by dezen onverdraeglyken hoon, in uitzinnige razerny. De springveeren kraekten en schreeuwden onder zyn geweld, schuimend bloed kwam hem in overvloed uit den mond. De zetel scheen den vloer te moeten lossen; nochtans kon de ongelukkige jonker zich niet roeren. Terwyl hy dus bezig was en op den Hertog bitsig vloekte, scheen hem plotseling iets in te vallen; een grimlach van vergenoegen liep

over zyn aenzicht. Hy stak zyne hand met een' blyden schreeuw in zyn wambuis, en haelde het vergetene pistool er uit.

'Ha!' riep hy 'nu eindigt uwe lastertael! - Ziet gy bloedhond - ziet gy dit werktuig? Gy kunt my niet ontsnappen, Spaenjaerd! Ik ben een ervaren schutter. Nu lach ik, - en gy verbleekt, - ha!'

De jongeling hiel steeds den mond van het pistool op des Hertogs aenzicht gewend, en lachtte met wellust op de vrees zyns vyands. Na eenige oogenblikken hief hy de oogen hemelwaerts en riep:

'Dank zy u ô God myner vaderen! - dat ik myn land en het bloed myns broeders wreken moge. - Daer sterf wangedrocht!'

En de yzeren kogel vloog tegen het harnas des Hertogs, dat hy door den slag verdwelmdde en tegen den muer leunen moest.

Op den scheut kwamen gewapende lyfwachten en hovelingen, van allen kant toegelopen. Degens, zweerden, pieken, hellebaerden, vuerroeren, en meer ander wapentuig omringden den Hertog, die zoo wonderbaer aen eene welverdiende dood ontsnapt was.

Lang worstelde de jonge Antwerpenaer met zyne vyanden eer men hem ontwapend en geboeid had.

Klonk er op dit oogenblik, geene geheime stem, in het oor zyns vaders, die hem zegde dat zyn edel kind den beul ten prooi was?

Was er ook geene geheime stem in het hart van Maria, die zegde dat het jeugdig en zwierig hoofd hares minnaers, op het schavot vallen moest?

III.

Quare atteritis populum meum, et facies
pauperum commolitis, dicit dominus Deus
exercituum?

ISAIAS. C. III. V. 15.

OP het einde der maend november, zynde St. Andries dag, stond voor het stadhuis te Brussel een verheven schavot opgericht; ruiteren met blooten zweerde omringden hetzelve en duizende bedrukte borgers bedekten de markt. Diepe treurnis en bange nieuwsgierigheid vervulden de harten.

De roode bloeddoek hing als een' schandvlek uit een der vensteren van het stadhuis: in de andere vensters stonden, rechters, hovelingen, Spaenjaerden. Onder deze laetsten kon men den Hertog van Alva, aen zyne

verraderlyke oogen, en aen het guide vlies dat hem op de borst hing wel kennen. Hy glinsterde van goud en edele gesteenten. Een harnas, te Florencen, met dryfwerk en zilveren versierselen uitgewrocht, omvatte zyn zwaer lichaem: zyne handen, van juweelringen blikkerende, rustten statig op de twee armen eens kostelyken leunstoels.

Daer zat hy, de dwingeland, als heer en koning der Belgen! niets kon hem bewegen, noch de duizend tranende oogen die op hem smeekend waren gevestigd, noch de wraekroepende blikken dergenen, die hem stoutelyk en met manhaftigheid dorsten aenzien.

Tusschen deze menigte, was het gemaklyk te onderscheiden welken die genen waren die uit Vlaenderen of uit het Walenland kwamen Hier zag men de zwarte hairen en zwarte oogen der Luikenaers en Ardeners: daer de blonde hairen en blaeuwe oogen der Noorderkinderen: ginds nog die, welke door de zon der zee of der velden bruin gezengd Waren. Maer hetgeen de bewondering der aenschouwers meest verwekte, was een jongeling met zulk een bekoorlyk en fraei aengezicht, dat hy eer een engel dan een sterfling scheen te zyn. Zyne lichtbruine wang was zoo edel en zoo zwierig door de natuer afgeteekend: zyne lange wimpers bedekten zulk een' zwarten en beweegbaren oogappel: zyne uitdrukking was zoo ernstig en zoo statig, - en nochtans zoo verleidend, dat men niet zeggen dorst of het een jonkheer of een meisje was. Geen der omstaenders kende dezen jongeling, die onder eenen groven mantel zulk een fyn lichaem en zulke zachte vormen bedenken liet; en met zulk een klein voetje de

koude steenen drukte. - Deze vreemdeling was Maria Van der Marcke.

Men wachtte lang. Eene geheele uer was er verlopen sedert dat het volk zich op de markt had verzameld; wanneer er op eens een dof geruisch onder de scharen rondliep.

‘Dáér komt hy!’ had iemand geschreeuwd - en allen hadden zich op de teenen gerecht, en het hoofd naer de straet gekeerd, langs de welke de veroordeelde inderdaed aenkwam.

Te midden onder eenen hoop soldaten, met hellebaerden en vuerroeren, kon men den ongelukkigen Alfried met gebukten hoofde zien wandelen. Zyne handen waren op den rug gebonden, zyne hairen tot den wortel afgesneden, en zyne gansche kleeding was van zwart fluweel. Met langzamen tred klom hy op het bloedroode schavot.

‘Hoe jong is hy!’ zuchtte een borger, terwyl hy een mes in zynen zak opende.

‘In dien ouderdom alléén, heeft men edelmoed en zelfsopoffering in het hart,’ antwoordde een ander het hoofd mistroostig schuddende.

‘Hy is twintig jaren oud en niet meer,’ sprak een man die door de zon bruin gezengd was.

‘Dit is, och arme! doch te jong om te sterven.’

‘Maer hy zal immers niet sterven?’ riep een zwaerlyvige koopman.

‘Niet sterven!’ riepen eenige stemmen hem tegen ‘niet sterven! wat mirakel verhoopt gy dan?’

‘Er hoeft geen Mirakel; men zegt dat de Hertog hem genade zal verleenen.’

‘Genade?’ vroeg de bruingezengde man ‘Genade? Hy, Alva! - Ja, hy verleent genade, gelyk de steenrots die zich op een reiziger neêrstort en hem afgryzelyk verplet: - hy verleent genade gelyk de byl, die hakt maer niet hoort; - hy verleent genade, gelyk de beul die bloed vergiet en lacht. - Ja, ja; want dit spaensch wangedrocht is harder dan de rots, verachtelyker en laffer dan de beul en onverbiddelyker dan de moordbyl!’

De omstaenders verschrikten op dit stoute gezegde en bezagen den spreker met bange verwondering. Zy konden niet begrypen hoe een mensch, roekeloos genoeg kon zyn, om zulke vermetele woorden te uiten. Hy integendeel ging in zyne bitsige reden voort. Terwyl zyne oogen in zyn hoofd blikkerden, rolden vloeken en lasteringen tegen de Spaenjaerden morrend over zyne lippen. Gelukkig was het voor hem, dat hy tusschen deze menigvuldige menschen, geen' enkelen verrader aentrof en niet door de Soldaten werd geboord.

Maria hield de oogen steeds op haren minnaer gevestigd. Tranen kon men op hare wangen niet zien; de ziel weende wel in haer, nochtans had zy moed genoeg om de bittere bron harer oogen te bedwingen. Met een mannenhart, als het hare was, had zy het voornemen gevormd, haren Alfried te wreken en zelf den Hertog te moorden. Om zich in dit bloedig voornemen te versterken, wilde zy het hoofd hares minnaers zien vallen, en had hiertoe haren vader heimelyk verlaten.

Alfried stond met eenen priester op het schavot, terwyl de beul met de byl in de hand op zyn hoofd wachtte. Op dit oogenblik galmden drie bazuinklanken

over de markt en eene nare stilte heerschte onder het volk. Zy luisterden op de stem des verkondigers, die het vonnis afriep waer by Alfried van Schoonhoven tot de dood veroordeeld werd; om op het leven des Hertogs te hebben aengelegd.

Al de harten waren bang en alle oogen traenden van bitter medelyden, behalven de bruinzengde man, die in zyne lasteringen gedurig voortging.

Nog eenmael weêrgalmde het klinkend koper. Nu bekleemde zich het hart der aenhoorders met afgryzen en wee, want het slagoffer schikte zich alreeds tot het ontfangen zyner stráffe. Geen zuchtje kwam op uit de borst der verdrukte Belgen. Maria stuerde steeds haren blik tot Alfried en poogde zich nog eenmael door hem te doen herkennen; evenwel, wat moeite zy ook in 't werk stelde gelukte dit haer niet.

Reeds was de ongelukkige jonker nedergekniel en sprak zyn laetste gebed, terwyl de beul de mouwen om hoog stroopte, om des te beter te hakken. Het gebed was ten einde en Alfried wendde zich tot den beul, om te zeggen dat hy gereed was, maer dan viel zyn oog op Maria. Beiden verbleekten zy: het laeste afscheid drukte zich diep op hunne droeve wezenstrekken. De wyde eeuwigheid kwam zich tusschen hen plaetsen. Dit schriklyk en plechtig uer verstonden zy.

Eene traen rolde te gelyk op de wang des minnaers en op de wang der minnares.

Nu was het met Alfried gedaen. De beul omvatte de moordbyl met zyne twee handen, smheet ze met kracht boven zyn hoofd, en.....

‘Genade! Genade!’ huilde Maria dat hare stem de gansche markt overliep.

‘Genade! genade!’ herhaelde het bange volk en de beul bleef beweegloos staen, want hy verschrikte op dit gehuil.

‘Hoera! Leve de Geuzen!’ schreeuwde eene donderende stem, en alle de oogen vestigden zich met vervaerdheid op den bruingezendden man. Hy opende op dit oogenblik zynen mantel, trok zyne linker hand er onder uit, en zwaiede dezelve als een teeken boven zyn hoofd. Lange kromme nagelen maekten hem kenbaer, en honderd stemmen antwoordden:

‘Lumey! Lumey!’

‘Leve de geuzen!’

‘Sla dood den uitlander!’

‘Sla dood, sla dood!’

‘Hoera! De Lange nagel!’

Dolken, rapieren en lange messen, blonken overal boven de menigte. Het was eene schriklyke uitbarsting, van moordkreten, van vloeken, van doemingen.

‘Moord! Moord!’ huilde het bange volk, en vluchtte ylings door alle straten heen: spaensche ruiters renden met nydig geweld tegen de scharen op, en liepen onbarmhartiglyk door deze verwarring: menschen worstelden tusschen de voeten der peerden en vrouwen lagen versmacht of verpletterd op den grond.

Terwyl werd er een teeken uit het venster waer Alva zat gegeven. De beul liet de moordbyl nedervallen en het zwierig hoofd van den jongen Belg rolde

grimmend op het schavot; twee dikke stralen bloeds sprongen uit den hals van het slagoffer.

Maria drong tusschen de beenen der peerden tot by het schavot, klom, of eer vloog er op, doopte hare rechterhand in het rookende bloed hares minnaers, en verdween met deze afgryzelyke vlek op hare fyne vingers - Niemand, dan de beul had het meisje bemerkt.

Des avonds was alles doodstil. Maer de steenen der markt waren gansch rood met bloed, en hier en daer lag nog een lyk dat schriklyk onder de peerden was verpletterd. De beulenknechten waren bezig met deze doode lichamen op sleden te laden.

‘Onze Genadige Heer heeft bevolen, dat men deze lyken op de vildery brengen zou’ sprak de scherprechter, terwyl men het laetste lichaem op de slede wierp.

Wanneer dit alles gedaen was, kwam de beul met bleeke wangen en met bangheid in het hart te huis.

Hy kon het zeldzaam verschynsel dat hy op het schavot gezien had niet vergeten. Dit geheim en onbegrypelyk schepsel, dat noch man noch vrouw was, en met zulke nydige blikken op hem gezien had, zweefde hem steeds drygend voor de oogen. Hy dacht dat Godes Wraekengel het bloed van Alfried als eene getuigenis tegen hem had komen halen. - Twee dagen later stierf hy door de grouwzaamste gezichten gefolterd.

Wat deed Maria met dit bloed?

Zy vaegde het op eenen dolk, en plantte denzelven in

vyftig spaensche borsten, by de inneming van den Briel en te Gorcum.

Een kogel trof haer eindelyk: haer laetste woord was: VADERLAND! - en hare manhaftige ziel rees vrolyk op tot Alfried, haren minnaer.

Verzen in den kunstenaerskring, ter eere van Gustaf Wappers.

Voorgelezen.

V. 2. Ecce vocavi ex nomine
Beselcel filium Uri.

V. 3. Et implevi cum spiritu
Dei, sapientià et intelligentià.

EXODUS. caput XXXI.

LUISTERT al, gy kunstnaren,
Op de toonen myner snaren,
Want ik zing een krachtig lied.
Gy verstaet de tael der englen,
Dre by God hun' toonen menglen;
Ieder mensch verstaet ze niet.

Zing hooger, myn' harpe! den kunstnaer ten lof
In wien God zynen geest heeft gedreven.
Nog hooger! - voor hem, die de kunst uit haer stof
Door zyn moed en vernuft heeft geheven.

Hy worstelde steeds met den afgunst en nyd,
Die zyn' schreden, zoo snel, dorsten laken;
En toonde als een held, zyne hooners ten spyt,
Dat niets zyne vaerte kon staken.

Hy haelde den geest van Rubens uit het graf,
Die nu lang, - ja zeer lang had geslapen;
En de kleuren des Meesters, zoo ernstig en straf,
Werden nog door een Gustaf herschapeu.

Want hy vormde, als een Schepper, op doek en paneel,
Ook wezens die spreken en wenken;
En zyn' krachtige ziel ging met vlammeu penseel,
In de borsten der beelden, die denken.

Dan liep hy, zoo driftig en fel in de baen! -
Hy blonk als een licht in het duister;
En riep: 'myne ziel heeft ook krachten ontfaen!
'Haer hoeft geene keten noch kluister.

'Voor my niet het koude en ontzielde palet,
Beroofd van natuer en van leven.
Ik wil dat myn schildren, de geesten ontzet
En met vuer, als myn' ziel, zy omgeven.'

En hy zocht - en ontdekte geheimen van God,
Gewrocht in de schedels der menschen.
Hy maelde hun' vreugde, hun' vrees van het lot,
Hun hopen, hun lyden, hun wenschen.

Ja, de blik van zyn Karel^(*) beklemt ons het hart,
Wanneer wy er vóór staen - en staren
Op dien vorst, wien 't geweien zoo pynigt en tart
En de spooken zoo aklig vervaren.

Zyne schildring verhaelt ons - en leert als een boek,
Met verwondren, verblyden, behagen;
En men tast, als bedrogen, op 't sprekende doek
Of de boezems der beelden niet jagen.

De faem grypt alreeds hare stift en bazuin,
Om zyn' naem onuitwischbaer te schryven,
By Rubens en Vandyck, op het boek van arduin,
Dat steeds op deze aerd zal verblyven.

En de Belg zal vóór hem, die het Vaderland eert,
Het hoofd zich ontdekken en buigen;
En zyn' kunst zal, by vreemden met vlyt nageleerd,
Van der Belgen vernuft steeds getuigen.

Hy ga voort in zyn gang! - die God viel ten keus
Om de kroon der volmaektheid te krygen;
En dan zal ook de nyd, verplet door den reus,
Zich het hart vreten, - weenen, - en zwygen.

(*) Het tafereel waerop Karel de IX van Frankryk is afgebeeld.

Aen mynen boezemvriend Johan Alfried Delaet.

Omni tempore diligit qui amicus est: et
frater in angustiis comprobatur.
SALOMON C. XVII v. 17.

Lied.

1.

WIE raekt de doffe harpensnaer
Zoo suizend aen myn' zy'?
Wat toonen wordt myn' ziel ontwaer -
Zoo krachtig en zoo bly!
Waerom klopt my het hart zoo fel
By 't hooren van dit lied?
: - De harpe zingt met toovrend spel:
Alfried.....!

2.

Alfried! - myn broeder op deze aerd,
 Myn boezemvriend zoo trouw,
 Uw grimlach was my steeds zoo waerd
 In ongeluk en rouw!
 Want gy - gy troostet myn ziel
 Door 't vurig vriendschapslied;
 Wanneer my hoop en moed ontviel.....
 Alfried!

3.

Alfried! - wanneer die wrange bron
 My drenkte met haer wee,
 En dat ik, niet meer weenen kon, -
 Dan weendet gy voor twee,
 Dit weet ik - en God ziet myn hart.
 Dáér woont, een naem, - een lied,
 Dat heugenis en leven tart.....
 Alfried!

4.

Alfried! - een minnares, een vrouw
 Ontrukke u nooit een' vriend;
 Want gy hebt lang myn liefde en trouw
 Verkregen en verdiend.
 Hoe bruin de kim myns levens zy,
 Uw naem is my een lied
 Met streelend' hpop gepaerd - en bly.....
 Alfried!

5.

Wanneer de dood, met konden blik
My wenkt, en 't vonnis geeft, -
En dat myn laetste levensnik
Op myne lippen zweeft;
Dan zy uw naem het droef afscheid
Dat myne borst ontvliedt,
Dan zy uw traen myn' zaligheid.....
Alfried!

**Aen Jozef Govaerts
kunstdraeier.**

En door zyn eigen kunst verrukt,
Ziet hy zyn arbeid klaar;
En juicht, genaderd tot zyn doel,
En roept vol edel zelfgevoel:
'Ook ik ben kunstenaar! -'

MESSCHERT. QUINTEN MATSYS.

JA, gy zyt ook een kunstenaar,
Met scheppend brein begaeft;
U valt ook geene beelding zwaer,
Wanneer gy snydt en graeft,

Wat teekenkunst uw bytel treft,
Op 't krysschend wentelrad;
Is wonderbaer! - voor die 't beseft
En kunstgevoel bevat.

Want gy ziet ook met zielenstryd,
Op de onherschapen stof;
Die onder uwe bytels glydt
Zoo hoekig en zoo grof.

En dan, - wanneer het elpenbeen,
Door uwe hand geraekt,
Zyn' vormen toont, zoo ongemeen,
Zoo fyn en zoo volmaekt; -

Dan voelt gy ook, die zuivre vreugd,
Die 's kunstnaers vlyt beloont;
Wanneer hy, in zyn' ziel verheugd,
Zyn' arbeid ziet bekroond.

**Aen den heer Mertens
Stads boekbewaerder.**

Godsgenade.
(1456)

I.

Gräber, grabe mir ein grab,
 Denn mich drangts hinab, hinab!
 Ruh'n möcht' ich drey ellen tief,
 Wie im Mutterschooss ich schlief.
 Bang' ist dieses Lebens Schwüle;
 Bringe, Gräber, mich ins Kühle!

KOSEGARTEN.

HET was in den jare 1456, des avonds op St. Paulinus dag.

De groote klok der lieve Vrouwe kerk bromde tienmael door de dryvende donderwolken, welke boven de Antwerpsche stad hingen. De noorderwind, als de adem eens nachtgeests, fluitte zachtjes over de velden

^{aant}en deed de bladeren eentoonig en ratelend klateren. By poozen drong de stem eens ongehuwden nachtegaels, klagend en betooverend door het geboomte, - en de sombre wouduil antwoordde krysschend op des zangers zoete toonen.

Op dit uer ging een man, mistroostig en alleen door de duisternis. Een lange zwarte mantel viel hem van de schouders tot de voeten: zyn breede hoed hing met zyn hoofd vooruit op de borst. Aen het wankelen zyner schreden, en de moeite welke hy in het gaen had, kon men bemerken dat hy onder zynen mantel iets zwaers had geladen. Zyne heigingen verdubbelden in snelheid, en de zucht die met den adem uit zyne long op kwam, was pynlyk en dof. Dikwyls bleef hy by den boord der baen rusten, zette zich neder op zyn pak, heigde met de lucht nieuwe kracht in zyn hart, - en vervoorderde alzoo zyne eenzame reize. Meer en meer verwyderde hy zich van de stadswallen en scheen bevreesd in zynen loop; want gedurig draeide hy het hoofd, om te zien of niemand hem volgde. Op eens hep hy zoo hard als zyn last hem dit toeliet voorby de pesthuizen, viel afgemat en blazend achter eene heg, en bleef liggen.

Geen mensch zou dezen onbekenden wandelaer, met den naem van Godevaert De Beukeleer begroet hebben; want zyn aengezicht was al te diep in den kraeg van zyn wambuis gezonken. - Nochtans was dit zyn naem.

Godevaert was een fraei jonker, met zwarte hairen, bruine en scherpe oogen, bleeke wangen en eeuwig nadenken in het aengezicht. Vuer was er te veel in zyne borst, en zyne ziel was te groot voor zulk een

lichaem. Dáérom was hy bleek als een lyk en droef als een martelaer.

Het is te denken dat de jongeling met zulke geestgesteltenis, eene sterke inbeeldingskracht hebben moest. Ook werd hy tegen wil en dank zyner ouders een kunstenaer. Zoo lang hy zyne schilderyen, in den smaek zyner meesters bewierp, werd hy als een veelbelovende jongeling aenzien. Deze benaming die men aen leerlingen geeft, verveelde Godevaert. Door inbeelding en kracht in de ziel gedreven, vormde hy zich eene eigenaerdige wyze van schildren die door niemand gesmaekt werd. Met volle handen smeed hy het licht in zyne scheppingen; bruine vagen en duistere tinten lagen, als in wanorde, op het doek dat zyn penseel gevoeld had, - En wanneer hy dorstig naer loftuigingen de liefhebbers er voor bracht riepen zy: 'Oh slecht! slecht! - geen natuer! - overdreven! - luimig! - te hard! - te zacht! - te licht! te bruin! - waerlyk!.....' En dan scheurde de bedroge jongeling, met bitsigheid zyne kunstige schepping aen stukken, wierp penseel en palet tegen den muer en weende van spyt en wanhoop. Daerom werd hy bleek, want zyne ziel gloeide nog sterker in zyne borst; omdat zy nu, door spyt geklemd, min wydte had om in te wonen.

Godevaert was echter grooter kunstenaer, dan degenen die hem zoo licht misprezen hadden. Hier in was dit alles gelegen, dat hy dingen verbeeldde welke aen 's menschen oog onmogelyk schynen. Des avonds wanneer de roode zon hare stralen langzaam tot zich haelt, ging Godevaert met zyn palet uit; zette zich neêr

en wachtte tot dat eene zeldzame kleur over de gotische gebouwen kwam. Dan verraste hy de natuer in hare Werking, ontstool de zon hare laetste lichtstrael en plaetste gloeiende kleuren by zwarte ondoordringbare duisternissen.

De jongeling liet na lang kampen den moed gansch zinken. De nyd die hem met zyne giftige schicht geraekt en gekrenkt had mocht hem als zyn slagoffer aenzien, - want hy werd mager van wroeging en hartzeer. - Zeker zou hy zichzelve, door zyne koude en wanhopige gedachten den dood veroorzaekt hebben, had een meisje hem niet uit den slaep gewekt. Reeds had hy één voet in het graf, wanneer Ludwina Van den Cruyce; eene beminnelyke jonkvrouw, hem op het doodbed kwam bezoeken. Zy gaf den lydenden jongeling zulke schoone woorden, lachte hem zoo minnelyk toe, dat hy zyne ziel wederroep om haer beter te zien en te hooren; Wanneer zy hem dan verliet, drukte zy hem de hand met zulke liefde en bezag den stervenden met zulke weenende oogen, dat hy uit het bed sprong en niet meer er in wilde.....

Dan gaf hy weder zynen geest den vollen toom, zyne ziel rukte los in zyne borst, bracht vuer en leven terug in zyn kwynend lichaem, - en Godevaert was gered.

Nu waren alle zyne gedachten voor Ludwina. Zyn hart zwol op van dankbaerheid tot de Engelinne, welke hem met hare zachte stem, uit het gezelschap der dooden had geroepen. Penseel en palet herleefden, doch alleenlyk, om het lieve beeltenis zyner Ludwina op duizenderlei wyzen aftemalen.

Het stond er zoo met Godevaert en het meisje, dat

zy elkaer alle dagen, in het voorportael der Borchtkerk ontmoetten, - en nooit nalieten, elkander by het afscheid, eene onvergangelijke liefde toe te zweeren. Zonder achterdenken gaven zy zich aen dit zuiver gevoelen over. Wel is waer dat Ludwina menigmael alleen in hare kamer had geweend, om dat Godevaert geen' stamboom toonen kon, en geene wapenschild mocht dragen. Zeker wist zy, dat haer vader den jongeling niet ten schoonzoon zou begeerd hebben; - om niets in de wereld zou hy eene spruit van zyn oud edel geslacht, op eenen burgerstam geënt hebben. Ludwina uit vreeze van Godevaert te bedroeven zweeg over dezen hinderpael. De jonker was het ook niet onbewust, dat hy zonder een mirakel nooit Ludwina bezitten zou; echter zag hy met genoeg dat het meisje de oogen daer over gesloten hield - en natuerlyk is het dat hy niet eens dit zoo gevaerlyk punt roerde.

Het was, zoo als wy vooraen gezegd hebben op sinte Paulinus dag. Godevaert stond des morgens heel vroeg in het portael der kerk van Ste Walburgis. Zoo zeer verlangde hy de komst zyner minnares, dat zyn hart onstuimig en zonder maet klopte, iedermael dat eene zyden huike tegen de kerkdeur ruischte. Nu was het acht lange dagen geleden dat hy Ludwina voor de laetste mael gezien had.

By alle vroegmissen had hy, met bange ongeduldigheid, op zyne minnares gewacht; en met tranend oog had hy achtmael de kerk verlaten. Nu ook, was de Priester alreeds op den Altaer: weinige menschen

kwamen nog de mis te spade, in den tempel gedrongen. Godevaert werd wanhopig. Droeve gedachten liepen hem door het hoofd. Was zyne Ludwina ook eene gewoonlyke vrouw? - kon zy ook, met den mond streelen en met het hart verraden? Misschien was zy ziek! - Misschien had zy om zynen 't wille misprijzen en verwytingen geleden! - Misschien....

En dan antwoordde Godevaert in zichzelf: ja, - neen. Het eene gepeins vaegde het andere uit zyne inbeelding: hy stapelde schim op schim, en alle deze afwisselende gissingen, kwamen zyn lyden door twyfel vergrooten.

Eindelyk toen hy met het hoofd diep gebogen, by het singelen der bel, zich een kruis op de borst maekte, schoof een satynen samaer tegen den muer, en eene zachte stem zuchtte:

‘Godevaert.....!’

‘Ha Ludwina! Myn Engel!’

‘Zachter, Godevaert! - zachter.’

Zy knielde op de bank nevens haren minnaer. Deze was zoo blyde dat hy zyne Ludwina nog éénmael meer aenschouwde, - en in hare blaeuwe vochtige oogen, nog eens zyn geluk lezen mocht, dat hy als gevoelloos nevens haer zat. Zyne handen hingen nêr: zyn adem en zyne tael bleef in zyne borst; hy sloot alle gevoelens in zyn hart op, en folterde zynen geest om met meer kracht, den langgewachten wellust te smaken.

‘Godevaert’ zuchtte het meisje ‘gy ziet my voor de laetste mael.’

De jonker ontwaekte uit zyne verrukking. - Bleek

werd hy, als de doek welke den gekruisten Jesus tot gordel diende. Hy beefde zoodanig, dat het geruisch der zyden huik zyne bewegingen herhaelde.

‘Wat! - wat zegt gy duerbare Ludwina? - spreek bid ik u - spreek ik hoorde uwe zachte stem niet wel.....?’

‘Ik kom u hier, vóór God, een eeuwig vaerwel zeggen.’

Godevaert zag haer met zyne scherpe blikken styf in de oogen: - ‘Hoe koud!’ zuchtte hy met minnenyd.

Twee blikkerende tranen vielen uit 'smeisjes oogen, en lieten twee kristalynen streepjes op hare wangen.

‘Lieve Godevaert’ sprak zy ‘voor u het lyden, - voor my de zonde.’

‘Op myne ziel!’ riep Godevaert met wanhoop uit. ‘Ik versta u niet Ludwina! - spreek, - uwe woorden vallen my zoo pynlyk op het hart, - verscheur my toch niet met dien twyfel, - spreek Engel! ô, spreek om Gods wil, want ik sterf.....’

‘Zachter Godevaert - zachter. Bedaer! - en luister; kom nog dichter. Sluit u vast tegen my, - en zwyg of gy haelt eenen eeuwigen laster over myn leven.’

Na de traen uit hare oogen gevaegd te hebben, zuchtte zy eenmael, en hare fyne stem ging als een suizende veldwind, met de volgende woorden door het kerkportael:

‘Godevaert, lang hebben wy ons met liefdesdroomen geveleid. Als kinderen, hebben wy met het vuer gespeeld dat ons eens moest zengen, - en wy wisten

doch beiden dat wy elkander niet behooren mogen. De Schepper heeft ons van de zelfde stof gemaekt, maer de hooveerdige wereld, heeft Godes werk niet goed gevonden en het zelve herschapien! - Wee my! Myn bloed is edeler dan het uwe Godevaert, - en doch klopt uw hart feller dan het myne.'

De jongeling luisterde met nydig nadenken. Bitsig werd hy om dat Ludwina hem zyne geboorte verweet.

'Jonkvrouw!' viel hy in, 'toen gy my wedermin beloofde, en my herschenschimmen ingaeft, welke my nu met lyden in de ziel verlaten, - toen spraekt gy my niet als eenen knecht! - Dan is my, slechten borger, een' adelyken zoen ten geschenke gegeven.'

'Godevaert!' ging Ludwina voort zonder op zyne aenmerking te antwoorden, 'ik bemin u nog als te voren, - en dit is myne zonde. Hebt gy ooit gedacht dat myn vader my kon verhuwlyken?....' Zy wachtte op Godevaerts antwoord, - een enkele zucht ontging hem.

'Wel,' sprak zy 'dit is over acht dagen zoo geschied. Had gy zondag in de Vrouwe kerk ter misse geweest zoudt gy Ludwina Van den Cruyce, uwe rampzalige vriendin, met Arnold Pot hebben hooren verkondigen. - Nog eenige dagen, en de onverbrekelyke echtband zal my van u verwyderen, en aen eenen man hechten die geene plaets in myn hart heeft - Verstaet gy dit Godevaert? - Dan moet ik u haten - om dat uwe gedachtenis my eene doodzonde zyn zal. Want in de omhelzingen myns echtgenoots, zal uw beeld den zoen ontfangen - en

ik zal de straf der overspeelders ondergaen. - De helle!.....’

Godevaert wendde zich tot het meisje, en haer de hand styf drukkende, sprak hy op eene neêrslachtigen toon:

‘Ludwina! moetik u dan voor eeuwig eeuwig, verlaten! - Is ieder liefdes woord reeds eene echtbraek in uwen mond? - Gy! - gy hebt my van den dood verlost; - myne liefde, myne dankbaerheid moet ik in myn hart opsluiten? God! wat blyft er my dan over?’

‘Wanhoop,’ antwoordde het meisje ‘en gebed. Ziet gy Godevaert hoe bleek en hoe geel ik geworden ben! - om dat ik acht dagen met schriklyke zonde den wil myns vaders bevochten heb. Doch nu is het met ons gedaen. - Ik bemin u immers toch zoo! - Alle myne gedachten zyn liefde tot u, maer myn vader is oud en grys; hy zou zoo hy de oorzaak myner ongehoorzaemheid vernam, van toorn en schaemte ten grave zinken. - Dit wil ik niet.’

Godevaert weende bitterlyk in zyne twee handen. Hy knarste de tanden van pyn te zamen, en vrong zyne vuisten dat alle zyne gewrichten te gelykkraekten.

‘Het zou moeielyk te zeggen zyn’ zuchtte Ludwina ‘wie van ons beiden het meeste lyd.’

‘Ho! ik - zekerlyk,’ riep Godevaert, ‘Dáér - voel hoe myn adem brand.’ - En zyn zucht zengde 's meisjes fyne vingers.

‘Dáér,’ sprak zy ‘voel! - Plaets uwe hand op myn voorhoofd. - Wat voelt gy?’

‘De koude des doods en de siddering der yskoorts - oh! wy lyden beiden veel.’. De Priester zong met weêrgalmende stemme:

‘Ite Missa est!

‘Ha ras! - sta op! sta op Godevaert! - luister het schuiven der stoelen. De mis is uit - Dáér hebt gy nog eenen adelyken zoen voor den laetsten.’

‘Voor eeuwig?’ vroeg Godevaert met eene doffe vervaerlyke stem ‘voor altyd! - voor eeuwig?’

‘Voor eeuwig!’ antwoordde Ludwina, en zy sloop. bevreesd tusschen het uitstroomende volk.

Godevaert ging mede de kerk uit, om zyne geliefde Ludwina met de oogen naer te volgen. Zoo lang hy de zilveren hoofdspil harer huike zag blinken. bleef hy styf en zonder gedachten op de zelve plaets staen. Maer niet zoodra was zy uit het bereik zyner oogen of hy liep de Palingbrug over, bleef eenen oogenblik aen den Vischberg staen, ging ras, ging langzaam; of sloeg zich als een zinnelooze met de vuist in het aengezicht. Vele menschen bleven op zyne zeldzame gebaren staen zien. Toen Godevaert dit eindlyk bemerkte, werdt hy rood van schaemte, en ging zuchtend heen dóór de Zilversmidstraet. Zoo droef was hy, dat hem door lyden alle verdere gevoelens ontgaen waren. Den ganschen dag dwaelde hy wanhopig en sprekende door de straten. Men zou lichtelyk geloofd hebben, dat hy een' onzichtbare' makker met zich had; - En dit was ook zoo. Had hy niet tot gezellinne, de koude wanhoop, die hem met hare stalen nagelen het hart opkrabte?.....

Nu zyn wy met ons verhael, niet verder dan wy op het eerste blad gevoorderd waren. Alleenlyk hebben wy onze lezers met den bangen reiziger bekend gemaekt.

Als gezegd is, had Godevaert dien dag zoo lang gedwaeld; dat hy des avonds afgemat en machteloos, achter eene heg by de Pesthuizen, zich had nedergelegd. Tot hoofdkussen had hy het zwaer pak dat hy met zich droeg. Het gerucht dat hem eene schuilplaets had doen zoeken was nu verwyderd; derhalve rechte hy zich op, hief zynen last van den grond, kwam op de baen, en stapte heen.

Intusschen waren de bruine wolken achter de kim gezonken en het weder was fraei. Boven Was de hemel met sterren bezaeid en als met duizende toortsen verlicht; onder was de aerde nog duister dat men omtrent twintig schreden vóór zich, de dingen in zwarte schaduw vatten kon. De eenzame reiziger ging met haestige treden over den Stuienberg, en zuchtte van vermoeidheid; want de zandige grond ontweek zyne voeten - Plotseling bleef hy staen en beefde.

‘O God!’ zuchtte hy - ‘Wat 's dit!’

Twintig zwarte honden stonden dáér, voor hem, grollend en als razend, aen iets dat een menschenlichaem gelek te knagen en te scheuren. Hunne groene oogen blonken in de duisternis als flikkerende sterren: wit schuim stond hen op den mond - en by poozen hielden zy eenstemmig te zamen, gelyk eene rei helsche zangers, op den verjaerdag van Lucifers doeming.

aant.

Godevaert zag dit schouwspel met vervaerdheid aen. Alhoewel hy moedig van aerd was, voelde hy zich het hart niet groot genoeg, om met duivelen en geesten te kampen. Een der grimmende honden bemerkte hem, en kwam blaffend op hem aengeloopen. Van schrik liet Godevaert zyn pak vallen. Zwaer stortte het op den grond dat het daverde, - en de honden liepen te gelyk huilend en vervaerd weg. De jongeling naderde het witte gebeente dat hen ten prooi gediend had. Met verwondering bemerkte hy dat het een gevild paerd was.

‘Wel! wel!’ riep hy, met eenen bitteren grimlach; want hartelyk lachen kon hy niet. ‘Ben ik gek! Hier is de Prospit en die honden waren geene geesten - kom dan, myne laetste reize in deze wereld is eene der zeldzaamste die ik ooit gedaen heb!’

Met deze woorden nam hy weder zynen last onder den arm, en kwam na eenige stonden by het Schyn. Hier zocht hy eene plaets, waer het water door zynen tragen loop, eene diepe plaets aenduide. Zoodra hy dit naer zynen wensch gevonden had, het hy zyn pak nedergaen, trok het lynwaed er af, en ontdekte de helft van eenen arduinen vensterdorpel. Stilzwygend bond hy een touw om den zelve, en plaetste zich op den steen als op eenen zetel neder:

Terwyl hy dus, met droevig nadenken, met het hoofd in de handen zat en mymerde, stond er eene zwarte schaduw met blikkerende oogen achter zynen rug. Waer uit dit spook of dien mensch gekomen was is niet te zeggen, mits het op eens, dáér, styf en onbeweeglyk stond en luisterde, - want nu sprak Godevaert:

‘Nu zal het voor eeuwig zyn, mits gy het gezegd hebt Ludwina, - want gy gaet ten hemel als eene martelaresse van 's menschen wetten; - en ik vaer levend ter helle. Deze steen is myn reiszak - de vloed myn graf - en de afgrond myne eeuwige wooning. Want, wat zou ik hier op aerde nog doen, mits gy, - gy die ik alleen beminde, my verzaekt en verloochent! - Niets heeft my toegelachen dan gy alléén Ludwina! - En uwe engelenlach is myn vonnis en uwe minnezoen myne doemnis..... Met eenen duivel in myn lichaem ben ik gebaerd - myne ziel, - myne onrustige en wroegende ziel is my een duivel die my foltert - ô de wereld is toch te koud voor my!..... Ja het zy zoo.’

Hy vatte by dit woord eene flesch uit den zak en dronk in eenen teug al wat in dezelve was.

‘Zoo, - nu heb ik mynen laetsten dronk gedaen - anders mocht ik wellicht te laf zyn’

Hy nam het eind van het touw bond het zich om den middel en begaf zich met den zwaren steen op den boord der rivier. De zwarte schaduw volgde hem stiptelyk naer, en maekte zich door hare wendingen voor den Jonker onzichtbaer.

‘Vaerwel!’ zuchtte hy ‘vaerwel Ludwina! - Ik ga.....’ En hy sprong met den steen voor uit over den vloed.....

Twee sterke handen, klemden hem de lenden in zynen val en brachten hem weder op den oever.

‘Jonker!’ riep eene zware stem terwyl Godevaert zyne voeten weder op den grond voelde, - ‘Wat

duivel! valt u 's menschen leven zoo lastig dat gy geerne by de visschen zoudt wonen?’

Godevaert poogde met geweld uit des vreemdlings armen te komen, doch het was hem onmogelyk zich eenigerwyze te roeren - Verwonderd, als hy over de kracht zyns redders was, antwoordde hy:

‘Wie gy ook zyn moogt, bid ik u my los te laten, sterven wil ik. - Gy kunt my dit immers maer voor eenige oogenblikken beletten?’

‘Godevaert De Beukeler!’ riep de onbekende ‘belooft gy voor deze uer geene pooging tot zelfsmoord te doen? - Dan geef ik u de vryheid weder.’

De jongeling verschrikte, zoodra zynen naem door den vreemdling gesproken was.

‘Ik beloof het’ zuchtte hy ‘want gy kent my!’

Terwyl nu de onbekende het touw van Godevaerts lenden ontknoopte sprak hy:

‘Ha, ik ken u! - waerom zou ik u niet kennen? - weet ik niet dat gy Godevaert De Beukeler heet; - dat gy om Ludwina Van den Cruyce's huwelyk wanhopig zyt, en dat gy van haer dezen morgen, in het portael der Borcht kerk den laetsten adelyken zoen verkregen hebt! - Weet ik dit altemael niet, zeg?’

Op deze woorden draeide Godevaert zich om, en bezag met verbaesdheid den man die hem zoo goed kende. Anders had deze niets zeldzaems dan zyne blikkerende oogen, zynen langen puntigen baerd, en het onvatbaer schaduwkleed dat zyn lichaem dekte.

‘Zoudt gy my zeggen willen’ vroeg Godevaert ‘wie zoo diep in de geheimen myns harten dringt?’

‘Myn' naem;’ antwoordde de vreemding ‘mynen naem kent gy - er is géén kind dat mynen naem niet kent - er is géén hond in Antwerpen die my niet beter kent dan zynen meester.’

‘Ik versta u niet. Zoudt gy met my spotten willen. - Vertrek liever en laet my mynen lust volbrengen, want zoo sterk ben ik in myn voornemen, dat het my gansch als eene gemeene zaak voorkomt. Ik zal my straks doch versmooren wat gy ook doen moogt.’

‘Godevaert!’ riep de vreemde ‘pas op! zoo gy dit ten uitvoer brengt, zal ik morgen uw lyk ontdekken. Dan zal uw lichaem als dit van eenen zelfsmoorder door alle straten gesleurd, en ten schande uwer magen en vrienden tusschen de galgewroke gehangen worden. - Om dit te beletten, had gy u dien steen aen het lyf geknoopt. Dit zien ik wel, - gy zyt nog al een slimme gast!’

‘By God!’ schreeuwde Godevaert toornig, ‘spreek dan, gy duivel of duivelskind! wie heeft u om my te Volgen aangedreven? - wat zyt gy vriend of vyand?’

‘Noem my zoo gy wilt - alleenlyk kwam ik hier om te zien of gy het leven in Ludwina's armen zoudt liefhebben. Verwonder zoo niet myn jonker; - Ludwina Van den Cruyce kan ik u geven.’

‘Gy! gy?’ riep Godevaert met heldere stemme ‘gy! - my, Ludwina tot vrouw geven? - Spreek! - Gy zyt wellicht een engel?’

‘Ja wel, ik ben een engel’ antwoordde de geheime persoon ‘doch niet zoo als gy meent - luister zet u op den steen wat neder.’

aant.

Godevaert plaetste zich in angstige afwachting op den steen die hy met zich gebracht had. De onbekende liet zich op den grond nevens hem nederzakken en sprak met nadruk terwyl hy zyne flikkerende oogen op den jongeling vestigde:

‘Ik kan u geld en goed geven - een' stamboom van den hoogsten adel. - En dit weet gy niet dat gy waerlyk edel zyt?’

By dit gezegde haelde hy een groot blad parkement uit zyn kleedsel. Terwyl Godevaert niet begrypen kon, wat hy in de duisternis met dit schrift voor had, brak de zeldzame vreemdling eenen tak van het nevenstaende wilgenboompje, en bracht denzelfden in zynen mond. Op den zelfden oogenblik gloeide de boomtak met blaeuwe en tooverachtige stralen, en gaf genoeg vlam en licht om het geschrevene parkement te lezen. De onbekende bracht zynen vinger er op en sprak:

‘Ziet gy dáér - boven aen, den naem Adam Hoë? - nu luister dan: - In den jare 1097, toen de manhaftige Godfried van Bouillon zich aen het hoofd der Kruisvaarders stelde, namen ook vele Zangers of Barden het kruis. Onder dezen bevond zich een Gentsche jongeling, met name Adam Hoë. Moedig was hy als de beste kryger; en dikwyls verwisselde hy de harpe met de spies of het slagzwaerd. Zyn beukeler was zoo buitengewoon groot voor zyne kracht, dat onder de vlaemsche kruisvaarders tot spreekwoord gezegd werd: Ik drage nog liever den beukeler Hoë's - dan spraken zy van zware werktuigen. Gy weet jonker dat Godfried in het midden des jaers 1099 de stad Hierusalem bestormde en veroverde. - Wanneer men voor de laet-

ste mael een' algemeenen storm liep, was Hertog Godfried ook een van de eersten. Op den oogenblik dat hy zynen arm op de stormladder vooruit bracht, en de sport met de yzeren handschoen aenvatte; wierp een Saraceen van stadswal, met een' ongemeen' zwaren steen langs de ladder. Zeker is het dat Godfried nooit den troon van Salomon zou beklommen hebben, indien de steen hem had geraekt; - doch de dichter Hoë weerde dit ongeluk af. Hy, die by den Hertog stond, en de beweging van den Saraceen gevolgd had, bracht zynen zwaren beukeler over het hoofd zyns heeren Godfried, en de steen viel zoo fel op den schild dat Hoë's linker arm brak. Deze edelmoedige en liefderyke daed werd by den Hertog niet onbeloond gelaten. Want eenigen tyd daer na, toen hy onwrikbaer op den troon van Palestina zat, werd Adam Hoë met andere helden tot ridder geslagen en veredeld. By deze plecht werdt hem en zynen nakomelingen den naem van De Beukeler gegeven - tot eeuwige gedachtenis zynen daed. Namaels trouwde hy met Hildegard, dochter des heeren Hugo Wingard van Tongeren. Om u in het kort te verhalen hoe het mogelyk is, dat gy na vyf honderd jaren, nog een afstammeling dezes veredelde Zangers zyt, moet gy weten dat by het innemen door de Turken van zeker vlek, waer Hoë zich met zynen driejarigen zoon en zyne vrouw bevond, het kind verloren werd. Deze Norbert, want zoo hiet het zoontje, werd de vader uwer stamme. Ziet gy dáér, by mynen vinger, zynen naem op de tweede lyn? Met droefheid bevangen kwam Adam, weder in het land zynen vaderen en bracht meer en gelukkiger zoonen voort. Hier

hebt gy hunne namen: Eric, Gombald, Robrecht. De dwalende Norbert kwam eindelyk na lang zweven weder by de Kruisvaerders. Mits hy zynen adel onbewust was, bleef hy onder hen, als een geringe kryger wonen en werd als ik u gezegd heb, het hoofd uwer vaderen. Zie en volg de reeks hunner namen op het schrift. De laetste is Godevaert De Beukeler. - Gy zelve!

Godevaert had met de grootste verbaesdheid geluisterd, en kon zich niet inbeelden wie de onbekende zyn mocht.

‘Heer!’ vroeg hy ‘is dit alles inderdaed zoo, als gy my verhaeld hebt? - By God! - ik kan niet begrypen, hoe gy zulke vaste kennis van het verleden hebt. Gy spreekt als of gy zelf dáér geweest waert?’

De vreemdling lachte. ‘Ja ik was er’ antwoordde hy - ‘Geloof gy my niet?’

Godevaert nam het lichtend boomtakje, bracht het over de parkementen en grimlachte van genoegen - Want hy was edel en heerlyk. De onbekende gaf hem geen' tyd om te antwoorden en hernam:

‘Dit ziet gy - rykdom, adel, Ludwina ten wyve! - Wat geeft gy my voor dit alles Godevaert?’

‘Geven zegt gy? - Ik heb niets te geven. Zoo iets dat my toebehoort u behaegt, zal ik het geven - Voor Ludwina geef ik alles, - alles.’

‘Zoo, zoo Jonkheer! - wy zullen zien of gy waerlyk alles geven wilt. - Gy hebt eene ziele?’

‘Ja!’

‘Die moet ik hebben.’

Godevaert verschrikte zoodanig dat hy wilde vluchten, doch zyne voeten waren vast aen den grond.

‘Gy zyt de duivel!’ riep hy met vervaerdheid.

‘Zoo ik waerlyk een duivel ben,’ antwoordde de andere lachende, ‘zyt gy gelukkig dat ik een goede duivel ben, anders had ik u daer even met den steen naer de helle laten varen. - Spreek maer, gy kunt ryk, edel, en gelukkig zyn. Ziet gy kunt in alles uwe lusten voldoen, heer en minnaer van Ludwina zyn; - Kies dan! - Ga versmoor u; - Ik laet u los. Spreek! Gy zegt niets? vaerwel!’ En hy verwyderde zich met langzame stappen.

Godevaert, die met den vreemdling zyne hoop op geluk zag heen gaen, viel in eene pynelyke vertwyfeling. Zyne ziel verkoopen! Dit was een schriklyk gedacht. - Ludwina ten wyve hebben! was evenwel het bestendige denkbeeld dat alle anderen ver overtrof en verdreef, - want hy riep den onbekenden met haest terug.

‘Hoe lang zal ik dan leven?’ vroeg hy.

‘Ik geef u maer zes jaren’ antwoordde de zielenkooper.

‘Zes jaren!’ zuchtte Godevaert ‘Zes jaren is te weinig: - twaelf?’

‘Nog één jaer meer zal ik er by doen.’

‘Wel geef my er tien? - Dan doe ik het.’

‘Neen jonker tien is te veel. - Negen?’

‘Kom! mits gy zoo veel geeft als het u belieft, geef my dan toch het ronde getal tien.’

‘Nu dan, - uwe hand! De koop is gesloten.’

Godevaert gaf den onbekenden zyne hand, en voelde dat des koopers vingeren kromgebogen en yskoud waren.

Hier mede nam de helsche werver een ander vel parkement, en schreef by het licht van den boomtak de volgende woorden:

‘Ik Godevaert De Beukeler, verbinde my van lyve en ziele den duivel, op voorwaerde dat ik Ludwina Van den Cruyce ten wyve krygen zal - en tien jaren, volgens mynen lust, van de helle worde verzorgd.’

Dit schrift gaf hy den jonker over. Deze las het en schreef bevend zynen naem er onder. De vreemdeling gaf hem ook den stamboom zyns geslachts en eene zware borze met gulden stukken.

‘Godevaert’ sprak hy, ‘zoo gy voortaan iets noodig hebt, kunt gy alles bekomen, zeggende:

HELGOth WARDE ONDO!
COMIH OSZ, IN LEEDH WFORLONDO,
JA TO!

Op den oogenblik dat gy dit zult gesproken hebben, zal ik, waer gy ook zyn moogt, by u komen en uwen lust voldoen.’

‘Wat beteekenen deze woorden?’ vroeg Godevaert ‘Dit mag ik u niet zeggen jonker. Alleenlyk moogt gy weten dat zy eene geheime en bovennatuerlyke kracht hebben. Het zyn de zelfden waer mede de priesterin van Oden in het Ardennenwoud, de geesten bedwong en de duivelen uit den afgrond ophaelde. - Dáér hebt gy een stuk geitenleêr met deze woorden. - Verlies het niet! Want zoo gy deze Teutonische spreuk

^{aant}niet naeuwkeurig herhaelt, zal ik u niet hooren. Morgen zal uw medevryer, de heer Arnold Pot verdwynen, zonder dat gy van hem meer zult hooren spreken. - Nu is het tyd dat ik u verlate, - spreek! wat wenscht gy?’

‘Dat ik Ludwina zien moge!’

‘Wel’ sprak de onbekende ‘kom dan voort, - wy gaen er heen.’

Na eenige oogenblikken bevonden zy zich by de stadsvesten.

‘Hoe geraken wy hier over?’ vroeg de jonker

‘Dat u dit niet bekreune’ antwoordde zyn leidsman. - ‘Nu gaet gy eerst myne echte gestalte zien - wil u maer achter op mynen rug hangen.’

Godevaert hechtte zich achter aen des onbekendens lichaem, en verschrikte niet weinig wanneer zynen leidsman eene vervaerlyke lengte kreeg. De jonker bevond zich welhaest vyftig voet van den grond.

‘Hemel!’ riep hy zynen drager toe ‘- Gy zyt de lange Wapper!’

‘Ziet gy wel dat gy mynen naem kende’ antwoordde de lange Wapper lachende. ‘Gelooft gy nu dat ik in de stad Antwerpen niet zoo onbekend ben als het schynen mocht.’

Intusschen liep hy met Godevaert door het water der gracht, en plaetste hem zachtjes op stadswal. - Dan trok hy zyne beenen tot zich en wandelde eenige stonden later, in zyne vorige gestalte met den jongeling over de Meirbrug.

Zy kwamen om half één op de Melkmarkt, en bleven

vóór Ludwinas wooning staen. De deur ging by hunne nadering van zelf open. De Wapper nam Godevaert met de hand en bracht hem by de slaepkamer zyner minnares.

‘Wil binnen gaen!’ sprak hy Godevaert toe ‘Wat aerzelt gy? - Gy hoeft niet meer boosheden te bedryven dan gy immers wilt.’

‘Gaet gy niet mede?’ vroeg de jongeling half bevreest.

‘Neen Godevaert’ antwoordde de Wapper terwyl hy de deur der kamer half open stiet ‘Zie - dáér tegen den muer? - Dit beeld is my een pynlyk gezicht. Wees toch daerom niet bang; - spoed u! - De tyd verloopt’

De jonker ging bevende de kamer in. Zyn hart waer in de liefde tot Ludwina, nog zuiver blaekte, verweet hem dit zoo gruwelyk misdaed. - Kwam hy niet, als een Nachtduivel de rustplaets der slapende maegd ontheiligen? - en kon hy, als een Inkueb of onkuische geest, het meisje voor eeuwig niet met zich doemen? - Ja, dit kon hy zonder hinder, want toovery en duivelskonst waren voor hem. Maer het beeld van God, de schild dergene die betrouwt en gelooft, had Godevaert andere gedachten gegeven.

Zoodra de bange jonker, by het licht der nachtkeers, de oogen op Ludwina gewend had, bleef hy met berouw in de ziel staen, en vouwde de handen in verrukking te zamen.

De baen der tranen, welke het meisje om Godevaert gestort had, was nog op hare wangen, als met een bloedig streepje afgeteekend. Hare heigingen waren

zoo vele zuchten, en het was merkelyk dat de ziel in haer lichaem waekte. Zoo veel kracht had zy, op het hart van den jonker, dat hy vóór het bed op zyne knien nederzong. Hy liet het hoofd met diepe godvrucht voor over hellen, - weende en bad!

‘Godevaert!’ riep de Wapper ‘uw gebed is eene lastering! - De stem onzer slaven stygt niet in de hoogte.’

De jonker hoorde dit niet, en bleef bidden. - Wanneer hy, na korten tyd, het hoofd ophief ontstelde hy geen weinig, want Ludwina's oogen waren open en op hem gevestigd. Met eenen zoeten grimlach bracht het meisje hare wang over het ledikant en scheen om eenen zoen te smeeken. Godevaert dorst echter zyne lippen niet er op plaetsen. Hy stond van den vloer op en week achteruit.

‘Zoen haer dan, jonkheer,’ riep de lange Wapper ‘wat vreest gy? - Ziet gy niet, dat uwe Ludwina door minnelust sterker dan gy zelve vervoerd wordt?’

Godevaert kwam aen de deur by den Wapper en sprak met bitsigen nadruk:

‘Gy? - Gy zyt de duivel - uwe ophitsing kan hier niet dienen. Ik zal, noch wil haer met eene enkele aenraking onteeren. - Want ziet gy - ik kon mynen levensdraed weleens afsnyden - ik kon u myne zaligheid en myne ziele den boozen geest wel geven. Dit alles was niets, - maer nog liever wil ik al de tormenten der verdoemden op my halen, dan Ludwina in dezen oogenblik met mynen vinger aen te raken. Gy die in 's menschen hart lezen kunt - gy weet toch wel, dat wanneer ik daer straks, by het Schyn, mynen

God afzwoer - dat ik dan ter zelve tyd eene andere godheid myne aanbidding opdroeg?’

‘Ja, Satan!’ antwoordde de wapper.

‘Neen, - neen Satan niet,’ hernam Godevaert, ‘iets dat Gode gelykt; - Ludwina!’

‘Alzoo gy nu als een bloodaerd voor haer gekniel en gebeden hebt, is uwe wensch voldaan?’

‘Ja helsche verleider’ antwoordde de toornige jonker ‘dat ik nu in myne wooning weze.’

De Wapper bracht hem op de straet. De deur sloot zich achter hen toe.

‘Nu,’ sprak de Wapper ‘vaerwel tot dat gy my roepe!’

‘Vaerwel,’

En wanneer Godevaert zynen weg naer de Zakstrate volgen wilde, deed hy eenen enkelen stap en bevond zich met verwondering in zyne wooning, en vóór het ledikant waer op hy rusten moest.

II.

Mijn alderlieftsten ooghen-opslach,
Mijn Sielen-droom, mijn hoop,
Die bij mij woonde nacht en dach
Moet ick versaecken, Ach!

FLORENTINA DE GETROUWE.

LUDWINA, het zuiver en liefderyk meisje, ontwaekte met eenen twyfelachtigen grimlach, want de slaep had over haer de vergetelheid van het verleden gehaeld. Zy plaetste zich op den kant der bedkoets, liet de oogen dwalend in hare kamer rondgaen, bracht de hand met nadenken op het voorhoofd, - en weende. Het geheugen toog in haer de schimmen des nachts vervaerlyk op. Zy had schriklyke dingen gedroomd. Godevaert had zy nog eens, van liefde stervend, op het doodbed uitgestrekt gezien. Het woord vaerwel! - vaerwel!

hoorde zy nog zoo pynlyk. Warme tranen liepen over hare wangen, en daelden afwisselend by blikkerende peerels langs hare borsten heen - gelyk de morgendauw die by zilveren druppels, tusschen de bladen der leliën heen ryst - Hoe droef was toch Ludwina!

Kon zy dan, zonder afgryzen, eenen man die zy niet minde, trouw en liefde toezweeren; en degenen die zy tot bruidegom van God had afgesmeekt, haten en verzaken? Indien zy de stem hares harten door rede had kunnen verdooven, zou zy zich voorzeker gansch aen den wil hares vaders onderworpen hebben; en dit was haer voornemen, want zy had Godevaert reeds in het voorportael der Borchtkerk, het afscheid en den doodsteek gegeven. Maer hoe angstig had zy ook sedert dien voorval, geleden en met hare ziel gevochten! - Nochtans hoe sterk hare poogingen zyn mochten, waren alle overige gevoelens van plicht en gehoorzaamheid, in haer door de liefde verwonnen.

In hare droeve wanhoop, zou zy lang als in eenen tweeden slaep gebleven hebben, had haer dwalend oog zich niet met erkentenis op het Kruis gehecht, - op dit heilzaam teeken, dat hare rustplaets voor duivelskonst en besmetting had bewaerd. Zy stond driftig van het ledikant op en liet zich met godvrucht én hoop, vóór het beeld des Zaligmakers nedergaen.

Wie heeft ooit iets schoons in de natuer gezien?

De morgenzon is schoon; - de avondzon is ernstig; de maen en de bepeerelde mantel des hemels zyn heerlyk; eene bloem die ontwelkt; - eene bloem die haren kelk sluit, - het hoofd neigt, - en sterft..... Dit alles is fraei! Maer het schoonste, het edelste dat

^{aant}natuer, ooit aen 's mannen oog vertoonde - iets dat alle de zoete droomen der jeugd overtreft..... is een biddend meisje.

Ziet gy dien langen tengeren hals, als de witte hals eener zwane ten hemel reiken? Ziet, - en begrypt gy het schoone dezer tien door een gevlochtene vingers, waer van iedere helft, op een ontluikend borstje gloeit? - Die vochtige oogappelen, vol van hoop en liefde tot God, -dien zoeten mond en die roozenlippen, waer van iedere heiging een gebed is - dien zuiveren en fynen omtrek der wangen - die zyden hairen, die als dezilveren herfstdraden, zoo zacht op den morgenwind dryven, zich mengen, en de naekte schouder der maegd zoo liefelyk streelen! - En de tedere lidmaten welke door het lichte kleedsel met hunne engellyke vormen heen schynen?.... Ho alles is schoon in het biddend meisje! Een zoetgeurige waessem omgrypt haer. Zy schynt de onvatbare Sylphide en de wellustdroom der Poëten, - of een engel die op onze aerde oogenblikkelyk woont. Want, - bezieet haer wel! Hoofd en handen tot den Schepper - de leden zoo tot de vlucht gericht, dat men hare opryzing tot den hemel vreest. - Steunt zy toch wel op aerde.....?!

Zeg my nu, gy wereldsche harten, kan deze schildering één onzuiver gedacht in u opwekken? - Zyt gedoemd! - want uwe zielen zyn slyk en aerde. Eerbied, godvrucht en liefde, boezemd een biddend meisje den Dichter in; want voor hem is het schoonste beeltnis van God, - eene maegd als Ludwina.

Het gebed der jonkvrouw was geen woordgebed.

^{aant}Hare lippen beweegden zich niet. Een marmeren beeld is niet meer roerloos dan zy was. Hare ziel stuerde eenen langen zucht tot God; en die zucht was: - Godevaert! In dit woord bestond hare aanbidding, haer smeeken en haer klagen. - En de Heer, die de liefde zoo warm in der menschen borst stortte, en de jagingen des harten tot de min verdubbelde - de Heer hoorde Ludwina 's gebed en ontving barmhartiglyk, de zuivere aanbidding der maegd. Zy stond met verkwikking van de koude steenen op. Hare dienstmeid trad op dit oogenblik in de kamer. Deze bezag de nog weenende Ludwina, sloeg de handen met droeve verwondering te zamen en sprak:

‘Ei lieve! Waerom toch weent gy zoo geduriglyk, dat uwe oogen branden en uwe wangen verbleeken? - Wilt gy sterven, myne Vrouwe! - kan niets u meer vertroosten? Zal ik u dan ten grave verzellen moeten; - ik die reeds zoo veel droefheid en druk gezien, - en gevoelt heb, - Zyt gy krank?’

‘Neen Annah, krank ben ik niet. Maer zoo droef, - zoo treurig! Zeg my Annah hebt gy ooit, wanneer uwe haren nog zoo talryk en zoo blond als de mynen waren, - hebt gy dan ooit gemind?’

‘Ja Vrouwe. Zie deze traen die myn oog ontvalt!’ En de oude en stramme vrouw, weende pynlyk door heugenis van vroegere tyden.

Wanneer men droef is en dat anderen ook tranen storten, dan voelt men verkwikking. Ludwina vatte met dit gevoelen de hand harer deerne en drukte de zelve vriendelyk.

‘Zeg my, lieve en getrouwe Annah’ sprak zy ‘zeg

^{aant}my toch wat u om één woord kan doen weenen?’

‘Ho jonkvrouw! Myn gansch leven was pyn en droefheid. Weinige nachten zyn er in dit leven zonder tranen geweest, - maer wy, gehoorzame slaven onzer meesters wy mogen niet vóór hen weenen. - Zy betalen ons niet om hen te bedroeven.....’

De jonge edelvrouw door medelyden verwonnen, vergat hare eigene pyn. Zy weende nog wel, doch hare tranen waren nu om de oude gevoelige deerne. Ludwina bracht hare zachte hand op de wang barer dienstmaegd, en droogde zelf met haren fynen vinger, zoo streelend het pynlyk smartwater er af, - dat Annah van dankbaarheid grimlachte.

‘Hoe edel zyt gy myne Vrouwe!’ riep de deerne ‘Hoe edel van ziel en hart - Gy zult my toch met goedheid aenhooren: In den jare 1396, waren myne hairen zoo talryk en zoo zilverblond als de uwen. - En dan had ik ook eene blozende wang, eene fyne hand en eenen tooverenden grimlach. Myne kleederen waren niet zoo ryk als de uwen.’ Zyden laken en gouddraed waren my onbekend - maer myn hart joeg toch ook wel, onder de wolle stoffe die my dekte. Dan had ik een' vriend - een' broeder - een' man dien ik minde; en nooit zou ik als een slecht en verworpen mensch andere menschen gediend en gehoorzaemd hebben; - maer het lot rukte my zoo wreedelyk van hem af. De Turken, die aertsvyanden onzes Zaligmakers, waren in der Kerstenen landen gevallen, en myn minnaer moest met zynen Landheer ten kryge gaen. De laetste vaerwel welke hy op myne borst uitsprak, was den vaerwel eens stervenden gelyk - want ik zag hem

^{aant}nooit weder. De wreede Bajazet, zoo hiet de veldheer der Turken, sloeg onze broederen by Nicopolis en velen sneuvelden voor Godsdienst en Vaderland.....'

De deerne zweeg by dit kort verhael, want hare tranen waren overvloediger dan hare woorden.

'Ja ik verstaen uwen druk' sprak de jonkvrouw 'niet waer Annah, de pyne der liefde, en het verlaten der genen die men mint is zwaer om dragen?'

'Ho Vrouwe, geloof my! Myne dagen zyn by werken en zwoegen verdwenen en nogtans is die liefde, - zelf in myne oude dagen, my niet ontgaen.'

'Annah! Verstaet gy nu myne smart en myn weenen? - Ik bemin ook zoo sterk en zoo vurig - en myn minnaer is edel noch ryk.....'

'Ja maer Vrouwe! - myne liefde mag de uwe niet verschoonen. Uwen heer vader zyt gy eerbied en gehoorzaamheid schuldig en hy zal voorzeker uwen keus niet goedkeuren.'

'Annah, myne getrouwe, - oordeel niet lichtveerdiglyk ik bid u. Myn minnaer is zoo edel van gemoed, - en zoo zuiver.'

'Gy weet Vrouwe dat eene eerbaere maegd, hare oogen niet op personen, die haer onwaard zyn vallen laet. Gy hebt u door honigzoete woorden laten verleiden. - De liefde gebiedt zich toch wel, wat men ook zeggen moge.'

De koude woorden der deerne vielen het meisje zoo drukkend op het hart, dat zy in bittere tranen uitborst en geen enkel woord meer voortbracht. Annah gevoelde dan eerst, wat pyn zy het meisje door hare vermaning had aengedaen en sprak:

‘Ludwina myne Vrouwe! Troost u, - misschien zal het oordeel van uwen heer vader niet zoo streng zyn.’

‘Ja’ antwoordde het meisje met eenen zucht - ‘En hy die ik lief heb, sterft nu van wanhoop en minnepyn. Mag ik, die hem den doodsteek gaf, - mag ik hem wel sterven laten! Ho hoe bitter is myn lot! Godevaert! - Godevaert! - myn beminde - myn zielentroost, wist gy hoe sterk uw afscheid my pynt!’

‘Wat zegt gy vrouwe sterft hy? - Is hy waerlyk doodkrank?’

‘Ja, ja doodkrank Annah. Nu licht hy, met wanhoop in de ziel, my roepende, - en ik zyne wreede vriendinne zou ik hem niet troosten? - zou ik hem sterven laten!’

‘Ho neen, het is eene zalige daed, den zieken troost en laefenis te geven. Waerom vraegt gy uwen heer vader geen oorlof om uit te gaen?’

‘Dit oorlof hoeft er niet Annah. Myn heer vader heeft my nooit verboden uit te gaen. - Kom kleed my? Fraei - ja met myne witte samarie. Wy gaen ter kerke, en dan by Godevaert. Gy myne getrouwe, laet uw oog van my niet gaen, - want myn hart en myne liefde mochten my verleiden. Waek toch ernstig op de eerbaerheid uwer Vrouwe!’

De deerne besteedde ruim eene halve uer aen het kleeden harer meestersse. Eindelyk bezag zy haer van het hoofd tot de voeten, trok de vouwen der samarie nog wat neêr en sprak:

‘Zoo, - zoo zyt gy wel!’

Ludwina was waerlyk kostelyk en met smaek ge-

^{aant}kleed. Een keurslyf van lazuerkleur, met gulden loovertjes als met sterren bezaeid, teekende de vormen harer tengere lidmaten bekoorlyk af. Onder uit dit fraeie kleedsel viel de aschverwige samarie, met duizend weêrglansende vouwen tot op de puntige muiltjes. Wat het hoofdhulsel betreft hetzelve was een tulband, waarvan twee gelyke deelen de herssenplaten en de ooren der jonkvrouw dekten. Kostelyke gesteenten blikkerde op de ryke indische stoffe van dit tooisel. Een lang stuk zwarte zyde was in het zelve met de gulden hoofdspil vastgehecht, en daelde in regelmatige ploeien neêr, om, als een scherm, het fyn lichaam en kostelyke halssnoeren der maegd te omvatten. Dit was de huike.

De vrouwen gingen beiden ter deure uit. Ludwina was nog altyd even mistroostig. Wel is waer dat zy zich oogenblikkelyk, by de woorden harer deerne had laten troosten, en moed genoeg gevonden had om over eenige hinderpalen heen te stappen; doch dit verweet zy zich innerlyk. Bange vrees vervulde haer, by het aendenken hares vaders, die deze vergetelheid harer plicht niet zonder toorn zou vernemen. Annah die vastelyk geloofde, dat Godevaert doodziek te bed lag, volgde gehoorzaamlyk hare Vrouwe - en sprak geen enkel woord, wanneer deze zonder intreden voorby de Borchtkerk ging. Zy kwamen korts daer op voor de deur van het huis, van het welk de jonker een deel huerde.

Ludwina verblyde zich by het denken dat zy met een bezoek, met één enkel woord, haren minnaer redden en vertroosten ging. Nochtans beefde zy sterk, wanneer hare deerne den yzeren klopper op de deur

liet nedervallen. - Er werd geopend en eene tamelyke oude vrouw, boog zich met eerbied voor Ludwina.

‘Is de heer De Beukeler 't huis?’ vroeg het meisje eenigzins verblozende.

‘Ja,’ antwoordde de huisvrouw ‘ik heb hem reeds over eene uer op zyne kamer gehoord. Doch hy schildert niet meer Edelvrouw! Misschien is het deze kunst die u ten huize uwer dienaarssse brengt?’

‘Neen toch niet. - Wilt gy zoo goed zyn my en myne deerne by hem te geleiden?’

‘Ja wel, Edelvrouw.’ Zy bracht Ludwina boven op het eerste verdiep en wees met haren vinger op eene deur.

‘Dáér woont Godevaert. Gelief binnen te gaen Edelvrouwe.’ - En zy ging langzaam de trappen af.

Ludwina's borst joeg zoo hevig, dat zy geene macht had, om hare deerne te gebieden. Zy klopte dan zelf op de deur, doch kreeg geen antwoord. Wanneer zy deze beweging voor de tweede maal herhaelde, ging de deur van zelf open, en de vrouwen bevonden zich in het midden der kamer. Zy bleven verbaesd en met schrik bevangen staen - en dorsten den jonker, aanspreken noch naderen.

Dáér zat hy in eenen zwaren leunstoel nedergezakt - met de armen op de borst gevouwen, en de beenen onachtzaam en machteloos vooruit in de kamer; Zyne oogappelen, die half onder de bruine wenkbraeuwen heen zonken, veranderden by het inkomen der vrouwen niet van richting; maer bleven styf en zonder beweging in zyn hoofd staen. Zyne wangen waren door lyden en nadenken diep gezonken - en zyn adem bleef in

zyne borst besloten, want heiging was er niet in hem. Een kruisbeeld lag by zynen rechter voet ten gronde en het aengezicht van den Kristus raekte de onzuivere aerde. Op dit kruisbeeld staerde Godevaert, zoo angstig en zoo nydig! - en scheen het nog met den voet te drygen. Vóór hem op de tafel lagen ontelleyke gulden muntstukken, een dolk, en eenige vellen parkement.

Ludwina liet zich met het hoofd tegen de borst harer deerne gaen, en weende met brandende tranen:

‘Ziet gy wel Annah, ziet gy wel hy sterft!’

En waerlyk de oogen van Godevaert waren de verglaesde oogen eens stervenden niet ongelyk. - Het meisje had by het zien hares minnaers eenen geweldigen hartschok ontfangen. De krachten vergingen haer alreeds wanneer, zy het hoofd tot den jonker keerende, riep:

‘Godevaert! - Arme en ongelukkige Godevaert - wat hebt gy!’

De jonker stond met verbaesdheid van zynen zetel op en bezag de vrouwen met twyfelende blikken. Daer het hem onmogelyk te gelooven scheen, dat Ludwina zelf hem op den vroegen morgen, en uit haren vryen wille zou bezoeken, kreeg hy eensklaps het wanhopig gedacht dat zy door de listen des duivels gedreven was. Hy verwyderde zich met angst van de vrouwen.

‘Ludwina! Ludwina!’ riep hy, ‘ga heen, - ô myne lieve en duerbare Ludwina! verwyder u; - want myn adem zal u bezoedelen en myne liefde zal u doemen!’

Het meisje liep huilend en met reikende armen op hem aen.

‘Rampzalige Godevaert’ weende zy ‘wat hebt gy? heeft de wanhoop uwe ziel gewond - dat gy van my schrikt en beeft!’

‘Raek my niet!’ riep de jonker ‘ô raek my niet! - ik bid u Ludwina. Vertrek! - gy weet niet, onnoozele en zuivere jonkvrouw, wat gevaer gy loopt. Gy kent de booze hand niet die u leidt. O raek my niet of die dolk zal myne straffe zyn - nu kan ik toch niet meer leven!.....?’

De verschrikte Ludwina liep tot hare deerne terug:

‘Ziet gy wel, myne wreedheid heeft hem van zyne zinnen beroofd. - Hy, de eenige man dien ik minde op aerde! Nu wordt zyn leven een eeuwige en afgryzelyke droom. - God! - hoe vervaerlyk ziet hy op ons!’

Godevaert plaetste zich na eenige oogenblikken op zynen eersten zetel, en sprak met bedaerde doch pynlyke stemme:

‘Ludwina, Engel, zet u ginds, - ver van my op dien zetel, en luister; - want uwe tegenwoordigheid in deze plaets is eene grouwelyke zonde.’

De vrouwen gingen zich met bange nieuwsgierigheid op andere zetels plaetsen, en gaven acht op de woorden van Godevaert. Deze hernam met wanhopigen toon:

‘Ludwina, edele maegd, van heden af moet en wil ik u vreemd zyn. De wyde hel is een eeuwige scheidpael tusschen ons beiden. - Uwe liefde wil ik niet. Gy zyt te zuiver en te engellyk om my, die met grove zonden besmet ben, te beminnen; - want, zoudt gy uwe hand reiken, aen dengenen die Kristus vyandschap en versmading heeft toegezworen? ô neen verlaet my! Geef my over aen myn vervaerlyk

lot. Dat ik my alleen aen den wrangen smartkelk zat drinke! - Dat pyn en lyden myn leven zy - want de allerschriklykste straffe is te klein, voor my, die den Schepper getergd en getrotst heb.....!’

Langer had hy in die droeve en afgebroke spreuken voortgegaen; maer nu bemerkte hy dat Ludwina's oogen gesloten waren, en dat bleeke kleuren hare wangen ontverwt hadden.

‘Ho zy sterft! - zy sterft!’ riep de wanhopige deerne.

Godevaert kon zich niet langer bedwingen. Door medelyden en liefde vervoerd, stak hy zynen arm onder 's meisjes middel en ondersteunde haer met bange zorg.

‘Ludwina!’ riep hy, terwyl brandende minnetranen hem ontvielen. ‘Ludwina! myne edele vriendinne, - ontwaek! O, dat uwe zuivere ziel nog niet ten hemel styge! Blyf op aerde, - engel dat gy zyt....!’

Hy gaf het roerlooze meisje aen de deerne over, liep tot den op den grond liggenden Kristus, plaetste het beeld op de kniën van Ludwina, zakte zelf voor haer ten gronde, reikte de handen smeekend tot God, - en riep met uitzinnige stemme:

‘Kristus! - zone des eeuwigen Gods! Gy dien ik versmaed heb.... Laet het onzuiver gebed eens zondaers tot u stygen, ô Heer! Niet voor my, onweerdig en verwerpelyk schepsel, dat uw dierbaer bloed ten onnutte gemaekt heeft, - maer voor haer, - voor die zuivere en godvreezende maegd die myne zonde uiet kent. - Dat myne booze stemme tot u moge reiken, ô Jesus! - En de helle, - het eeuwige vuer zy voor my, - die nog vervaerlyker straffe heb verdiend!’

Berouw en leedwezen was er overvloedig in Godevaert. Zyne onderwerping was ongetwyfeld Gode aengenaem, want Ludwina ontwaekte, en verstond alleenlyk de laetste woorden van Godevaerts bede.

‘Die nog vervaerlyker straffe heb verdiend!’ herhaelde zy zuchtend.

Zy zoende het beeld des Zaligmakers, liet hare oogen met medelyden op den weenenden Godevaert, nedergaen, en hernam met zwakke stem:

‘Wat hebt gy toch gedaen Godevaert, - dat u zulke afgryzelyke woorden inboezemt? Hoe durft gy een zwak. meisje als ik ben, met zulke woorden toespreken? - ô! gy weet niet, wat leed en wat pyn de toon uwer stemme alléén my aendoet. - Ombarmhartige Godevaert!’

De jonker had eene van 's meisjes handen in de zyne genomen en zyne tranen rolden ten teeken van leedwezen tusschen hare vingers. Hy antwoordde:

‘Ludwina, mocht gy tot in het binnenste myns harten zien, wat bitteren zielenstryd, wat vervaerlyke wanhoop en vertwyfling zoudt gy er in bevinden. Want voor my is er noch zaligheid, noch vergiffenis by God te verwerven. Gedoemd ben ik, heden en ten eeuwigen dage. - Gy weet niet, liefderyk meisje, dat degene, die uwe zachte hand met tranen besproeid - dat Godevaert, de uwe, - degene die gy lief hebt - een doemeling en een duivel is, - en dat zyne liefde u bezoedelt.’

By deze woorden stond hy driftig op en verwyderde zich weder van de maegd. Terwyl de deerne nevens

Ludwina stond, en den mond en oogen met verbaesdheid openspalkte sprak de jonkvrouw:

‘Wat ongeluk is u, myn lieve Godevaert, toch overkomen, dat gy wakend zoo afgryzelyk droomt? kom toch by my, dat ik u trooste, want gy dwaelt. Doode hartspynen, hebben u in eene verwarring van vertwyfelende gedachten gebracht. Kom hier! - myne liefde is uwe, - en zoo gy edel waert, zou myne hand ook uwe zyn - myn minnaer!’

De jongeling liet het hoofd met diepe treurnis op de borst nedergaen, nam het parkement van de tafel, en antwoordde met langzame stemme:

‘Edel? - ja, ik ben edel. - Dáér..... Zie! hoe heerlyk de stamboom myner vaderen zyne wortelen in het verleden schiet.....’

Ludwina ontving het stamschrift met bange drift, en riep met vreugde zoodra zy het overzien had:

‘Ja, gy zyt edel myn Godevaert - edel als de beste ridder. Wat weent gy? - nu alle hinderpalen vergaen. Bemint gy my dan niet meer!’

Godevaert antwoordde niet op des meisjes vraeg. Hy zonk nogmaels in den leunstoel, bracht zyne beenen vooruit, vouwde de armen op de borst, en hernam de zelfde houding die de vrouwen by het inkomen had verschrikt. Zy bezagen den lydenden jonker met afgryzen, want zoo geleek hy waerlyk den boozen geest. Wat Ludwina hem ook toesprak, antwoordde hy niet, en scheen een afschuwelyk Satansbeeld.

Eindelyk naderde het droeve meisje, den roerloozen jongeling, vatte eene zyner koude handen in de haren; en sprak met die streelende en troostende

vrouwenstem, die als een zoet harpengeluid der mannen hart verkwikt en verlicht:

‘Godevaert! Kunt gy wreed genoeg zyn, om op de bede uwer droeve Ludwina niet te antwoorden. Heb ik ooit tegen u misdaen? Is het de liefde niet die my tot hier gebracht heeft. - Zeg?’

De jonker bewoog het hoofd, als of hy zeggen wilde, dat hy sterk aen dit laetsten twyfelde. Ludwina drukte zyne hand vuriger en hernam:

‘Hebt gy tegen God misdaen, zoo kan en zal hy u immers toch vergeven Godevaert! - Want uwe woorden zyn berouw en leedwezen. En de Heer is zoo goed en zoo barmhartig tot den zondaer.....’

‘Er is ook een einde aen de barmhartigheid des Heeren!’ was Godevaerts antwoord.

‘Neen Godevaert. Het bloed Kristi heeft ons, zondaren, eene genade zonder palen verworven. Uwe grootste zonde is de vertwyfling. - Ziet, en waerom zoudt gy niet hopen? Nu zal ik u van mynen heer vader tot bruidegom verkrygen. - En hoe wellustig, - hoe zuiver zullen toch onze zoenen dan zyn; wanneer dezelve door het huwelyk Gode zullen behagen!’

De deerne zat nog zonder beweging in haren zetel. Zy luisterde de woorden, één voor één den jonker af. Deze antwoordde:

‘Ludwina! - Uwe zoete woorden gaen my zoo diep in het hart. Uwe engelen stem waer zoo troostend voor my, indien er nog ééne snaer in dit hart ware - die door hoop kon geroerd worden. - Maer wee my! Alles is verloren. - De helle zal voor altyd myne woo-

ning zyn. Ho! ik heb eenen waerden pand tegen eene plaets in den afgrond verwisseld!’

Nu stond de deerne eensklaps en haestig van den zetel op, kwam vóór Godevaert, stak haren vinger als een vonnis op hem vooruit en riep:

‘Gy hebt uwe ziele den duivel verkocht!....’

De jonker bedekte zich het aenzicht met de handen, terwyl Ludwina by eenen luiden kreet met het hoofd op de tafel nederviel.

‘Ja!’ hernam de deerne, ‘Gy hebt u den Boozen tot meester gemaekt, - en gy - zyt waerlyk voor eeuwig gedoemd!’

Zy nam Ludwina met den arm en trok het meisje met geweld van de tafel.

‘Kom!’ sprak zy ‘wy mogen hier niet blyven, myne Vrouwe, - want God mocht zich op ons vergrammen om onze zonde.’

Doch het meisje weerde zich nydig legen haer en wilde niet voortgaen. Integendeel trok zy met zinnelooskracht, haren arm uit de hand der deerne, liep tot by den neêrslachtigen jonker, vatte nogmaels zyne hand en sprak met bange zuchten en brandende tranen:

‘Godevaert! - Myn ongelukkige Godevaert! - Myn minnaer zyt gy; gedoemd of niet! Ik laet u niet zonder troost den Boozen over. Gy sterft! - want uwe oogen verdwalen. - En ik die uwe warme minnezoenen ontvangen heb, - ik zou den dood u laten raken? - En uwe ziel niet voor den Boozen behoeden en redden? - Neen! - Gy minde my genoeg, om my niet met zyne hulp te onteeren; - nu zal ik u genoeg beminnen om u te verlossen. - Ja Godevaert, ik wil, - ik

zal u redden. Twyfelt gy nog? Weet gy niet dat de Kristus, - de God dien ik aenbid, Meesteren Heer over alles is, - ook over den Boozen!’

Godevaert liet zich op zyne kniën voor de Jonkvrouw nedergaen en bezag haer met verdwaelde blikken.

‘Ludwina!’ sprak hy met eenen langen zucht, ‘Ludwina! - Zyt gy wel sterfelyk? Hebt gy, myn Engelbewaerder, deze menschelyke vormen, niet aengenomen om my te troosten? - en om een' verworpen mensch, in zyne tael, met uwe hemelsche toonen te verblyden? Zoo gy toch die Ludwina, die ik minde zyt - oh dan zyt gy echter den Engelen Gods gelyk. - Er is nog vergiffenis voor my, zegt gy, - nog genade! Dan wil ik door alles wat de mensch pyn en lyden begrypen kan, myne misdaed herkoopen. - Ah! Nu klopt my de boezem weêr zoo vry en zoo liefderyk, myne engellyke vriendinne!’

Hy plaetste zyn voorhoofd zoo warm op de vingeren der jonkvrouw; - en bleef beweegloos voor haer gekniêld.

‘Myn Godevaert,’ sprak zy hem toe ‘hoe verheugt my uwe stem! Niet waer, myn vriend, hoop en betrouwen daelt, als de dauw des hemels in uw hart neder. Hoe vrolyk ben ik, dat gy uit die vertwyfling op stygt. Betrouw en geloof in God, myn minnaer; - het berouw en de verlichting uwes harten zyn de voorboden zyner genade.’

De jonker opende de armen en zou het meisje wellicht, van zuivere dankbaerheid tegen zyne borst geklemd hebben, doch hy weêrhield zich.

‘Ga Ludwina’ sprak hy ‘ga heen! De balsem.

van hoop en betrouwen die myn hart overstroomt, is my een nieuw leven. Ga, ik zal bidden vóór God, dat hy de stem des zondaers in genade aenhoore.'

'Vaerwel myn Godevaert! Bidden zullen wy den ganschen dag voor u. - Niet waer Annah: Gelukkig hy, die eene ziele redt; want die heeft dubbel verdiensten by God, den Heer. Vaerwel, myn Godevaert!'

'Vaerwel, myn Engel! myn troost, - myn' hoop!'

En de vrouwen waren weg.

III.

Och! mocht ick die cristaline druppelkens,
Die suijsvere peerlen vergaderen in versche roosen
bladeren: Och mocht ick de traenen uwer oogen,
vergaderen int binnenste mijnder sielen!

DUYFKENS PELGRIMAGIES.

LUDWINA begaf zich zonder beiden, met hare deerne by haren biechtvader, Pastoor der Borch. Zy verhaelde den Geestelyken alles wat zy van de zielsverbintenis hares minnaers wist, en smeekte met bittere tranen om genade voor den zondaer. In den eersten maekte de man Gods wel eenige zwarigheid, doch zoodra hy van Godevaerts berouw ten volle verzekerd was, beloofde hy Ludwina, dat hy alle mogelyke poogingen tot zyne verlossing doen zou. Hy gebod de jonkvrouw, haren vader onmiddelyk kennis hier van te geven.

Hoe zeer zy van dit bevel schrikte, moest zy echter hetzelfde, wat het haer ook kosten mocht, volbrengen. Wanneer de vrouwen dan, den Pater verlaten hadden en te huis kwamen, klom Ludwina tot hare kamer op, en gaf hare deerne onvoorzichtiglyk de lastige boodschap. Deze vertelde den heere Van den Cruyce de onedele liefde zyner dochter, de zielsverbintenis hares minnaers, - en dit met zulke zwarte kleuren, dat de gryze vader zyne mannenkracht beroepen moest, om niet van angst, van toorn en van weemoed te bezwyken.

Ludwina zat geknield voor het kruis. Bang was zy dat zy koud was en beefde. De minste zucht des winds tegen de vensterglazen, het gekrysch harer zyden samarie, hare eigene bewegingen deden haer schrikken; dusdanig was zy bevreesd voor de koomst hares vaders. - Zy wachtte met vervaerdheid op zyne rechtveerdige gramschap.

Eindelyk ging de deur langzaem open, en de gryzaerd trad met wankelende stappen in de kamer. Hy zag met kwynende blikken op zyne nedergeknielde dochter, en liet zich slap en machteloos in eenen armstoel nedergaen. Het hart van Ludwina klopte eerst hevig en pynlyk. - Dan, wanneer zy na eenige oogenblikken de stem hares vaders niet hoorde, verschrikte zy zoodanig, dat die snellen aderslag in haer gansch ophield. Koude rees haer als eene huivering over het lichaem; - yswater kwam haer als zweet op de wangen; - en haer hoofd en handen bewogen, als de waggelende rieten, die zich onder den stroom eener

murmelande beek bewegen en buigen. Het arme meisje wist niet wat zy van het stilzwygen hares vaders denken zou. Hoe goed van inborst en hoe teder by tot zyne dochter ook zyn mocht, was hy echter onverbiddelyk wanneer iemand der zynen, zich in zyne plichten van godsdienst of van eerbaerheid te buiten ging.

Nu sprak hy geen enkel woord en zat weemoedig in den zetel - met het hoofd op de borst, en de oogen flaeuw en dwalend ter aerde gericht. Zyne twee magere armen hingen roerloos en zwaer nevens den stoel.

Door schrik overwonnen, wendde Ludwina het hoofd tot baren vader om, en zag hem zoo kwynend en zoo neêrslachtig in zynen stoel hangen. Wat bittere droefheid, het liefderyke kind alsdan beving, beschryft zich niet. Tranen borsten als beken uit hare oogen, en de stem ontging haer in den eersten - Zy kon niet spreken, zoo zeer was haer de gorgel met zuchten opgepropt. Hare tanden ratelden zoo yslyk op elkander - als of zy van koude sidderde en stierf. Zy bracht hare twee smeekende handen tot haren vader, kroop huilend op hare knieën tot vóór zyne voeten, liet het voorhoofd met vernedering plat ten gronde zakken - en bleef liggen. Hare tranen rolden zoo gedurig en zoo overvloediglyk over hare wangen dat water onder haer hoofd op den vloer lekte. De vader zag met zyne verdwaelde blikken op het meisje neder en scheen hare droefheid niet te bemerken: zyne oogen veranderden niet van uitdrukking, - en zyn lichaem niet van houding. Ludwina hief na lang weenen het hoofd van den

grond op, omarmde de knieën hares vaders, en riep met doffe stem:

‘Genade! Genade!.....’

Zy kreeg geen antwoord.

Dan werd het ongelukkige kind uitzinnig. Zy vrong de slappe handen hares vaders bitsig in de haren, zoende zyne vingers en besproeide dezelve met tranen die warm als bloed waren.

‘Vader!’ huildezy ‘Moet ik sterven? - Wilt gy uw kind niet meer bezien noch spreken. - Ben ik u zoo onwaard en zoo verfoeilijk! Ho God! zou myne zonde toch zoo zwaer zyn.....’

En nog sprak hy niet.

Het meisje rechtte zich op, bracht de armen om den hals hares vaders - liet haer brandend hoofd op zyne borst nedergaen, en riep met uitzinnige kracht:

‘Genade! - ô Genade! - Want ik sterf.....’

En dan eerst bewoog zich de vader; want de droom die over hem gehangen had, was verdwenen. Hy omhelsde zyne stervende dochter met medelyden. Zoodra zy den zoen hares vaders op hare wang gevoeld had, drong vervoerende blydschap tegen de droefheid in haren boezem op. Die hevige zielenstryd verdoofde in haer de weinige overige levenskrachten, - en de vader omvatte een koud lichaem en zoende eene yskoude en bleeke wang.

Terwyl de gryzaerd om hulp riep, en zyn kind met angstige zorg tegen de borst prangde, vloeiden zyne tranen nu ook bitter en pynlyk over haer. Dienstboden kwamen in menigte toegelopen. - en weenend deden zy hunne jonge Vrouwe, het leven terug in het hart

komen. Zoodra de vader eene lichte ademing in haer bespeurde en dacht dat zy ging ontwaken, gaf hy ze de deerne over; - want hy wilde geenzins dat zyn medelyden, de zonde zyner dochter of de kracht zyner vermaningen mocht verminderen. Gelukkiglyk kwam de Pastoor der Borchtkerk op dit oogenblik in de wooning van den heer Van den Cruyce. Op zyne vraeg werd de gryzaerd by hem in de voorzael ontboden.

Hier plaetsten zy zich in kostelyke zetels neder.

‘Heere!’ ving de Priester aen ‘ik kom hier, om u van eene schriklyke zake te spreken.’

De heer Van den Cruyce beefde by deze woorden; hy dacht dat den Pater hem nog vervaerlyker dingen ging verhalen.

‘Spreek!’ antwoordde hy ‘spreek! - myn vaderhart is toch verplet - ik kan niet meer lyden.’

‘Wel heere, - Gy weet het misschien, want ik heb het u doen te kennen geven - Gy weet, dat uwe dochter eenen man mint en lief heeft - eenen man, die zyne ziele den duivel heeft verkocht?’

‘Ja - dit weet ik - en ik ben niet van droefheid bezweken! Ik versta niet hoe ik, door overmaet van lyden, zoo ongevoelig ben geworden, dat zelf geene traen onder myne dorre oogleden zich verthoont. Geloof my, man Gods, het graf gaept op my - want deze slag is my te zwaer om dragen.’

‘Waerlyk heere, het moet u een bitter lyden zyn, doch bedenk wel, - en vergeet niet, dat God het alzoo gewilt heeft.’

‘Ja, zy, myne eenige - myne dierbare dochter, is

nu besmet en bezoedeld en myne liefde onwaerd. Godes vloek is wellicht reeds op haer gevallen! - ho, wat afgryzelyk gedacht!..... Hoe zondig ook, - het is doch myn kind - het bloed myner aderen, en de liefde myner ziel; - en zy gedoemd en de slave des duivels! Priester, dienaer des Heeren! zoo gy den menschen troost bezorgen kunt, - ô geef my verkwikking - want het leven ontgaet my, - myn hoofd wordt zwaer!’

De smart des heeren Van den Cruyce werd levendiger door het herhalen der oorzaken zyns lydens. De Priester zag met medelyden dat de vader zoo diep in het hart geraekt was. Hy, kwam dichtter by hem en sprak met ernst:

‘Uwe dochter heeft hier in zoo zeer niet misdaen, en is zoo schuldig niet als gy denkt. - Hare daed moet integendeel Gode aengenaem zyn.’

‘Hoe dat! - wat zegt gy?’ riep Van den Cruyce met verwondering ‘zou ik zonder zonde, myn kind vergeven en weêr beminnen mogen? - ô spreek - uwe stem is eene troostende stem.’

Hy nam de hand van den Priester, bracht dezelve met dankbaerheid op zyn hart, en voegde by zyne rede:

‘Gy weet niet, dienaer Gods, wat geluk uwe weinige woorden my toebrenge - ô! verschoon myne Ludwina - dat zy zuiver weze; - en het leven zal my aengenamer en dierbarer dan te voren zyn!’

De Priester trok een parkement uit zyne borst, gaf het den verbaesden vader over en sprak: Degene die uwe dochter mint, is van hoogen adel; - dit is het stamschrift zyner vaderen.

Na Van den Cruyce het naeuwkeuriglyk had overzien en bevonden had, dat het niet verdicht noch vervalscht was, bekende hy met vreugde dat de keus zyner dochter een waerde keus was: - mits zy de zielsverbintenis hares minnaers niet kende.

De Pater ging dan voort:

‘Ik kom daer even van Godevaerts wooning. Hetgeen ik by myn intreden zag was afgryzelyk. De jonker lag voor een kruisbeeld ter aerde. Zyne stem ging als een lang gebed, pynlyk tot den Heer, en bloed liep hem by beken van het lichaem. De roodverwige geessei die nog in zyne vermoeide hand hing, en het hairen kleed dat nevens hem lag, betoonde my hoe zeer de zondaer zich gepynigd en gekastyd had. - En ik verblyde my, want ik dacht: - Die ziele komt tot God weder.’

Van den Cruyce luisterde met aendacht op het gezegde des Priesters en zichtbaer was het op zyne wezenstrekken, dat zacht genoeg in zyn hart de bittere smart kwam vervangen.

De Priester ging voorts:

‘Wanneer hy my zag, viel hy zoo weenend voor my neder; en bad zoo vurig om biecht en om verzoening, dat my de oogen ook van medelyden lekten. Hy beschuldigde zich met luiderstemme en ik verstond uit zyne droeve klachten, dat de Vyand hem des nachts in de kamer en by het bed uwer dochter heeft gebracht.’

De vader beefde dat zyne lidmaten zich zichtbaer bewogen. Met styve blikken hechtte hy zyne oogen op des Priesters mond; - de woorden schenen hem te langzaam voort te komen:

‘Gaeuw! gaeuw! Myne schande, - myn vonnis!’ riep hy met uitzinnige vrees.

‘Bedaer!’ antwoordde de Geestelyke ‘bedaer! - En bewonder de almacht Gods en de edele gevoelens des jonkers, - hy kon uw kind onteeren want hy was alleen by hare bedstede; - en de booze geest dreef hem tot het volbrengen eener afgryzelyke grouweldaed.’

‘En heeft hy ze niet volbracht?’ vroeg de vader met tranende oogen.

‘Hy kon uw kind onteeren en met zich doemen’ hernam de Priester: ‘Hy kou het; - maer hy deed het niet. Hy knielde voor hare bedstede neder, vouwde de handen te zamen - en bad God voor haer.’

‘En heeft hy ze toch niet aengeraekt?’

‘Hy heeft ze niet aengeraekt - en dit zal hem de genade des Heeren verwerven. Zulke daden worden by God nooit vergeten.’

‘Hy zy gezegend, degenen die myn kind tot daer geeerbiedigd heeft’ riep Van den Cruyce. ‘Waerdig is hy myner en harer liefde. Ja, nu mag ik myne Ludwina weder omhelzen en als voren beminnen.’

‘Uwe Ludwina heeft meer voor hem gedaen. Hy door wanhoop en vertwyfling vervoerd, zou zyne ziele gewis den Boozen overgelaten hebben; doch uwe dochter heeft hem, door hare liefde, tot berouw en leedwezen gebracht. Nu wint zy, uw kind, den hemel eene ziele, - en dit is het schoonste werk eens Kersten. Gy ziet wel dat zy uwen toorn niet verdient; dan alleen om dat zy zonder uw oorlof gemind heeft. - De Heer en gy vergeven het haer!’

Lang nog spraken zy met bedaerder woorden te zamen

De vertrooste en blyde vader, die nu Godevaert zoo zeer beminde als hy hem gehaet had, hoorde met vreugde dat de Priester de zielsverbintenis den duivel wilde onttrekken. Er werd onder hen het voorwerp gevormd van des anderendaegs, op eene daertoe bepaelde uer, in de kapel van het Heilig Kruis te gaen bidden. Wat er verder, om den duivel te bedwingen moest gedaen worden, wist de Priester. Hy groette den dankbaren vader en herhaelde zyne belofte. Ludwina wist dat de Priester met haren vader was sprekende. Zy hoopte dat deze zamenhandeling eenige verzachting in haer lot mocht brengen; nochtans had de koude uitdrukking en de stilzwygenheid hares vaders, zoodanigen indruk op haer gedaen, dat zy in droeve snikken en bittere zuchten voortging; - tranen had zy niet meer. Zoodra zy vernam dat de Geestelyke was heen gegaen, besloot zy het hart hares vaders door een laetst gebed te vermurwen; of vóór hem van berouw en lyden te bezwyken. Zy stiet de deur der zael open, viel voor haren vader op de knieën, hief de handen smeekend tot hem en riep:

‘Genade! Genade voor my!’

De vader omvatte haer haestiglyk, lichtte ze met tederheid van den grond, bracht hare wang tegen de zyne en riep:

‘Genade en liefde voor u, myn edel kind! Een geschenk van God zyt, gy - zoo zuiver, - Ho! gy zyt myn leven, - gy beeld uwer deugdrike moeder!’

Het meisje sloeg met opgetogenheid hare tengere armen om den hals hares vaders en hy om haer - en wang tegen wang - en met borst tegen borst, bitsig

aen malkaer gestrengeld, vonden zy nog tranen van vreugde en zoenden elkander, als uitzinnig door tederheid en liefde

De gelukkige vader plaetste het meisje op zyne knieën; ho! zy heigde zoo, dat hare borst zichtbaer op kwam en daelde. Hare oogen waren met zulk levendig liefdevuer in de oogen hares vaders gevestigd, dat zy verdwaeld en zinneloos scheen. Hy drukte het meisje menigmael tegen zyn hart, en kon ook van overmatige blydschap nog niet spreken; want de liefde zyner dochter gaf hem den hemel op deze aerde. Hy liet zyne handen streelend over haer gaen. Zy was vermoeid en heigde nog gedurig.

Eindelyk wanneer zy haren vader nog een' warmen zoen gaf sprak zy:

‘Ik wist wel, myn lieve vader, dat gy my niet lang mocht verstooten, - want uw hart is toch myn. Nu herleef ik onder uwe zoenen; gelyk de verzengde bloem des velds by eenen verkwikkenden morgendauw.’

‘Ludwina’ antwoordde de vader ‘vergeef my, myn kind, dat ik u zoo verfoeilyk heb durven denken. Ik heb doch, in deze weinige oogenblikken, meer dan in myn gansch leven geleden. - Waerom Ludwina, verbergt gy het geheim uwes harten voor uwen Vader?’

Het meisje werd rood van schaemte ‘ô mynen heer en Vader’ riep zy ‘ik heb gezondigd! De straffe myner misdaed was ook streng, - want de dood heeft menigmael vóór my gewandeld. Ik dorst u, mynen minnaer niet noemen; - ik dacht dat hy niet edel was.’

‘Wat vond gy zoo bekoorlyks in hem, myn kind, om hem zoo in eens en bedektelyk te minnen?’

‘Ik weet niet vader. - Eens heb ik, wakend durven droomen dat my eene zending van God gegeven was, om den jongeling te troosten; en hem een Engelbewaerder in deze wereld te zyn. Op myne stem ontwaekte by uit den doodstryd; op myne stem kwam hy van; den Boozen tot den Schepper terug. Medelyden dreef my in den eersten alleenlyk, - doch zyne dankbaerheid; - zyne aenbidding boezemde my min en liefde in, zonder dat ik het voelde. Zuiver en eerbaer gedroeg ik my altyd - en ik schaem my nog niet over myne gangen.’

‘Ik geloof u Ludwina - evenwel is er iets dat ik den jonker nooit zal vergeven.’

‘Ho! vader ik denk niet dat hy uwen toorn verdiend hebbe; want hy heeft my steeds geeerbiedigd - Wat zou toch de oorzaak uwer gramschap tegen hem zyn?’

‘Dat hy de liefde myner dochter my tot daer heeft ontstolen, dat zy my mistrouwd heeft; - ik - de vriend hares harten.-’

De gelaetstrekken der jonkvrouw verduisterden by dit verwyt,

‘Neen’ antwoordde zy ‘neen, ik heb aen uwe tederheid voor my nooit getwyfeld - en myne liefde tot U is nooit in my verzwakt. Maer ik dorst mynen heer Vader niets zeggen; - zoo bang was ik van hem te bedroeven en op my te verbitteren.’

De Gryzaerd stond op, nam de hand zyner dochter en wandelde met haer langzaam door de kamer. Het meisje zweeg stil, en volgde eerbiediglyk haren vader, want zy wist dat hy nu bezig was alles in zyn hoofd te overleggen. Na zy eenige malen de zael door-

kruist hadden, hield hy zyne dochter staen en vroeg:

‘Ludwina zyt gy waerlyk zuiver, en vry van alle zonden, die de eer onzes geslachts mochten verduisteren.?’

‘Ik zou u nooit weder hebben durven omhelzen en zoenen, was 's meisjes antwoord.’

‘Wel’ hernam de vader ‘ik mag niet onbarmhartiger, noch onverzoenlyker dan God zyn. Zoo de Hemel myn voornemen met zyne genade bevestigt zal ik u Godevaert tot bruidegom geven; - want uw geluk is de vreugde myner oude dagen.’

Het meisje bracht de hand hares vaders tegen hare lippen, en plaetste de diepste dankbaerheid in den blik die zy hem toestuerde. Zy kreeg weinig tyds hierna oorlof om zich in hare kamer te vertrekken; en verliet haren vader met het hart vol blydschap, vol hoop en vol liefde.

ant. IV.

Allah ekber! Allah ekber! Eschadou
in la illah; hi alle salla, hi alle salla,
allah ekber, la illah illallah!

BEDEROEP DER TURKEN.

In den jare 1201 deed Herman Vanlachene, een ryk edelman, uit minnenyd eenen poorter der stad Antwerpen verraderlyk doodslaen. Na lang bidden werd hy door de verbitterde magen en vrienden des dooden, in zoen ontvangen; en moest volgens voorwaerde der bloedvrede, eene kostelyke kapel, om het lyk er in te begraven, doen maken. Daerenboven werd hy door het geestelyk hof verwezen om eene bedevaert naer het Heiligland te doen, en alzoo door gebeden en aelmoessen, zyne grouwzame euveldaed te boeten.

Hy bouwde de kapel en vèrtrok, met leedwezen in het hart, naer Syrië. Wanneer hy, na eenige jaren in zyne geboortestad terug kwam, bracht hy een stuk hout van het waerachtig Kruis met zich, en deed het in eene guide kasse, op den autae der boetkapel plaetsen. Melaetschen, geplaegden, pestigen, vonden daer genezing en troost. Bovenal was de kracht van dit heilig overblyfsel, wonderbaer om duivels uit te jagen en toovery of zwarte kunst, te verwinnen en te bedwingen. Daerom was het, dat de Priester der Borcht deze plaets tot het afsmeeken van Godevaerts verlossing had verkozen.

Twaelf uren was het in den nacht. De natuer sliep. Geen windje blies in de roerlooze bladeren van het geboomte, - geen zilverwit wolkje dreef op den zuiveren dampkring. De beek vloaide niet met hare murmelende golfjes. Niets stoorde de doode stilte - nachtegael en wouduil zwegen, - want dit plechtig uer is den geesten toegewyd. De maen alleen, schoof zachtjes tegen hare blaeuwe hemelbaen, en speelde met tooverende stralen op het glinsterend glaswerk der gothische kapelvenster; en verlichtte de naelden, die als margelsteen gewassen den gevel bekroonden.

Op dit oogenblik verlieten vier persoonen het dorp Deurne, en gingen met langzame stappen voort. - Een Priester, een vader, een meisje en een boeteling. By poozen sprak het meisje tegen den boeteling, - en dan waren toonen van berouw en liefde zyne antwoord. De Priester en de vader schenen ook wel zamen te spreken; doch hunne woorden waren onvatbaer. De jongeling

was zoodanig door hooger aendenken ingenomen, dat hy menigmael uit den weg liep, en zich voorzeker tegen de boomen gewond, of in het Schyn zou gestort hebben; - maer een meisje, een engelbewaerder, bracht hem telkens in de baen. - En sprak nu:

‘Wat doet gy myn lieve Godevaert? - Ziet gy de maen in den vloed niet schynen - dat gy zoo achteloos voortgaet? wanhoop en vertwyfling zyn immers niet meer in uw hart?’

‘Neen Ludwina, wanhoop en vertwyfling zyn niet meer in myn hart - maer schriklyke gedachten, afgryzelyke schimmen wandelen voor myne oogen. - Ziet gy den Boozen niet, die my dáér achter gindschen wilg wenkt en dreigt!’

De jonkvrouw zag vooruit in het geboomte, en bemerkte waerlyk zoo iets dat als eene zwarte schimme, tusschen de groene bladen heen vlood. Zy maekte met bange haestigheid het teeken des Kruis, bracht den boeteling nader by den Priester en hernam:

‘De Booze heeft geene macht meer op u Godevaert. - Gy hebt uwe zonden beleden en beweend. - Heb moed in uw hart, want God beproeft u misschien.’

‘Ho mocht hy my vergeven! Myn engel, - hoe zou ik Hem en u myne zaligheid ooit vergelden kunnen; - want hebt gy met uwe zoete stem, de hoop en het leven niet in my doen dalen?’

‘God vraegt des zondaers berouw en aenbidding. - En ik uwe liefde - niets meer, dan dat de zucht uwes harten voor my zy. O Godevaert! wist gy wat gelukzalige hoop my uwe verlossing is! - Gy kunt doch niet begrypen, hoe angstig myne ziel op uwe zuivere

en onbesmette zoeneu wacht..... Ho God! Hulp! Genade - genade voor hem.....!’

Hier brak deze bange uitroeping hare zachte woorden. Zy heep tot den Priester en riep:

‘Dáér! - myn Godevaert wordt door den Vyand geplaegd! - O wee my! Zie! - Zie hoe hy met de booze hand worstelt!’

Met vervaerdheid en droevhartspyn, klemde zy zich tegen de borst hares vaders, en tranen rolden haer op de wangen.

De Priester liep ylins naer Godevaert en zag hem, door eene onzichtbare hand gedreven uit de baen verdwalen. Hoe nydig de jongeling zich ook aen de stammen der boomen vasthechte, moest hy niettegenstaende voort. Roepen kon hy niet - de stem was hem ontgaen en ontnomen. Zoodra de Priester hem genaekte en geheime woorden over hem sprak, verliet hem de booze hand. Hy bleef heigende staen en zuchtte:

‘Priester, dienaer des Heeren! Oik bezweer u! - houdt toch den vyand van my af; of ik sterf zonder genade; - want de klaeuw die my den arm drukte neep my ook het hart.’

‘Betrouw op God,’ antwoordde de Priester, ‘betrouw op hem zonder wankelen, of gy zult uw zelven doemen. Wanneer hy, zonder wiens oorlof de vyandyke Satan zyne aklige gevangenis niet mag verlaten, - wanneer de Heer zyne schepselen beproeft, geeft hy hun ook krachten tot de verwinning; - indien zy zich zyne genade door onderwerping en betrouwen waerdig maken.’

Terwyl hy deze woorden den verschrikten jonker

toestuerde, bracht hy hem by den heer Van den Cruyce en zyne dochter terug. Zoodra deze haren minnaer met den Priester bemerkte, liep zy hem driftig te gemoed, vatte zyne hand bevend in de hare en schreide met bange tranen:

‘Myn Godevaert! - O myn ongelukkige minnaer, - hoe bitter is uw lyden! Konden myne tranen een deel uwer strafte op my halen, hoe bly zou ik zyn! - Gy zult bezwyken, - ho!.... En dan sterf ik ook, want uwe ziel en myne ziel, zyn slechts één adem.’

De jonker plaetste 's meisjes tedere hand op zyne borst, en deed haer tot antwoord de pynlyke jaging zyns harten gevoelen.

‘Ja!’ zuchtte zy ‘ik versta, - gyzyt in doodstryd!’ - En tranen borsten overvloediger uit hare oogen.

Nog eenige oogenblikken stapten zy stilzwygend en hand aen hand voort - tot dat de Priester zich omkeerende tot Godevaert sprak:

‘Wy genaken de plaets waer uw lot zich gaet beslissen. Bereidt u tot het innerlykst gebed, tot het krachtigst berouw; want zoo de Booze uwe zielsverbintenis heden niet wedergeeft, - zyt en blyft gy voor eeuwig gedoemd. - Gy Ludwina, verlaet nu den zondaer, dat hy zich alleen met zyne ziel en met God onderhoude. Bid ook, - uwe smeeking mag de weegschale der hoogste rechtveerdigheid tot de genade doen overhellen. Godevaert! Dáér neem het einde myns gewyden stools tusschen uwe vingers, op dat de Vyand u niet verder plage!’

Het meisje liet op des Priesters bevel de hand hares minnaers los, en stapte nevens haren vader, langzaam

door de wentelende paden. Menigmael schrikten de gelieven, want duidelyke en afgryzelyke duivelschimmen verzelden hen steeds op eenen afstand. Zeldzaam is het, dat deze nare gedaenten voor hen alleen zichtbaer waren, en door den Priester noch Van den Cruyce werden bemerkte. De vader kon niet begrypen, wat de oorzaak der angstige bewegingen zyner dochter zyn mocht. Iedermael dat eene meer afschuwelyke schaduw zich vertoonde, beefde het meisje en zag met bange vervaerdheid om naer haren minnaer - want voor hem alleen was zy bevreesd. Zy kwamen weldra by de boetkapel en traden na den Priester er binnen.

Duister was het in deze gewyde plaets. Een enkel waslicht brandde flikkerend op den altaer en glanste met geele stralen, op de gulde kasse waer in het Heiligdom rustte. Witte beelden die tegen den muer geschikt waren, ontvingen ook een weinig lichts en losten zich met spookachtige gedaente op den wand uit. De stilte welke zoo plechtig tusschen deze gewyde zaken heerschte, was schrikverwekkend. Alles dwong de harten der boetvaarders tot eerbied en gebed. De Priester en Godevaert wierpen zich met smeekende tranen ter aerde; - hun voorhoofd raekte de marmeren vloersteen en hun gebed ging suizend tot den Heer. Van den Cruyce zat met zyne dochter op het gestoelte tegen den muer geknield. Zy ook smeekten vurig om genade.

Satan zag zich nu met spyt eene ziel ontrukken. Hoe toornig de menschen vyand hierom ook was, kon hy de boetplegers niet langer plagen, want de kapel was hem eene schriklyke plaets. Hy gaf echter den

moed niet geheel op, en besloot geene moeite tot het behouden der zielsverbintenis te sparen. Met een riep hy de stoutste duivelen uit den afgrond, en gaf ieder derzelve, byzondere bevelen tot het volbrengen zyns voornemens. De luchtgeesten zond hy in verhevener dampkringen. Zy vlogen in eenen oogenblik tot boven dé westerzeeën; - stapelden nevelige wolken op elkander, en kwamen met waterbergen die zwanger van vuergeest waren, tot hunnen meester terug. Anderen reisden op hunne zwarte vlerken tot den omstuimigen noorden, en joegen de razende winden uit de duistere spelonken van het eeuwig ysgebergte. De duivels die onder de aerde hun verblyf hebben, maekten zich ook bereid om het gewelf hunner wooning fel te schokken.

Terwyl de Vyand deze wapenen te zamen raapte, lag Godevaert gedurig ten gronde. Geene enkele beweging was nog onder de biddenden gegaen; want de Priester had hen de grootste stilte bevolen. Tranen van berouw lekten uit Godevaerts oogen op den vloer. - En Ludwina was met hare ziel vóór God, angstig voor haren minnaer om genade smeekende.

Eene halve uer waren zy reeds in deze gesteltenis gebleven, wanneer de Priester opstaende vóór den altaer op zyne knieën zitten ging. Na hy menige krachtige bezweering in de latynschetale gedaen had, sprak hy tot Godevaert:

‘Ik beveel u, zondaer, dat uw gebed niet ophoude - dat gy van de aerde niet opryze vóór uwe verlossing - dat niets u verschrikke! Want de oogenblik, die de verlossing voorgaet; - die oogenblik is aeklig.’

Nu begon Satan zyne schriklyke bevechting. De luchtgeesten verdeelden zich in twee scharen, namen ieder eene zwangere donderwolk ten wapen, en liepen met ongeloofelyke snelheid tegen elkander op.

De maen zonk weg achter dit zwarte gebergte. De wolken scheurden open - ratelende donders vielen met gloeiende slangen op de toppen der boomen en braken dezelve met yslyk gekraek tot spaenders. De wind huilde razend door de bladen en deed ze, als in onstuimige draeikolken ten hemel stygen - zware hagelsteen en vielen kletterend op het dak der Kapel. - En beken waters stroomden schuimend en met yslyk gedruis over de velden.

Ludwina klemde zich vast tegen de borst hares vaders, en hare beide armen omgrepen hem met bange kracht. Vervaerd was zy tot stervensnood toe, - en echter dorst zy niet spreken. Hoe zeer haren boezem van klachten opzwol, zweeg zy evenwel, om haren minnaer niet uit zyn gebed te wekken. Deze liet zich door dit yslyk onweder niet verstooren. Door het inspannen zyners zielsvermogens, was hy door inbeelding vervoerd en woonde niet meer op aerde.

De donder rolde nog gedurig door de lucht. Hagel en regen viel overvloedig op de velden, - en de wind boog de stammen der boomen met nydig geweld tot op den grond; of smeedt dezelve met hunne wortelen boven de aerde.

In Ludwina was geen schyn van leven meer. De verschrikte vader sidderde voor zich en voor zyn kind. - Tranen ontlieden zyne oogen en pynlyke zuchten kwamen uit zyn hart op. Evenwel had hy moed ge-

^{aant}noeg om niet te spreken. Hy poogde alleenlyk zyne gevoellooze dochter door liefdezoenen te verwarmen.

Terwyl de Priester in zyne gebeden voortging, en Godevaert nog ter aerde lag, begon Satan zyne eigene onmacht te bespeuren, en besloot voor de laetste mael eene krachtigere pooging te doen.

Met bitsige razernei hernamen de geesten den luchtstryd. De wolken werden nogmaels met geweld tegen elkander gedreven. Donder schokte het aerdryk - de kapel beefde op hare grondvesten. Bliksems sloegen met gloeiend vuer tegen de daverende vensterglazen, en vlamrende schichten vielen neêr op den marmeren vloer. Terwyl de wind pynlyk tegen de hoekige muren raesde, gingen huilende stemmen van duivels tegen de zware donders op. Dit alles vormde een zoo aeklig gedruis dat deszelfs afgryzelykheid Van den Cruyce's hart zoodanig beklemde, dat hy nevens zyne dochter machteloos met het hoofd op de knielbank stortte. Dit hoorde en zag Godevaert, want nu rechte hy zich op, hief de handen als in een kruisgebed ten hemel en riep:

‘Kristus! Zaligmaker! Laet eenen zondaer, U by het bloed dat u op den Golgotha voor ons ontvloeiende, bezweeren dat gy hem vergeve! Geloovig ben ik geboren, laet my ô rechter en redder der menschen, laet my ook geloovig sterven, op dat ik niet voor eeuwig gedoemd zy. O God ontfang het verdwaelde schaep! Almachtige behoeder hoor my! Genade! Genade voor den boeteling!’ - En hy viel weder ter aerde. Niet zoodra had Godevaert dit gebed uitgesproken, of de wolken zonken achter de kim heen. De maen zond

hare zilveren stralen weder over het aerdryk en in de kapel. De wind zweeg, - en geen het minste overblyfsel des onweders was nog in de velden zichtbaer. Op den zelfden oogenblik rolde een krakend vel parkement van den altaer voor Godevaerts aenzicht. Hy vatte het met jagend hart van den grond op, reikte het den Priester bevend over; en riep:

‘Lees! Lees! Oh Gaeuw! want zoo was myne verbintenis.’

De Priester bracht het schrift haestig by het waslicht, liet zyne oogen er overgaen, hief de armen opwaerts en sprak:

‘Gebenedyd zy de eeuwige God! uwe ziel is herkocht en verlost!’

Ludwina ontwaakte plotseling door hoogere toelating. Zy kwam met open armen toegelopen, omhelsde haren minnaer en riep:

‘Ho Godevaert! myn echtgenoot, - verlost zyt gy van de banden des duivels. Zuiver zyt gy myn broeder! - ja myn bruidegom, door God de almachtige, my geschonken. Nu zult gy op myn hart wonen - als een Heiligdom - en voor eeuwig.....’

De jonker was zoo blyde, dat hy geene woorden meer kon voortbrengen. Hy klemde het meisje zoo driftig tegen zynen boezem, en sloeg de oogen zoo dankbaer in de hoogte, dat zy in dezen stand een paer hemelbewoners geleken. Zy zonken beiden zwak en gelukkig ten gronde, - en riepen met ééne stem:

‘Dank zy den God dien wy aanbidden!’

Van den Cruyce stond opgetogen by zyne kinderen:

blydschap en zuivere vreugde vervoerde den tederen vader.

Nu naderde de Priester de nedergeknielde gelieven, bracht zyne twee handen boven hunne hoofden, en sprak met plechtige stemme:

‘Gezegend zyt gy uitverkoornen des Heeren! Dat uwe voeten nimmer uit het pad der deugd verdwalen. - Weest steeds dankbaer om de oneindige liefde welke de Kristus u heden betoond heeft. Dat uwe echt u een verbond zy - om zamen als engelen dóór de hobbelige levensbaen heen te wandelen - tot dat den schoot uwes Scheppers u weder vereenige! De heilige echtzoen zy het begin uwes nieuwen levens!’

Godevaert opende de armen om zyne Ludwina des te beter te zoenen; doch mits Van den Cruyce zich ook aen zyne dochter gehecht had, omgriep de jonker te gelyk zynen vader en zyne bruid. - En hunne drie zoenen werden één zoen,

Terwyl zy zoo gelukzalig, zonder spreken elkander verstonden en meer malen omhelsden, liepen onder het gewelf der kapel zulke zachte suizende harpentoonen, - en zulke geheime en zoetluidende galmen, dat zy onmogelyk door wereldlingen schenen gevormd te zyn. Gewis waren deze bekorelyke klanken een weêrgalm der lofzangen, welke de engelen den Heer om zyne genade in den Hemel toestuerden.

Aen mynen vriend Nestor Pauwels

Dichter.

Die gabe des lieds vom Himmel herab kommt.
SCHILLER.

WAT! - Zou het harde lot, dat ons zoo nypt en drukt,
De Godestem in onzen boezem dooven?
Zou 't aerdsche goed, waer voor de laffe bukt,
Ons d'Englenharpe mogen rooven.....?

^{aant.}Goud! roept de wereldling; voor goud verkoop ik bloed.
 'K verruil voor goud myn' vorst, myn vaderland en broedren.
 Ik geef myn' lage ziel voor heerschappy en stoet;
 Voor slechts een' handvol aerdsche goedren.

Zóó spreekt die doemeling - en bidt en buigt en sluipt
 Met zelfverloochening, zoo diep hy maer kan vroeten;
 Vóór een die hem gelykt; en soms nog lager kruipt,
 In 't vuile stof van andrens voeten.

*

En zouden we ook, als slaef van s'werelds schat en eer,
 Het nietig slyk der aerd bejagen!
 Dit dient geen' hemelzoon, geteekend by den Heer,
 Om 't heilig vuer in 't hart te dragen.

Wat geeft ons, Dichtren, toch de koude en strenge lucht,
 Den Paria ten deel beschoren;
 Waersteeds, in wangekrysch, een schreeuw, een klacht, een zucht
 De galmen onzer zangen stooren?

^{aant.}Voor ons geen Oazis by 's werelds zandig pad;
 In 't dorre dal geen' murmelende beken.
 De rustplaets is voor ons, een luisterryker stad
 Door God gebouwd in hooger streken.

Wy wandlen hier op aerd, als onbekenden voort,
 En zoeken steeds naer wyder sferen;
 Waer Serafs heil'ge schaer door 't onmeetbare boort,
 En zachtjes dryft op glinsterende veêren

^{aant}Dáér woont de maegdenschim, die onze droomen streelt,
En 'snachts met ons komt weenen en komt zingen.
Dáér, by Jehova's troon, is ons een' plaets bedeed
Te midden in der Englen kringen.

Wanneer den dood in 't hart ons zyne zyssen stelt.
Dan worden wy van aerdschen dwang ontbonden;
Dan zy de warme zucht, die onze ziel verzelt,
Nog een gezang den Schepper toegezonden.

Aen een schilder.

Hy ontstool de zon hare laetste lichtstrael.
BLADZ. 116.

WIE gaf u zulken vreemden trant?
Gy fyne kunstenaer.
Het schynt, by 't zeldzaem dat gy toont,
Dat ge in een' hoogre wereld woont. -
Of zyt ge een toovenaer?

Of plaetst een phantastische Sylph
De kleur op uw palet?
En stuert hy 't luimige penseel,
Niet op 't bekoorlyke paneel,
Dat ons zoo zeer ontzet?

Gy heft den steen der graven op,
Waer 't stof der vadren rust;
En toont ons, kindren, nog hun' aerd,
Hun' helm, hun wambuis of hun zwaerd,
In tooverenden lust.

Gy schildert ons de zonnestrael,
Die schynend speelt en blinkt
Op 't dak van een' Gotischen bouw;
Terwyl zyn voet, met floers en rouw,
In duistre kolken zinkt.

Of d'hooge en gryze toren spits
Gewrochten in arduin,
Die als een reus ten hemel gaet,
En met een' pluim te pronken staet
Van wolken zwart en bruin.

Of wel een meisje zacht en teêr
Dat ginds van honger sterft;
Of 't kerkhof waer een kindje gryst,
En met zyn' hand ten grave wyst,
Waer 's vaders lyk bederft.

Of ook een' ridder op zyn ros
Die driftig draeft, en fel
Zich spoed, om ook met schild en speer,
Zyn vorst te brengen roem en eer
 Uit 't manlyk ridderspel.

Of 't slagveld, waer des vyands bloed
Der Belgen grond besmeurt.
Waer zwarte raven azen gaen
Op lyken die alreeds vergaen,
 Door wolf en gier verscheurd.

Of Faust, die in het zwarte woud
Zyn' ziel den duivel geeft,
En in het vuer dat kraekt en glanst
Met nare spookten juichend danst,
 Dat d'aerde zucht en beeft.

Na Rembrandt kwam toch nooit zulk een
Als gy, die speelt met licht,
Met duister bruin, met zwart en vael.
Uw beeldingskracht kent toch geen pael -
 Waer heen zy zich ook richt.

Ja, alles wat gy maelt of schetst
Is schoon en onbekend,
Als of een engel by u woond',
En u de kunstgeheimen toond',
 Die me in den hemel kent.

Aenteekeningen.

Aenteekeningen.

Bladz. 6. *Lagoenen*. - Te Venetië noemt men aldus zekere meeren, waer op men des avonds, in *gondolen* of versierde schuitjes, zich gaet vermaken. - Ik heb het volgens de Italiaensche uitspraek geschreven.

Bladz. 11 *Rondellen*. Dezen naem gaf men aen kleine ronde schilden, die men aen den arm droeg, tot het afweeren van dolk-en-rapiersteken. Zy werden in den oorlog weinig gebruikt, en dienden als dagelyks wapen; zelf in vredestyd.

Blad. 13, *De Krabbestraet*. - In Antwerpen zyn veel duistere en koudverwekkende plaetsen. Onder deze allen, heeft de *Krabbestraet* ten hoogste haer kenmerk van oudheid behouden. Ten deele als een kelder overwelfd, is het er des nachts duister als in een' afgrond. Hooge gevels van bruin eikenhout die voor over hellen, kleine vensterglaesjes die in het lood rammelen,

ronde poortjes met wanstaltige beeldingen, geven aen deze plaets de echte kleur der 16.^e eeuw. Het Vleeshuis, de Vischmarkt, de torens van het oude Steen, brengen ook niet weinig toe, om den aenschouwer naer de tyden onzer oude gemeenten terug te tooveren. - Het huis waer in deze gebeurtenis plaets heeft bestaet nog, aen de linker zyde, onder het welfsel der Steen-of-Palingbrug.

Bladz. 19. In die tyden was de stad Antwerpen langs de Schelde ook bemuerd. Derhalve zal het aen des kundigen vreemd schynen, dat ik het dood lichaam des nachts by de Schelde breng. Nochtans by groote plechtfeesten, als deze was, bleven dezelve open en ieder Poorter mocht vry, met fakkel en luit den stroom bevaren. De gewoonte dier nachtvermaken was ons, door de Italiaensche volken toegebracht.

Bladz. 21. De *Stinkhuizen* staen tusschen de stad Antwerpen en het dorp Austruweel. Het is te denken dat zy eertyds tot ziekenhuizen of lazeryen gediend hebben. Heden vervallen, hebben zy geene bestemming.

Bladz. 37. Het is bekend dat de kerken op wittendonderdag tot middernacht openbleven.

Bladz. 39. Het *Predikheeren klooster* is nu de St. Pieters en Paulus kerk. De plaets waer de schoone Kalvarie gebouwd is, was toen het kerkhof.

Bladz. 47. *Satans wagen* of het *Stoomtuig*. - Het stoomrytuig is de wonderbaerste uitvinding die men tot heden gedaen heeft. Belgenland heeft in het opmaken van yzeren wegen, de andere landen van het vaste Europa voorgegaen. Deze eer en weldaet zyn wy den heer ROGIER Landvoogd der provincie Antwerpen schuldig; - want hy is het, die door zyne poogingen, gedurende zyn bewind als Minister, ons land met die voordeelige inrichting heeft verrykt.

Wanneer ik my de eerste mael op het stoomrytuig bevond, heb ik dit gedicht gelyk het hier staet, gedroomd en namaels uitgewerkt. Het is meest voor de klanknabootsing gemaakt; derhalve zal het by eene lezing met luiderstemme beter het doel bereiken.

Bladz. 50. *Geh'na*. - Verkorting van het woord *Gehenna*; het tranendal, de hel.

Bladz. 52. *Faust, Wagner*. Twee beruchte tovenaers die volgens de *Sage*, hunne zielen den Boozen verkocht hadden en door duivelen zyn weggevoerd. De eene, door den geest *Mephistopheles* en de andere door den duivel *Averhaen*.

Bladz. 52. De oude *Reuzenstad*. - Dit bediedt hier Antwerpen. Iedereen is de geschiedenis van *Druon Antigoon*, de reus, genoeg bekend om deze benaming aen te nemen.

Bladz. 54. De *Bloedgeest*. Eertyds bestond er in Europa, en wel byzonderlyk rondom het begin der 12.^e eeuw, eene droeve en moorddadige ziekte. De genen die door dezelve geraekt waren, werden in een mael bleek en zwak, kwynden eenigen tyd, en stierven zachtjes en zonder pyn. Het scheen dat het leven zich gevoelloos in hen uitdoofde; onteltyke menschen stierven aen deze kwael. Iedereen geloofde alsdan, dat er een spook of geest was, die rond liep en den menschen in hunnen slaep het bloed kwam afzuigen. Wanneer men dan zulk een' zieken mensch, bleek en kwynend door de straet zag gaen, zegde men met medelyden: *De bloedgeest heeft by hem geweest!* Later nog, en bovenal in de voorgaende eeuw, kwam de afschrik van deze ziekte terug, en menig schryver bracht dit vervaerlyk spook in zyne boeken. Andere volken noemen het spook *Vampire* en de ziekte *Vampirisme*.

Bladz. 59. Men neme in acht dat ik den klemtoon, in het woord *Rubens*, op de laetste sylbe gesteld heb. Niet om dat my dunkt dat men het zoo uitsprak; maer om dat de klankmaet zulks vereischte.

Bladz. 93. *Schakall*. Een dier, zich in het zuidelyk gedeelte van Afrika en andere plaetsen der verzengde luchtstreek, ophoudende. Het heeft de gedaente van een vos maer is grooter. Onder de Afrikanen gaet het als het kwaedaerdigste dier door. Het is zoodanig op menschenvleesch verlekkerd, dat het des nachts de graven open krabt en de lyken opvreet. De bewooners diër streken, vergelyken een bloeddorstig man by een Schakall.

Bladz. 114. De *Pesthuizen*. Nu is er van deze gebouwen niets

meer overig dan de grondvesten en eenige stukken muren van weinige hoogte. Zy dienden tot het opsluiten van zulke zieken die met eene pestige plaeg besmet waren.

De *Stuivenberg*. Eenige honderd schreden van stads wal, bestaet eene uitgestrektheid waer de grond niet dan zand of zavel is. Mits geen kruidje er op wassen wilde; door dien de wind het zaed gedurig met zand bedekte, kreeg dit land den naem: *Stuivenberg*. Op deze verlaten' erf, waren de meeste lazeryen of ziekenhuizen, als ook de prospuit of vildery.

Bladz. 124. Het *Schyn*. Eene rivier die buiten de noordzyde der stad in de Schelde vloeit.

Bladz. 128. *Beukeler*. Dit was de grootste gewoone schild der krygers, tot het afweeren van speer-of-lanssteken dienende. In het stormloopen eener stad, bedekte men zich het hoofd met den *Beukeler*, om zich voor de brandstoffen, die uit de stad geworpen werden, te behoeden.

Bladz. 133. De *Lange Wapper*. Dit is het eenigst spook dat in Antwerpen het burgerrecht ontvangen heeft. Ook is er geen kind dat men met dien naem, niet in slaep wiegde. Jong en oud kent hem; nochtans weet niemand, wat hy was, wat hy deed. Ieder weet er wat van, en géén kent de volledige geschiedenis. Voorzeker is het zeer lang geleden dat het bygeloof dit spook schiep; mits ons alleenlyk eene onvolmaekte overzetting of *traditie* is toegekomen. - Stellig weet iedereen, dat de *Wapper* de eigenschap had van zich volgens zynen lust te verlengen, of te verkorten. Soms was hy onder de gedaente van een zoetaerdig kind; soms zoo afgryzelyk lang, dat hy met zyn gloeiend oog in de zoldervensteren blikte. - De bewooners der heide by Oost-en-Westmal hebben ook den *Wapper* tot gebuer gehad. Zy vertellen het, als meermalen gebeurd, dat, wanneer zy in den heeten zomer het graen des nachts by maenschyn afpikten; dat het dan eensklaps zoo duister op het veld werd, dat zy geen' steek meer zien konden. Wanneer zy hier op naer de lucht blikten om de oorzaak der duisterheid te vernemen, zagen zy den langen *Wapper* voor hen staen. Zoo

schriklyk hoog en breed was hy, dat hy het licht der maen gansch aen het veld ontnam. Dan sprak de stem van het spook:

De dag is voor u: de nacht is voor my. Hoe ras de landbouwers dan henen liepen is licht te bedenken.

Bladz. 139. De *Sylphen Sylphiden*, zyn de geesten die de lucht of den dampkring bewoonen. Zy waren de fraeisten der spookjes, en hadden de fynste vormen die men bedenken kan. Zy behooren onder het geslacht der *Elfen*.

Bladz. 140. *Myne Vrouwe*. Dit was de meest eerbiedigende naem die men eene vrouw geven kon. Eene dienstmaegd of deerne noemde hare meestersse nooit anders. De moeder des Zaligmakers heet ook nog Onze L. Vrouwe. Heden worden *Vrouw Jonkvrouw*, dame en demoiselle; daer onze benamingen nochtans edeler en fraeier dan die bastaerdwoorden zyn.

Bladz. 141. *Kersten*. Dit woord is heden nog in gebruik en beteekent *Christen*. Men zegt Kerstenkind voor doopkind: Kerstenbrief voor doopbrief.

Bladz. 142. *Bajazet I* Keizer der Turken, had de meeste oostersche vorsten van hunne Ryken beroofd; en reeds Bulgarië Macedonië en Thessalië van de Kristenen gewonnen; wanneer Sigismond van Hongarië de Kristene koningen, ter hulp riep. Hier op vertrokken de Franschen en Belgen onder het beleid van Hertog Jan van Bourgonje met 2,000 Edelen. In den eersten behaalde zy groote zegenpralen op den vyand; maer in den beruchten veldslag te Nicopolis, werden deze kristene helden allen verslagen en gevangen. Dit geschiedde in den jare 1396 of liever in 1395 zoo als anderen schryven.

Bladz. 144. *Huike, Samaer, Samarie, Samaris, Keurs, wambuis*. - De huike was een stuk zwarte zyde of laken, dat men boven het hoofd vastmaekte; en dat op de schouders en achter den rug nederdaelde. Dit kleedsel is van de hoogste oudheid. Het is echter met oneindige veranderingen tot ons gekomen; in de 17.^e eeuw hiet men het *familie* nu is het de *falie*.

In de Costumen van Antwerpen, te Keulen in 1644 gedrukt, staet voor stadsvoordeel:

Der vrouwen cleederen competerende:

Den besten bouwen oft Samaris.

Den besten keurs

De beste familie oft huike van saye oft van laken.

De *Samaer* of *Samarie* was een wyd en lang onderkleed, dat veelyds by de ryke Vrouwen achter op den grond sleep; of door een, bediende werd gedragen. By de burgeren was dit de gewoone bouwen.

De *Keurs* was het bovenkleedsel, dat de lenden en de borst omvong, en voor op het hart toegeregen was; het hedendaegs keurslyf.

Het *Wambuis* hier te lande, was een mannenkleed zonder slippen of omvallende kraeg. Het was naeuw en eng om de lenden. Het onderste gedeelte zakte met litsen tot aen de knieën en omvong de billen met versierde boogjes. Aen de mouwen waren ook zulke versierselen met litsen en vleugelen. By de ridders en ryken, was dit het prachtigste kleedstuk der mannen. De wyde mantels waren by allen eenkleurig en zonder sieraed.

Bladz. 167. *In zoen ontvangen*. - Volgens de oude costumen van Antwerpen en meer andere gemeenten, kon men den doodslag en de straf er door verdiend door geld afkopen. Dit was echter niet mogelyk dan voor zoo veel de bloedverwanten des dooden hier in stemmen wilden. In dit geval eischten zy eene somme geld of anderzins tot zoenpenningen.

Die vergiffenis hiet men zoen of vrede.

De costumen of wetboek van Antwerpen beschryven den zoen en de handelwyze der mondzoeners als volgt:

‘Ende ten bestemden tyde soo comt uyt een camer daer naest bequaem wesende, de misdadighe in syne lyne lakenen, barvoets ende bloots hoeft, met den halm, dat is een stroyken in syne ghevoude handen: oft ten minsten in syne cleederen, met eenen halm in syne handen, bloots hooffs, soo wanneer dat sulcks is by den Arbiters overcomen, zynde altyds gheaccompaigneert met den Roey-dragher, hebbende de langhe roede in syn handt, ende over beyde syden met een vanden Arbiters

blyvende stille staen, ende daer teghens over, soo verre datmen den Clerck ghevoeghelyk mach hooren spreken, staet de mondt-soender ende vrienden vander dooder syden, ghecleet met rouwcleederen ende rouw-capruynen op den hoofden, ende tusschen de partyen ontrent dry oft vier schreden teghen over den misdadighen staet de Clerck, ende begint de vrienden aen te spreken, ligghende alsdan de misdadighe op syn knyen, *Ende bidt ootmoedelijck, de vrienden vanden aflijvighen vergiffenisse om de passie ons liefs Heeren jesu Christi wille*, brenghende daer alle ootmoedighe manieren van bermhertelyck te bidden soo hy best can, *biddende ten lesten om te hebben vande vrienden een teecken van bermherticheydt, eenwerff tweedewerff off derdewerff*: ende het teecken ghesien hebbende, comt de Langhe-roede met den misdadighen nader, ende bidt wederom de Clerck soo bermhertelyck als hy best can, tot de derde reyze: ende dan comt de misdadighe, ende by oorlove, ende teecken van den vrienden, cust den mondt-soender aen synen mond: ende als dan soo leest den ghesworen Clerck uyt den gheschripte het soenstuck, daer van hy oock moet houden den behoorlycken registre.

Dit sulckx volbracht zynde, soo bandt de Roey-dragher den voorschreven Soene, met eenen Soen-vrede inder manieren hier nae volghende: *Hoort goede mannen, hoort wat ick hier ghebiede van mijns Ghenadichs Heeren, ende vander Stadt weghe:*

Soo ghebiede ick hier ban ende vrede, van uwes Vaders ende weghe uwes Moeders weghe, van uws Broeders ende van uws Susters weghe, van uws Ooms ende Moeyens weghe, van uwe Neven ende Nichtens weghe, ende van allen den genen dien van bloets weghe aenleven moghen, het zy gheboren oft ongeboren soude moghen worden, alsoo verre den windt wayet ende den reghen spreyet: Soo ghebiede ick ban ende vrede, eenwerff, anderwerff, derdewerff, viermael over recht, dat ghy d'een den anderen hier en boven niet en misdoet noch doet misdoen, in woorden noch in wercken, heymelijck noch openbaerlijck. enz

Meermalen werden andere voorwaerden den misdadigen opgelegd. Als bedevaerten te doen, godshuizen te stichten enz.

Bladz. 175. *Golgotha*. Calvaria. Een berg buiten Hierusalem, waer men de misdadigen Kruiste of ophong, en ten toon stelde.

Bladz. 179. *Paria*. In den Oosten en vooral in die streken waer de *Bramen* hunnen godsdienst oefenen. Zyn eenige dorpen die van overlang om grove zonden gevloekt zyn. Der zelve inwooneren zyn uit de tempels gebannen, van ieder verfoeid en als de pest gevlucht. Deze ongelukkigen hebben met niemand gemeenschap en leven afgezonderd, zonder dat het hun geoorlofd zy hune woonplaetsen te verlaten; want zoodra zy zich ergens vertoonen, worden zy als wilde dieren verjaegd. Door deze verwydering zyn zy zoodanig van hunne broederen verbasterd dat zy een vreemd volk schynen. Dezen noemt men *Parias*.

Bladz. 179. *Oasis*. In de dorre zandwoestynen van Arabien, waer men in veel dagen reizens geen kruidje aentref, zyn hier en daer door de natuer lustpriëlen geplant, tot lafenis der reizigers. Meest altyd is er in deze kleine tuinen, eene bron van zoet water, en hooge en schaduwryke boomen. Tulpen en allerlei bloemen wassen er in overvloed: het schynt dat de natuer haren rykdom in die gevallyke scheppingen heeft willen aentoonen. De Karavanen of reisvaerten zoeken om rust naer deze plaetsen en noemen dezelve *Oasis*.

Bladz. 180. *Jehova*. De eeuwige God.

EINDE.